

Ladina keele õpperaamat

koolidele, iseõppimiseks ja ülikooli jaoks

I jagu

Tekstid ja sõnastik

Toimetanud

P. Seeberg-Elverfeldt

Tartu Ülikooli vanade keelte lektor

Ladina keele õpperaamat

koolidele, iseõppimiseks ja ülikooli jaoks.

I jagu

Tekstid ja sõnastik

Toimetanud

P. Seeberg-Elverfeldt

Tartu Ülikooli vanade keelte lektor

2

Tartu Ülikooli
Raamatukogu

195877

116404683

Eessõna.

Käesolev „Ladina keele õpperaamat“ on lühendatud väljaanne minu varemast tööst — Walter ja Rapa kirjastusel Riias 3. trükkis ilmunud ladinakeelsest õpperaamatust (Латинский учебник), mis sisaldab tekste, ladina-vene sõnaraamatu ja üksikasjaliku grammatika. Siin esinev väljaanne pakub tekste ja ladina-eesti sõnastiku. Tarvidus viimase järele on meil möödapääsematuks osutunud vene keele alaliselt väheneva mõistmise tagajärjel. Grammatika väljaandmisest tuli esiotsa loobuda. Seepärast olgu raamatu tarvitajaid siinkohal juhutatud senini eesti keeles ilmunud ladina grammatikate juurde.

Ulatuslikult moodustavad raamatu tekstid ladina keele täieliku algkursuse, nii et õpilane nende tõlkimise ja arutluse tagajärjel suudab kirjanikkude lugemisele asuda. Sel kombel muutub ettevalmistus, milleks kulub muidu 2—3 aastat, oluliselt lühendatuks; täisealine õpilane suudab pealegi ka ühe semestri jooksul enesele tarvilikud grammatilised teadmised omandada. See vastab eriti ülikooli nõuetele, kus see raamat juba 10 aastat tarvitusel on. Aga ka sise- ja välismaa koolides, kus õpetuse andmine sünnib vene keeles, on mu raamat rohkesti tarvitajaid leidnud ja võiks käesoleval kujul loodetavasti ka eesti koolidele vastu võetav olla. Õpetaja hooleks jääb välja valida niisuguseid tekste, mida ka küsimuste ja kostuste teel võib kätte õppida. — Lõppeks on ka iseõppijal võimalik end käesoleva raamatu najal ette valmistada; sest see õppevahend kasustab peamiselt Toussaint-Langenscheidt'i meetodit, mis õpetab keelt lektüüri varal.

Raamatu koostamisel oli eeskujuks dr. R. Helm'i ja dr. G. Michaelis'e teos „Lateinbuch für Oberrealschüler. Teubner, Leipzig 1918“, mis ilmub siin aga märksa laiendatud ning osalt lihtsustatud kujul.

Mul on rõõm ka siinkohal oma lugupeetud kolleegile hr. lektor J. V. Veski'le, kes käsikirja läbi vaatas ja ka trükiparandusi aitas lugeda, oma sügavat tänu avaldada.

P. Seeberg-Elverfeldt.

Häälikuõpetus.

1. Silpide vältus (quantitas syllabarum).

Ladina keele silbid on kahte liiki: lühikesed (—), mis lühidalt välja öeldakse, ja pikad (—), mida pikema vältusega hääldatakse.

Aega, mis üksiku silbi hääldamiseks ära kulub, nimetatakse vältuseks (quantitas).

Silpi loetakse lühikeseks, kui tema täishäälik on lühikene, näit. päter (isa), ämo (armastama). Täishäälik täishääliku või h ees loetakse lühikeseks (vocālis ante vocālem brēvis est), näit. ferrēus (raudne), cóntrāho (kokku tõmbama). Silp võib pikk olla, kas loomu poolest (natūrā), kui temas esineb pikk täishäälik või kaksiktäishäälik, näit. māter (ema), amīcus (sõber), auris (kõrv), alauda (lõoke), või seisu poolest (positiōne), kui täishäälikule järgneb kaks või enam kaashäälikuid, või liitkaashäälikuid (x, z), või häälik i (= j), näit. matérnus (emalik), patérnus (isalik), tradúxi (viisin üle), éius (= éjus, tema, selle).

Erandid: 1) kui lühikesele täishäälikule järgneb kõlatu häälik (g, c; b, p; d, t) ja sellele veel sulahäälik (l, r), niisugusel korral loetakse täishäälik proosas lühikeseks, näit.: tēñbrae (pimedus), aga ārātrum (ader), kus täishäälik a on pikk loomu poolest; luules aga võib teda pikaks lugeda, näit.: ét primó simílis volúcri, mox véra volúcris (ja algul linnu sarnane, pea tõeline lind).

2) qu loetakse üheks kaashäälikuks: rēlīquus (ülejäanud, teine).

2. Rõhk (accentus).

Igal sõnal on rõhk ehk aktsent: kahesilbilistes sõna-des seisab rõhk teisel silbil lõpust arvatud: päter (isa), māter

(ema), enamsilbilistes sõnades ka teisel silbil lõpust arvates, kui ta on pikk loomu või seisu poolest, näit. Romānus, matērnus; on ta lühikene, siis kolmandal silbil, näit. pātrīa (isamaa), flīus (poeg).

M ä r k u s : partiklid -quē (ning), -nē (kas, või), -vē (või), liitudes mitmesilbilise sõnaga, tõmbavad rõhu sõna viimse silbi peale: civitatīque (dat.: ning riigile). Aga kahesilbilised sõnad ühenduses quē-ga loetakse üldise reegli järele: mēnsāque (nom.: ning laud), mēnsāque (ablat.: ning lauast, ning lauaga).

Praktiline ladina keele grammatika vormi- ja lauseõpetus.

1. *Esimene käändkond (declinatio); isikulised asesõnad (pronõmina personalia); abipöördsõna (verbum auxiliare): esse (olema); esimene pöördkond (conjugatio).*

1 a. Vētūriā Rōmam servat.

1. In Itāliā Vētūriā, mātṛonā Rōmānā, clārā ērat. 2. Audāciā ēt prudentiā Vētūriae Rōmā servatā ēst. 3. Coriolānus. filiūs Vētūriae, pātriam infestis cōpiis vexābat. 4. Ira Coriolāni (genit. 2. käändk.) pātriae funesta ērat. 5. Coriolānus agrīcōlas in villis Itāliae trucīdābat. 6. Fāma fērōciae Coriolāni incōlas Rōmae valde sollīcītābat. 7. Cūra incōlārūm Rōmae magna ērat. 8. Incōlae Rōmae sē contra Coriolānum (accus.) armavērunt. 9. Tāmen Rōma saevitiā Coriolāni libērāta nōn ēst. 10. Nam magnae ērant cōpiae Coriolāni. 11. Frustra incōlae Coriolānum obsecrābant. 12. Nam Coriolānus iram spectābat, nōn glōriam pātriae, quā incōlae Rōmae Coriolānum violāvērunt. 13. Tum Vētūria Coriolānum lacrimis obsecravit. 14. Coriolānus Vētūriae obtempēravit. 15. Itaque Coriolānus saevitiā mūtāvit ēt pātriam infestis cōpiis libērāvit. 16. Magna ērat laetitīa incōlārūm Rōmae. 17. Sic Vētūria incōlis Rōmae laetam victōriam dōnāvit. 18. Incōlae Rōmae Vētūriam semper laudābunt. 19. Vētūria ab incōlis Rōmae semper laudābitur.

Küsimused: quis? kes? quid? mis? ā quō? kellest, kelle poolt? quā rē? millega, mille abil? quō mōdō? kuidas? mil viisil? ūbi? kus? quando? millal? cūr? miks? mispärast?

1 b. Dē Rōmā Vētūriae cūrā ēt õpērā servatā.

1. In histōriā Rōmānā clārā ēst Vētūriā, quae prudentiā et audāciā Rōmam servāvit. 2. Coriolānus enim, filiūs eius, funestā

irā incitabātur, ūt pātriam, quam antēa amāvērat, infestis cōpiis vexāret; agrīcōlas in villis trucidābat et pugnas magnas pugnābat. 3. Cum iam portis Rōmae appropinquāret et incōlas ferōciae suae fāmā valde sollicitāret, illi sic dictitābant: „Sī nōs contra armavērimus, tāmen, o Rōma, nōn liberāberis. 4. Nam ille nōs accūsāt, quod iniūriā a nōbis violātus sīt; nēque antēa inhumānam saevitiā copiārum suārum tardābit, quam iram sedāvērit pātriae ruīnā. 5. Sēd orēmus eum atque obsecrēmus, ūt clementiae obtempēret. 6. Fortasse Fortūna, quae semper Rōmam servāvit, nōs adiuvābit.“

7. Ergo creavērunt incōlas, quī familiāe potentiā ēt divitiis praestābant, ūt eum rōgārent, nē iniūriam acceptam memoriāe mandāret, sēd Rōmae glōriam multis victōriis parātam curāret. 8. Sēd frustra clementiam sperāvērant illi, quīa Coriolānus nēque amicītiās incolārum nēque pātriae glōriam spectābat. 9. Tum Vētūria incolārum turbam sic appellāvit: (10) „Lācrimis eum temptābo, ūt vōs cūris libērem, viamque ē tēnēbris vōbis parābo. 11. Mihi enim — nē dubitavēritis — obtempērābit, quīa semper ēi pia māter fūi. 12. Ergo paucas hōras ad portam exspectāte; mox, pūto, vōbis poenitentiam grātam filii ēt Rōmae laetam victōriam nuntiābo.“ 13. Et mutāvit Vētūria eius saevitiā. 14. Nam vix tristītiāe plēna eum appellāverāt, cum exclamāvit: (15.) „Expugnavisti iram meam; pātria, iam tūta ēris; maternis enim lācrimis iniūriam meam donābo. 16. Narra, māter, Rōmae incōlis tuam victōriam.“ 17. Et stātim pātriam cōpiis infestis ēt incōlas eius anxiis cūris libēravit.

1 c. Xerxes Leōnīdam sūperat.

1. Xerxes, rēx Persārum, in Āsiā regnābat. 2. Xerxes incōlas Athenārum castigāre cōgītābat. 2. Itāque immensae cōpiae ā rēgē Persārum parātae sunt. 4. Tum Leōnīdas, rēx Lacedaemoniōrum (gen. plur. 2. käändk.), angustias Thermōpylārum occupāvit. 5. Nam incōlae Graeciae sic cogītābant: (6.) „Sī Leōnīdas angustias Thermōpylārum occupāverit, saevitiā Persārum liberābīmur.“ 7. Sēd frustra Graeci (nom. plur. 2. käändk.: kreeklosed) victōriam sperāvērant. 8. Magna quīdem erat audācia Leōnīdae et incolārum Graeciae. 9. Tāmen

Graeci magnis cōpiis Persārum superāti sunt. 10. Immensae cōpiae Persis victōriam paravērunt. 11. Glōria Leōnīdae a poētis Graecōrum celebrabatur. 12. Glōria Leonīdae aeterna fuit.

1. d. Dē Persārum āpud Thermōpŷlas pugnā.

1. Xerxes, qui in Asiā regnābat, cum Athenārum incōlas castigāre cogitāret, immensas cōpias parāvit, quās vix terra portābat. 2. Eas ut fugāret Graeciamque superbīa Persārum liberāret, Leōnīdas Thermōpŷlas occupāvit. 3. Sed cum illi adventavissent, dē victōriā despērans, „Nōs quīdem“ inquit „Persas expectābīmus et tardābīmus, vōs autem, sōcii, qui nōn dubitavistis nobiscum pugnāre, iam remeāte in pātriam vitamque vestram fūgae mandāte. 4. Mēlius ēnim, si recte iudicāmus, āliam in pugnam vōs servābītis.“ 5. Hāc dē causā sōcii remigravērunt; suas autem cōpias Leōnīdas itā ad pugnam futūram incitāvit: (6.) „Immensae cōpiae adventavērunt, quārum sagittae, dum per auram volābunt, sōlem obscurābunt. 7. Sēd — nē ignāvia vōs sollicitet — eo mēlius certābīmus; pugnābīmus ēnim in umbrā. 8. Nōs glōriam, nōn vitam sperāmus; Persae autem propter divītias, nōn propter audāciam laudantur. 9. Quāre nē spectavērītis vastas eōrum cōpias, sēd mollītiam natūrae eōrum; fērōciam ēnim nostram vix tolerābunt. 10. Iam maturāte ād Proserpīnae aulam migrāre; nam cēna vōbis āpud umbras parāta ēst; et si summā cum constantiā pugnāverītis, ā poētis celebrābīmīni, laudābīmīni ab incōlis, glōriam aeternam vōbis parābītis.“ 11. Deinde pugnae fortūnam temptavērunt, ut Persārum turbas propulsārent; densas catervas vulnerābant et necābant. 12. Tandem cum multas hōras pugnavissent, quamquam magna fūerat eōrum constantia, victōriā ita fatigābantur, ut ipsi necarentur. 13. Persae autem ex pugnā infaustā universam fortūnam adversam sātis divinavērunt.

II. Teine käändkond; omadussõnad (adiectīva) 1. ja 2. käändkonna järele; mäarsõnad (adverbia); näitavad asesõnad (pronõmīna demonstratīva); teine pöördkond.

omadussõna (<i>adiectivum</i>): missugune ?	määrsõna (<i>adverbium</i>): kuidas ?
iucundus, a, um meelepärane cītus, a, um rutuline	iucundē meelepäraselt cītõ rutuliselt, ruttu

2 a. Dē antiquōrum Graecōrum et Romanōrum vītā rusticā.

1. Vīta rustīca nōn solum nōs delectat, sēd ētiam anti-
quos Graecos et Rōmānos delectābat. 2. Antīqui Graeci et
Rōmāni agricultūrae studēbant. 3. Āgri eis frumentum donā-
bant. 4. Prāta florīda ēquis et āsinis et tauris et vaccis et
cāpris herbam iucundam praebēbant. 5. Põppli antīqui
tauris āgros arābant. 6. Arātra tauris iucunda nōn ērant.
7. Āqua rivōrum villis Graecōrum et Romanōrum vicīna ērat.
8. Agrīcõlae Romanōrum et Graecōrum liquīdam āquam rivōrum
amābant et membra pūrā āquā lavābant. 9. Agrīcõlae
habēbant vītā beatā. 10. Ōcūli agricolārum commo-
vebantur prātis florīdis, āgris bõnis, hortis pulchris, silvis
magnis. 11. Etiam illi vīri Rōmāni et Graeci, quī victōriis glō-
riam paravērant, ex oppidis in villas suas evolābant et offi-
cia agricolārum servābant. 12. Clārus ēst liber Catōnis
(Cāto gen. Catōnis,) dē agricultūrā, quō narrātur dē vītā
rusticā Romanōrum. 13. Etiam Cīcēro, clārus ille scriptor
Rōmānus, vītā rustīcam multis verbis praedīcat in libro
suo, quī ēst „dē senectūte“ (senectus, gen. senectūtis, abl. se-
nectūte vanadus). 14. Nōn mīrum īgitur ēst, quod põppli
antīqui vītā rustīcam amābant. 15. Quis nostrum vītā rustīcā
nōn delectātur?

2 b. Dē vītā rusticā et dē aevo aurēo.

1. Si negōtiis molestis occupāti nōn sūmus, ex oppidis
tumultuōsis in lōcum amoenum migrāre solēmus, ut otio
tranquillō delectēmur animōsque fatigātos iucundē recreēmus vītā
rusticā; nam hāc tamquam aurēi et praeclāri illius saecūli memōria
revocātur. 2. Illō enim aevo, quamquam arātra iacēbant,
āger benignē cībos dābat, silvae domicīlia praebēbant,
nēmo mīserē dolēbat, nēmo adversārii īram timēbat aut

ipse callidē vicīno nocēbat, illud saecūlum vācuūm ērat bellis cruentis. 3. Sed nunc dōlis prāvis insidiīsque vāriis aurum argentumque parāre stūdent, ut ālios divitiis stūperent. 4. Ferrum ipsum adhibent, ut impērium tēnēant et pugnis saevis propāgent. 5. Nōn mīrum igitur ēst, quod vīta rustica nōbis plācet. 6. Haec enim aurei aevi innocentiam quāsi retinuit, in hāc silent arma, tacet invidia et odium, huic laetitiam egrēgiam debēmus, hūius iucundis spectāculis nōn solum oculi commoventur, sed etiam ānimus vālet summōque gaudio impletur, sī prāta laetē flōrent, horti silvaeque virent, tōta terra ridet vāriā culturā, fluviorum et rivōrum āqua clāris coeli rādiis splendet; hanc vītam poētae mēritō etiam atque etiam praedīcant. 7. Sī eius bōna vidērimus, iam nōn pericūla timēbīmus, sed molestiis liberāti vītam habēbīmus beātam. 8. Hōc docent antīqui illi vīri, qui, cum praeclararum victoriārum monumenta meruissent, in oppīdo nōn manserunt, sed beāti in villā remōtā agrīcōlae officia magnā cum temperantiā servaverunt. 9. Ut Cūrius ille, postquam dē multis adversāriis triumphāvit, egrēgiae innocentiae exemplum praebuit. 10. Nam ad fōcum villae sedēbat, cum legāti pōpūli externi multum auri ēi apportaverunt; sed ille id repudiāvit, quod is, qui mōdīcā cēnā contentus esset, tantārum divitiārum nōn indigēret; „praeterea“ inquit „nōn aurum habēre praeclarum ēst, sed ēis, qui aurum habent, imperāre“.

2 c. Graeci Trōiam expugnant.

1. Ulīxes, rēx Ithācae instīlae, Graecis suāsīt, ut ēquum lignēum aedificārent. 2. Graeci, cum hōc consīlio commōtī ēquum magnum et altum aedificavissent, hunc ēquum vīris vālidis compleverunt, ipsi autem ad instīlam vicīnam navigaverunt. 3. Troiāni ēquum in Trōiam oppīdum portaverunt. 4. Nam frustra Lāocōon, sacerdos (preester) Troianōrum, eos monitērat, nē ēquum in oppīdum portarent. 5. Troiāni enim ēi nōn crēdebant. 6. Cum Troiāni somno iacērent, Graeci laeti adventaverunt. 7. Trōia incendio delēta ēst, Troiāni ā Graecis necāti sunt. 8. Ūnus Aenēas fūgā repentinā vītam servāvit. 9. Aenēas prīmum in Sicīliam, deinde in Afrīcam, tum in Itāliam navigāvit.

10. In Itāliā Aenēas nōvum oppīdum aedificāvit. 11. Hōc oppīdum ex nōmine Lavīniae, uxōris [gen.; nom uxor (3. kāāndk.) abikaasa] Aenēae, Lavīnium vocātum ēst. 12. A Rōmulo et Rēmo, postēris Aenēae, Rōma aedificāta ēst.

2 d. Quō mōdo Graeci Trōiam expugnavērunt
narrātur.

1. Iam multos annos Graeci Trōiam obsidēbant, cum Agamemnon suos ita admōnuit: (2.) „Quōt annos manēbīmus, ut hōc oppīdum tam firmum expugnēmus? 3. Etiam nunc flōret mīrā audaciā et constantiā virōrum, nēque illud delēbitur, nisi dōlum adhibuērīmus. 4. Suādēt igitur Ulīxes, ut ēquum lignēum, quāsi deae vōtus sit, aedificēmus et in ēo viros vālidos occultēmus. 5. Si ēum ad mūros mōvērunt Trōiāni, ipsi oppīdum suum pessum dābunt; nōs enim clam appropinquābīmus parvumque nūmērū eōrum, qui in hōc ēquo latēbunt, augēbīmus. 6. Sic illi pericūlo sūbito terrebuntur et proelio nocturno fugabuntur, nōs Trōiam obtinēbīmus.“ — 7. Cum hōc consīlium vīri callīdi Graecis placēret, stātim ei paruerunt equumque (= et ēquum) magnum et altum aedificaverunt, ut tandem longo bello liberarentur; quem (= et eum) cum complevisset vīris vālīdis et in mēdio campo collocavisset, rēliquis cōpias, quāsi in pātriam remigrārent, ad insūlam vicīnam admōvērunt. 8. Tum Troiāni, quod longē latēque (= et latē) Graecos nōn vidēbant nēque dōlum eōrum timēbant, laeti adventaverunt, ut illud dōnum deae dātum in oppīdum portarent. 9. Frustra Laōcōon, vīr summā prudentiā praeditus, eos mōnuit, nē imprōbis Graecōrum dōlis sē praebērent, sēd pericūlum magnum cautē vitārent. 10. Tāmen summo cum gaudio puerōrum puellarumque (= et puellārum) ēquum vastum per portās in oppīdum movērunt. 11. Noctu autem ēi, qui in ēquo latēbant, clam ē latēbris reptaverunt et mūros universos citō occupaverunt, ut cētēris, qui intērea appropinquāverant, Trōia patēret. 12. Sic Troiāni, qui somno iacēbant, sūbitō terrīti frustra Graecos arcēbant. 13. Diu pugnatum ēst; tandem Priāmus cum plerisque suōrum necatus est, domicīlia incendiis delēta sunt. 14. Sōlus Aenēas, pius Anchīsae filius, dum oppīdi aedificia ardent flam-

misque (= et flammis) immensis clarē per vias lūcent, cum puēro Ascānio et cunctā familiā fugā repentinā servātus est.

III. Kolmas käändkond; kõik asesõnad (pronõmina); omadussõnad (adiectīva) 3. käändkonna järele ning mäarsõnad (adverbia); arvsõnad (numerālia); kolmas pöördkond; participium coniunctum (ühendatud kesksõna).

Omadussõna (adiectīvum)		Mäarsõna (adverbium)
fortis vahva	gen. fort-is	fort-iter vahvalt
fēlix õnnelik	gen. fēlic-is	fēlic-iter õnnelikult
ācer terav, äge	gen. ācr-is	ācr-iter teravalt, ägedalt
vehemens äkiline	gen. vehement-is	vehement-er äkitselt.

Participium coniunctum.

a) Ulixes, dēcem annos agitātus, tandem patriam vidit (= Ulixes, cum dēcem annos agitātus, esset [qui dēcem annos agitātus ērat] tandem patriam vidit: Ulixes, kümme aastat eksinud = peale seda kui kümme aastat oli eksinud (Ul. kes kümme aastat oli eksinud), nägi viimaks kodumaad.

b) Ulixem, deos colentem, Neptūnus pār omnia mǎria agitāvit = Ulixem, cum deos cōleret (quamquam deos colēbat, qui deos colēbat), Neptūnus pār omnia mǎria agitāvit: Ulixest, jumalaid austavat — kui jumalaid austas (ehk küll jumalaid austas, kes j. a.), Neptūnus ajas mööda kõiki meresid.

Ante Christum nātum enne Kristuse sündimist.

3 a. Dē Ulīxis errōribus. I.

1. Cum Trōia expugāta esset, omnes Graeci in patriam navigāverunt. 2. Ulīxes autem, rēx Ithācae insūlae, dēcem annos per omnia mǎria et terras errāvit, antēquam patriam vidit. 3. Nōta sunt pericūla, quae Polyphēmus, ingens ille Neptūni filius, Ulīxi et sōciis ēius parāvit. 4. Polyphēmus sex sōcios Ulīxis devorāvit. 5. Sēd postquam āb Ulīxe öcūlo privātus ēst, Ulīxi contīggit, ut ex antro Polyphēmi fūgēret. 6. Tāmen ei multa ālia pericūla postea imminebant. 7. Nam quis ignōrat, quanto cum pericūlo Ulīxes inter Scyllam et Charybdim navigāverit? 8. Nōta sunt Sirēnum carmīna periculōsa, quibus Ulīxem navigantem alliciēbant. 9. Nōta ēst Circe, quae Ulīxem in porcūm mutāre studēbat. 10. Dōlo tāmen Ulīxes hōc pericūlo liberātus ēst. 11. Circe Ulīxem ad infēros

mīsit. 12. Ibi Anticlēam mātrem et multos ālios hōmīnes, in quībus ētiam Achilles ērat, Ulīxes vīdit. 13. Postquam sōcii Ulīxis bōves dei sōlis maclavērunt, omnes in mārī tempestātum saevītiā vītā amīsērunt. 14. Sōlus Ulīxes vītā servāvī et ad Ogýgīam insūlam, tūbi Calypso nympha habitābat, appulsus ēst. 15. Ibi ā Calypsōne dīu retentus est, quōad Iuppīter, Minervae prēcībus adductus, Calypsōni imperāvī, ut Ulīxem in pātriam dimittēret.

3 b. Dē Ulīxis errōribus. II.

1. Ulīxes, rēx Ithācae insūlae, cum dēcem annos per omnia mārīa erravisset, tandem Minerva dea, misericordiā commōta (v. commōveo), Iōvem, summum deōrum homīnumque pātrē, adduxī (v. addūco), ut deos in consīlium convocāret. 2. Neptūnus ēnim, cūius grāvī irā ille vexabātur, ad Aethīopes migrāvērāt, qui, cum ēum singulārīter cōlērent, pingua sācra ēi praebebānt. 3. Mercūrii īgītūr vōce cōvocāti, omnes dei praeter ūnum mārīs rēgem ex terris aut urbībus, in quibus habitāre solēbant, celērīter concurrērunt, ut, quīd Iuppīter praecīpēret (v. praecīpio), cognoscērent et rectē effīcērent (v. effīcio). 4. Qui (= et hi) postquam in aulam caelestem intravērunt et suo quisque lōcō consēdērunt (v. consīdo), Minerva haec fēre verba dīxī (v. dīco), ut, cūi ipsa favēret, eundem cētēris deis commendāret: 5. „Sī quis mālē et impiē contra nōs ēgīt (v. āgo), nōn vitūpēro, quod ēius facīnōra grāvībus poenis multantur. 6. Sed Ulīxem cur prēmītīs, semper nōs summā cum pietāte colentem, ā quō multas hostias accēpīstīs (v. accīpīo), ctīi grātiā debētīs, quod ālios quōque reverentīā deōrum et lēgum dōcuīt (v. dōceo)? 7. Cūr illum tantīs perīcūlis agitātum, postquam vīgīntī annos prōcul ā pātriā vīxīt (v. vīvo) et tōt hostes incrēdībīli fortītūdīne vīcīt (v. vīnco), etīam nunc fortūnā adversā pētītīs? 8. Quid in tē, pāter, quīd in ālīquem vestrum, dei immortāles, commīsīt (v. commīto), quō tam crudēle supplīcium merēret? 9. Nam quod (= sest mis puutub sellesse, et = sest kui) īngentem Neptūni filīum Polyphēmum occaecāvīt, id nōn fecīssēt (v. fācio), nīsi immāni ēius crudelitāte coactus essēt (v. cōgo) sē suosque sōcios defendēre. 10. Tāmen illud factum sescentīs mālīs iam lūīt cum in mārībus tempestātum saevītiā, in terrīs gentīum aut

rēgum ferōciā vehementer prēmērētur et ipse ex tōt milībus sōlus incōlūmis relinquērētur; cūius (= et ēius) omnia māla enumerāre vix valērem; si centum ōra hābērem. 11. A vōbis īgītur supplicīter pēto, ut illum tandem aliquando cūris et pericūlis solvātis; stātīm Mercūrium mittite, ut Calypsōni nymphae, quae eum rētinet, praecipiat, nē rēgem sātis superque vexātum prohibeat in patriam fūgēre“. 12. Hāc oratiōne adducti dei Ulixem liberāre constituērunt.

3 c. Dē Ulixis errōribus. III.

1. Calypso nympħa postquam deōrum mandata cognōvit (v. cognosco), invīta Ulixi concessit (v. concēdo), ut ex insūla cēdēret. 2. Hōc nuntio laetus ille stātīm ex rōbōre arbōrum in silvā caesarum (v. caedo), rātem diligenter construxit (v. construo) et in eā mālum altum erexit (v. erīgo). 3. Deinde nymphae, cūius hospītio liberali per septem annos cultus ērat (v. cōlo), grātias ēgit (v. āgo) et celērīter insūlam reliquit (v. relinquo). 4. Vento secundo delātus (v. defēro), fortīter mārīs pericūlis occurrēbat iamque sē servātum credēbat. 5. Sēd haec opīnio ēum fefellit (v. fallo); nam Neptūnus ēum, tranquille per undas īter pergentem, conspexit (v. conspīcio), cum, tractus (v. trāno) ēquis marīnis, ab Aethiōpībus revēherētur. 6. Qui (= et is) grāvīter offensus ēst (v. offendo) deōrum consīlio, cūi nōn interfūerat, quod eiusdem salūtem curārent cētēri, in quem ipse ācre ōdium ānīmo concepisset (v. concīpio). 7. Itāque ut irae suae sātisfācēret, grāvem tempestātem in ēum conflāvit, ut navigantem, sī nōn occīdēret, attāmen ingenti timōre angēret. 8. Undis īgītur terribīlibus vexātus et imbrībus fulguribusque terrītus (v. terreo) Ulixes dīu per mārē errāvit et vītā decessisset (v. decēdo), nīsi rātem percussam (v. percello) et vī (v. vīs) tempestātis discussam (v. discūtio) deseruisset (v. desēro) et summo cum labōre ad insūlae cuiusdam (v. quīdam) lītus adnatavisset. 9. Iam ēnim magnum ērat pericūlum, nē ūnā cum fractae (v. frango) nāvis reliquiis in mārī demergerētur. 10. Insūla autem, ad quam appulsus ērat (v. appello), Schērīa vocabātur; eam Phaeācum rēx Alcīnōus regēbat, qui filiam hābēbat grācili et pulchrā

formā insignem; nōmen ei ērat Nausicāa. 11. Quae (= et ea) illum fatgātum et magnis labōribus confectum (v. conficio), simulatque ex undis apparuit (v. appāreo), benēvolē accēpit (v. accīpio) et sēcum (= cum sē) in urbem duxit (v. dūco). 12. Ibi parentibus suis hospitem misērum commēdāvit, ut liberaliter eum recīperent (v. recīpio). 13. A quibus (= et ab eis) summis honōribus affectus (v. afficio) et per aliquantum temporis conviviis regālibus reffectus (v. reficio), cēleri Phaeācum nāve in patriam dulcem reductus ēst (v. redūco), dum multa dōna, ab hospītibz cōmīter congesta (v. congēro), sēcum portāi. 14. Sic tandem vicēsimo anno rēdux factus ēst; et qui duōdēcim nāvibus propriis in bellum Troiānum navigāverat, idem sōlus unā nāve aliēnā patriam rēpetīvit (v. rēpēto). 15. Sed cum finem labōrum sperāret, eādē pericūla ei in aedibus suis imminēbant. 16. Interēa enim centum et octo iūvenes superbi Penēlōpam, uxōrem eius, libīdīne et mīnis vexāverant et bōna eius perpētuis ēpūlis comēdērānt (v. comēdo). 17. At ille, adiūtus (v. adiūvo) ā filio Telēmācho et duōbus servis fidis, pugnam periculōsam cum eis commīsīt (v. commīto) et Minervae auxiliō omnes interfēcīt (v. interficio). 18. Hac ille victoriā regnum recuperāvit castamque coniūgem ē procōrum potentiā vindicāvit.

19. Haec omnia, quae narrāvi, eleganter et venuste descripta (v. describo) lēguntur in Homēri carmine Graeco — Odysseā vocātur —, quod viginti quattuor libros continet; (20.) quōrum librōrum cum singūli quingēnos fere hexamētros hābēant, summa totius carminis conficītur ex duōdēcim fere mīlibz versiculōrum.

3 d. Dē Hercūlis labōribus.

1. Hercūles, Iōvis et Alcmēnae filius, deōrum iussū duōdēcim labōres grāves perfēcīt. 2. Nam Iūno, ōdio commōta, effēcērat, ut Hercūles Eurysthēo, rēgi Argivōrum, servīre cogerētur. 3. Prīmus labōr fūit, ut Hercūles leōnem Nemeaeum interfēcēret. 4. Quem cum vulnerāre nōn posset, lacertis fauces eius elīsīt. 5. Deinde anguem, qui Hūdya vocabātur, interfēcēre iussus ēst. 6. Ei angui nōvem cāpita ērant. 7. Cū cum

Hercūles ūnum cāput abscīdērat, eōdem lōco altēra duo cāpīta succrescēbant. 8. Quod nē fiēret, cum cāput abscīdērat, stātim collum adurēbat. 9. Hōc mōdo Hydram necāvit. 10. Tum āprum Erymanthīum vīvum cēpit et Eurysthēo attūlit. 11. Qui cum aprum ingentem vidisset, subīto timōre perterrītus fūgit et sē in speluncam abdīdit. 12. Quartus lābor ērat, ut āves Stymphālīdes sagittis necāret. 13. Nam hōmīnibus et bestiis rostro et unguībus ānēis periculōsae ērant. 14. Praetērēa pennis sicut sagittis hōmīnes et bestias necābant. 15. Hercūles cum hās āves sagittis confecisset, taurum Crētīcum dōmīit, qui Crētā instālam vastābat. 16. Tum stābūlum bōum Augīae, rēgis Elīdis, purgāvit. 17. Nam āquā Alphēi flūmīnis, quod Hercūles in stābūlum duxērat, brēvi tempōre stābūlum purgātum ēst. 18. Nōvus lābor ērat, ut ēquos Diomēdis, rēgis Thrāciae, dōmāret. 19. Hi ēqui carne hūmānā alebantur. 20. Quībus cum Hercūles ipsum rēgem proiecisset, ādeo dōmīti sunt, ut ab ēquis dōmītis nōn multum differrent. 21. Amplam praedam Hercūles rettūlit, cum Hippōlytam, regīnam Amāzōnum, vicisset. 22. Nam balteus regīnae praemium labōris fūit. 23. Cervā fūit Diānae sācra, quae tantā ērat celeritāte pēdum, ut nēmo cursum ēius adaequāre posset. 24. Hercūles sagittā missā cervam vulnerāvit eōque effēcit, ut cursum ēius tardāret. 25. Itaque cervam fācīle cēpit. 26. Tum aurea mālā Hespēridum, quae ā dracōne insomni custodiebantur, Hercūles dōlo cēpit. 27. Nam Atlas, cūius cervīci caelum impōsitum ērat, Hercūli, dum is ōnus caeli ūmēris vālidis fert, mālā attūlit. 28. Undēcīmus lābor ērat, ut bōves Geryōnis, monstri immānis, cui trīa cāpita, sex mānūs, sex pēdes ērant, rāpēret. 29. Hercūles Geryōnem necāvit et hunc quōque labōrem felicissimē perfēcit. 30. Postrēmum labōrem Hercūles suscēpit, ut Cerbērum, cānem illum horrībilem, trīa cāpita gerentem, ab infēris auferret. 31. Hercūli contīgīt, ut Cerbērum vīvum cāpēret. 32. Quod cum fecisset, servitio Eurysthēi liberātus ēst.

IV. *Neljas ja viies käändkond; võrdlusastmed (grādūs comparatiōnis); neljas pöördkond; ablatīvus absolūtus.*

Ablatīvus absolūtus.

a) Trōiā captā, Graeci cōpias reduxērunt = cum Trōia capta esset, Graeci cōpias reduxērunt: peale seda kui Troja oli äravõetud, kreeklased viisid oma sõjaväed tagasi (sellepärast et Troja oli ära võetud, pärast Troja äravõtmist, kreeklased viisid oma sõjaväed tagasi).

b) Graecis Trōiam capientibus, Aenēas fūgit = cum Graeci Trōiam capērent, Aenēas fūgit: sel ajal kui kreeklased Troja ära võtsid, Aeneas põgenes (sellepärast et kreeklased Tr. ära võtsid, A. põgenes).

c) Caesāre dūce, Romāni hostes vicērunt = cum Caesar dux esset, Romāni hostes vicērunt: kui Caesar juht oli (Caesari juhatusel — sest et Caesar juhtis) roomlased võitsid vaenlasi.

4 a. Dē Thēsēi äd pātre m itīnēre.

1. Thēsēus, filius Aegēi, rēgis Atheniensium, ā rēge Pitthēo, materno ävo, educātus, cum adolevisset, ad pātre m migrāre constitūit. 2. Aegeus enim impērāvērāt, ut filius ad sē venīret, sī lāpidem, sūb quō glādium pōstērāt, tollēre posset. 3. Thēsēus cum lāpidem löco mōvisset, glādium reppērit. 4. Quō facto itēr fācēre coepit. 5. Sed in itīnēre multa pericūla ēi imminēbant. 6. Nam in litōre mārīs habitābat saevus ille Scīron, quī hōmīnes praetereuntes pēdes suos lavāre cogēbat. 7. Cum id fēcērāt, ā Scīrōne in märe praecipitabantur. 8. Altērum pericūlum Thēsēo imminēbat ā Procruste. 9. Is hōmīnes magnā statūrā in lectum brēviōrem impōnēbat et pēdes longiōres hōmīnum mīsērōrum abscidēbat, hōmīnes autem hūmīli statūrā in lectum longiōrem impōnēbat et eōrum membra breviōra in spātium trāhēbat, quōd cruciātū saevo necāti interfīrent. 10. Tertius ērat Sīnis, hōmo corpōre ingenti. 11. Is hospītes utroque pēde ad pīnūs diversas alligābat. 12. Quō facto hōmīnes illi, in dūas partes divulsi, miserrīme interībant. 13. Thēsēus hīs omnībus hōmīnibus mālēficis interfectis prospērē Athēnas, in dōmum rēgiam, vēnit ibīque magno cum gaudio ā pātre acceptus ēst. 14. Omnes quōque Athenienses adventū filii rēgis valde gaudēbant, nam eo diē magno mētū liberāti sunt. 15. Thēsēus enim Minotaurum, mon-

strum foedissimum, cui cāput ěrat tauri, cĕtĕra hĕmĭnis, nĕ longius iŭvĕnes et virgĭnes Atheniensium devorĕret, necĕre constitŭit.

4 b. Dĕ Thĕsĕo. Altĕra pars.

1. Mĭnos rĕx Athenienses, bello illĕto (v. infĕro), dĕcĭmo quĕque (v. quisque) anno tribŭtum solvĕre coĕgĕrat (v. cĕgo), ut eos, quod filium suum occidissent, punĭret; imperĕverat ěnim, ut septĕni iŭvĕnes totidemque virgĭnes in Crĕtam mitterentur, quĕrum corpĕra monstro immĕni, cŭi nĕmen ěrat Minotaurus, obicerentur (v. obĭcio). 2. Bĭs tantĕ calamitate Athenienses affecti ěrant (v. afficio), cum Thĕseus, Aegĕi rĕgis filius fortissĭmus, fĕris educĕtus in pĕtriam vĕnit. 3. Qui cum interĭtum illĕrum iŭvĕnum comperisset (v. compĕrio), spĕ victĕriæ nutritus ipse suscepit (v. suscipio) inter cĕtĕros in Crĕtam ĩre (v. eo), ut, si posset (v. possum), monstro illo necĕto, sĭbi aeternam glĕriam pĕrĕret (v. pĕrio), cĭves universos perpĕtuo mĕtŭ solvĕret, si mĭnus posset, tĕmen morte honestĕ interĕret (v. interĕo). 4. Frustra pĕter eum a periculĕso conĕtŭ deterrĕre studĕbat; ille, navĕgio instructo (v. instrŭo), cĕlĕrĭter cum comitĭbus electis (v. elĭgo) ex Atheniensĭum portŭ Crĕtam insŭlam petĭvit (v. pĕto); plŭs autem spĕi in suĕ virtŭte quam in eĕrum auxĭlio ponĕbat. 5. Postquam ěo pervĕnit, stĕtim ad dĕmum munĭtam ductus ěst, in quĕ Minotaurus ěrat. 6. Quĕ (= et ěo) dum ĩt (v. ěo), ab Ariadnĕ, rĕgis filiĕ et formae pulchritŭdĭne et ĕnĭmi benignitate optĭmĕ, conspĭcĭtur, quae, postquam, cŭr venisset ille, audĭvit, repente amĕre inflammĕta iŭvĕnem servĕre constituit. 7. Dĕmus ěnim illa, cui nĕmen Labyrinthus ěrat, innumerĕbiles habĕbat vias et portĭcŭs et conclĕvia, ut ei, qui intrĕrent, si bestiae ferĕciam vitavissent, tĕmen errorĭbus decepti (v. decĭpio) fĕme perĭrent (v. pĕrĕo). 8. Quĕ periculĕto nĕ ille sepelirĕtur, si ei contigisset (v. contingo), ut monstrum mĕnŭ fortissĭmĕ interficĕret, glĕmus lĭni ei dĕdit (v. do), quĕ ductus ex ambĕgĭbus Labyrinthi sĕ expedĭret. 9. Hĕc dĕno gratissĭmo accepto (v. accĭpio), Theseus dĕmum intrĕvit et, pugnĕ felicius quam cĕtĕri sperĕverant finĭta comitibusque servĕtis, laetior ex Labyrintho evĕsit (v. evĕdo). 10. Eĕdem diĕ ě Crĕtĕ fŭgit, Ariadnĕ celerrĭme in navem portĕtĕ,

ut pātris irae ēripērētur; nam spē nuptiārum commovebātur. 11. Sed paucos post dies eam, cūius fidē sālus ipsi allāta ērat, deōrum iussū in insulā quādam (v. quīdam) relinquere coactus ēst (v. cōgo). 12. Ita tamquam victōriae fructibus spoliatus, cum omnibus dē rēbus desperaret, tristissimus iter perrexit (v. pergo) nēque promissa memōriā tenuit, quae pātri, ex Atticā cēdens, dēderat (v. do). 13. Volūerat (v. vōlo) enim, si meliōre fortunā rediret (v. rēdēo), velis nigris detractis (v. detrahō), candido velōrum colōre victōriam praenuntiāre, ubi in conspectum pātris venisset. 14. Quod promissum rērum adversārum mēmor, quibus tum oppressus ērat (v. opprīmo), prorsus neglexit (v. neglēgo). 15. Pāter autem, postquam intēgros dies in litōre filii adventum expectāvit, summā tristitiā captus, in mēre sē praecipitāvit, cum nāvem nigris velis instructam accedentem vidisset; quod inde nōmen traxit (v. trāho); nam Aegēum mēre usque ad hunc diem vocātur.

4 c. Dē Caesāre.

1. C (= Gāius) Iūlius Caesar nātus ēst anno centēsīmo ante Christum nātum pātre C. Iūlio Caesāre et mātrem Aurēliā. 2. Gens Iūlia orta ērat ā Iūlio illo sive Ascānio, filio Aenēae, qui Trōiā profūgus in Itāliam vēnerat. 3. Vixdum adultus (anno octogēsīmo quarto a. Chr. n. (= ante Christum nātum) Caesar Cornēliam, filiam L. (= Lūcii) Cornēlii Cinnae, amīci C. Mārii illius, qui cum L. Cornēlio Sullā bellum civile gessit, in mātrimonium duxit. 4. Quā dē causā Sulla, bello contra Mārium suscepto, postulāvit, ut Caesar Cornēliam repudiāret. 5. Caesar, cum id faciēre nollet, ā Sullā proscriptus, amicōrum precibus aegre conservātus ēst. 6. Cum in Asiam iter faciēret, ut Molōnem rhētōrem audiret, ā praedōnibus captus ēst. 7. Qui eum nōn dimiserunt nisi magnā pecūniā acceptā. 8. Quinquaginta enim talentis Caesar libertatem redēmit. 9. Sed paulo post Caesar praedōnes punīvit. 10. Nam classe parātā eos vīcit et omnes crūci affixit. 11. Post mortem Cornēliae (a. 68 a. Chr. n.) Caesar Pompēiam, Sullae neptem, uxōrem duxit. 12. Favōrem pōpuli sibi conciliāvit, cum hōmīnes

indignos, qui a Sullā stētērant, dē repetundis postulāret. 13. Hic fāvor pōpūli postēa auctus ēst, cum Caesar aedilis curūlis esset. 14. Nam lūdos circenses magno sumptū fēcit, ut pōpūli grātiām sibi pārēret. 15. Cum aedilis fuisset, pontifex maximus factus ēst. 16. Praetor urbānus fūit anno sexagēsimo altēro. 17. Anno postēro provinciam Hispāniam ulteriōrem optīmē administrāvit Lusitanisque victis a milītibus imperātor salutātus ēst. 18. Cum anno sexagesimo Rōmam redisset (v. rēdēo), cum Pompēio et Crasso societātem inīit, quae nōmīne triumvirātūs nōta est. 19. Quam ut (= et ut eam) firmārent, Caesar Iūliām filiam Pompēio nuptum collocāvit. 20. Caesar ipse, cum anno sexagēsimo altēro divortium cum Pompēiā fecisset, Culpurniam, L. Calpurnii Pisōnis filiam, uxōrem duxit. 21. Anno undesexagēsimo Caesar a pōpūlo consul creatus ēst. 22. Anno post Galliam Cisalpīnam sive citeriōrem provinciam obtīnuit, cui provinciae senātus Galliam Narbonensem addidit. 23. Ibi quattuor legiōnibus dēcem fēre annis tōtam Galliam devīcit eamque sub potestātem pōpūli Romāni redēgit. 24. Rēs in Galliā gestas optīme ipse narrāvit libro suo, qui „Commentārii dē bello Gallīco“ inscribūtur. 25. Anno undequinquagēsimo bellum civīle inter Caesārem et Pompēium exarsit. 26. Magnae ēnim dissensiōnes inter eos factae ērant, cum Pompēius timēret, nē Caesar potentior fīeret quam ipse esset. 27. Rubicōne flūmīne, quod Galliam Cisalpīnam ab Italiā dīvidit, traiecto, Caesar exclamāvit: „Alēa ēst iacta.“ 28. Pompēio victo Caesar, dictātor dictus, rem publicā Romānam, bellis civilibus perturbātam, dēnuo constituit. 29. Sed cum dictatūra Caesāris multis displiceret, — timēbant enim, nē tempōra rēgum Romanōrum redirent — coniuratiōne factā Idibus Martiis anni quadragēsimi quarti a. Chr. n. Caesar interfectus ēst. 30. In nūmēro coniuratōrum ērat etiā M. (= Marcus) Iūnius Brūtus iūvēnis, amīcus Caesāris. 31. Caesar Brūto viso „tū quōque, Brūte, mī fili, inquit, et cāpīte velāto, viginti tribus vulneribus acceptis ānīmā efflāvit. 32. Caesāris mors inīitium fūit magnārum calamitātum civitatis Romānae. 33. Nam bellis civilibus per trēdēcim annos vexāta ēst. 34. Tandem anno tricēsimo pīmo a. Chr. n. victoriā Actiācā pāx ab imperātore Augusto restitūta ēst.

4 d. Dē Caesāris cum Germanis pugna.

1. Caesar, Romanōrum imperator, postquam Helvētios devicit (v. devinco), ad Ariovistum, fortissimum Germanōrum rēgem, legātos misit (v. mitto), nē ex eā Galliae parte, in quam invasisset (v. invādo), ampliūs procederet. 2. Quibus auditis, ille spē victōriae inflātus superbissimē respondit; „Iūs belli est,“ inquit, „ut, qui vicērunt (v. vinco), eis, qui victi sunt, impērent. 3. Vōs ipsi quōque, Romāni, ad vestrum arbitrium pōpūlis subactis (v. subīgo) praescribētis; iniuste igitur agētis, si nōs Germanos prohibēbitis fructūs victoriarum percipere. 4. Priores enim in Galliam vēnimus quam vōs, inōpiā gravissimā coacti (v. cōgo), quod fines nostri angustiores erant, et qui nōs impediēbant, eos proeliis acerrimis vincēbāmus. 5. Nunc iniuriā nōn faciēmus nēque bellum aliis inferēmus nisi lacessiti, at, aliis lacessentibus, id spectābimus, ut nōs nostrasque rēs defendāmus et vim (v. vīs) et iniustitiam atrocibus pugnis propulsēmus. 6. Usque ad hunc diem nēmo nobiscum (= cum nōbis) sine suā perniciē contendit. 7. Si nōs impedivēritis, ipsi invictam Germanōrum fortitudinem sentiētis, qui quattuordēcim annos omnes tempestatum iniurias tūlimus (v. fēro) et omnes hostium cōpias fugāvimus. 8. Ostendēmus vōbis, quantis viribus (v. vīs), quantā virtūte gens nostra ornāta sit.“ 9. Hōc responso comperto (v. compērio), Caesar spēciē, ut Gallis oppressis (v. opprimo) subveniret eosque cruciatū Germanōrum solveret, rē verā autem, ut propagāret impērium pōpūli Romāni, celerrime in Ariovistum impētum facere constituit. 10. Frumento igitur comparato et equitatū praemisso, cēteras cōpias ipse produxit (v. produco). 11. Sed dum paucos dies, ut commētum supportāret, iter tardat, summo timōre tōtus exercitus occupātus est, quod ex mercatoribus audivērat maximam hostium virtūtem, incredibīlem eōrum in armis exercitacionem, intōlerābīlem vultūs conspectum et āciem oculōrum. 12. Quā re plerīque Romanōrum ā Caesāre petēbant, ut sibi necessariā dē causā dōmum discēdere liceret; ei autem, qui, pudōre adducti, remanēbant, ut suspiciōnem mētūs vitarent, vix lacrimas tenere pōtērant (v. possum), et nisi dux ipse maiōre fuisset virtūte, milites proelium nōn commisissent (v. committo). 13. Sed

ille cum nēque hostium timōre vincirētur nēque umquam impedirētur rēbus adversis, oratiōnem acerbissimam habuit, ut milītum ānimos confirmāret; deinde, āciē instructā (v. instrūdo), nōn dubitāvit impētum facere. 14. Quō facto, Germānos fortissimē pugnantes devicit; plūs enim valēbant Romāni usū bellīco quam hostes virtūte et ferociā. 15. Plūrīmi eōrum ceciderunt (v. cādo), pauci, in quibus rēx ipse erat, fugā celerī salutem reppererunt (v. repērio). 16. Hōc autem proelio trans Rhēnum flūmen nuntiāto, etiam ei Germanōrum, qui iam ad ripam vērānt, se recipere constituērunt. 17. Haec victōria ā Caesāre parta est (v. pārio) L. (= Lūcio) Calpurnio Pisōne A. (= Aulo) Gabīnio constilībus, id est anno ante Christum nātum quinquagēsimo octāvo (duōdēsexagēsimo).

V. *Dēpōnentia* (tegeviku vormita pöördsonad); *gerundium* (aegnimisõna), *gerundivum* (aegomadussõna); *accusativus cum infinitivo* (kõnekäänd akkusatiiv infinitiiviga).

a) *Dēpōnentia* = pöördsonad, mis pöörduvad ainult tehtavikus, aga tegeviku tähendusega. Nad pöörduvad üldse korralikult, aga sünnitavad mõned vormid ebakorralikult; nimelt

- 1) *infinitivus futuri* aktiivi vormiga: hortatūrum esse et iulgustan (tulevikus);
- 2) *participium praesentis* ning *futuri* aktiivi vormiga: hortans iulgustav, iulgustades; hortatūrus see, kes iulgustab (tulevikus).
- 3) *gerundium* ja *supinum* (aegnimisõnad) moodustatakse aktiivi järele: hortando iulgustamisega; hortātum et iulgustada; hortātū iulgustada.
- 4) *gerundivum* (*participium futuri passivi*) passiivi tähendusega: hortandus, a, um keda peab iulgustama, iulgustatav.

b) *Gerundium* (aegnimisõna) käändub teise käändkonna järele: cūpīdus *pugnandi* sõdimise himuline; tal on ainult neli käänet ainsuses: gēnitivus, dātivus, accūsātivus, ablātivus; nominatiivi asemel tarvitatakse infinitivus; näit.: (hortari iulgustama, iulgustamine) gen. hortandi, dat. hortando, accus. ad hortandum, ablat. hortando.

c) *Gerundivum* (*participium futuri passivi*) on aegomadussõna, käändub esimese ja teise käändkonna järele ja määrab tarvidust, näit. laudandus keda peab kiitma, kiidetav; pugnandum est tuleb sõdida; ad urbem expugnandam proficisci linna ära võitma minema.

d) *Accusativus cum infinitivo* on kõnekäänd, milles alus seisab akkusatiivis ja öeldis infinitiivis ja seisab ütlemise (verba dicendi) ja mõtlemise (verba sentiendi) pöördsonade juures:

- 1) video Romānos vincere (vicisse, victūros esse): näen, et roomlased võidavad (võitsid, võidavad tulevikus), näen roomlasi võitvat.
- 2) video portam apertam esse: näen, et värav on lahti (avatud), näen värava avatud olevat
- 3) a. vidēbat eum vincere: nägi, et tema (teine isik) võidab, nägi teda võitvat

b. vidēbat se vincere: nägi, et tema (ise) võidab; nägi ennast võitvat

e) *Nominatīvus cum infinitīvo* on kõnekäänd, mis seisab mõnede pöörd-sõnade passilivi juures, mis aktiivis nõuavad accus. c. inf.

- 1) ille rectē agere (ēgisse, actūrus esse) vidētur: tema näib õieti tegutsevat; näib, et ta õieti tegutseb (tegutses, tegutseb tulevikus).
- 2) porta vidētur aperta esse: värav näib lahti (avatud) olevat; näib, et värav on lahti (avatud).
- 3) ille fortis fuisse dicitur: räägitakse, et ta oli vahva.

5a. Dē bellis Rōmānōrum.

1. Multa et magna bella Romāni gesserunt pro libertate suā et, ut impērium Romānum augerent. 2. Prīma bella cum finitīmis vclut cum Sabīnis et Latīnis, cum rēge Porsenna aliisque ā Romānis gesta sunt. 3. Magnum pericūlum Romānis imminēbat ā Coriolāno, quō dūce Volsci Rōmam oppugnābant. 4. Supra commemorāvimus Coriolānum prēcibus Veturiae mātis commōtum hōc bello destitisse. 5. Gravissimum erat bellum cum Gallis gestum. 6. Nām cum Romāni ad Alliam flūvium fūsi et fūgāti essent, nullus iam exercitus Rōmam defendere posse videbatur. 7. Galli, Rōmā potīti, urbem nōn ante reliquērunt, quam magnam vim auri acceperunt. 8. Quinquaginta annis post bellum Latīnum exarsit, quō confecto Latīni dēno socii Romanōrum facti sunt. 9. Trīa grāvia bella Romāni gesserunt cum Samnītibus finitīmis, gente fortissimā et bellicosissimā. 10. Nōn minus periculōsum erat bellum cum Pyrrho, rēge Epīri, gestum. 11. Romānis plūribus pugnis victis tāmen postrēmo Pyrrhus ipse victus est. 12. Postquam Pyrrhus Itāliam reliquit, Itālia omnis ā Romānis subacta est. 13. Sēd nōva bella, graviōra et periculosiōra, quae Pūnica vocantur, Romānis imminēbant ā Carthaginiensibus. 14. Trīa bella cum hīs ā Romānis gesta sunt. 15. Prīmo bello Pūnico anno vicēsimo tertio, postquam bellare coeperant, confecto, libēra possessio Sicīliae et Sardīniae Romānis concessa est. 16. Altērum bellum, quod gravissī-

mum fuit, Romani cum Hannibale gesserunt. 17. Multis magnisque pugnis victi, tamen Romani postremo superiores discesserunt. 18. Hannibal e patria fugere coactus ad Antiochum, regem Syriae, se contulit ibique, cum Romani eum deprecarent, veneno sumpto vitam finivit. 19. Tertio bello Punico Carthago a P. (=Publio) Cornelio Scipione minore deleta est. 20. Scipioni a bello Punico confecto cognomen Africanus datum est. 21. Reliqua bella magna ex parte ad augendum imperium Romanum gesta sunt. 22. Huius generis erant bella, quibus Graecia, Macedonia, Asia imperio Romano adiunctae sunt. 23. Sallustius, rerum scriptor Romanus, bellum cum Iugurtha, rege Numidarum, gestum scripsit. 24. Gravissimum periculum Romanis imminabat a Cimbris et Teutonibus, qui, cum sex Romanorum exercitus vicissent, postremo ipsi a Mario et Catulo victi sunt. 25. Ac nescio an periculosius etiam fuerit bellum sociorum, quo confecto pax cum sociis restituta est et omnes socii civitate Romana donati sunt. 26. Periculosissimum et gravissimum erat bellum civile, inter Marium et Sullam ortum, quod maxima saevitia gestum est et multo civium sanguine stetit. 27. Bella proxima erant bellum servorum, bellum praedonum, bellum Mithridaticum, i. e. (=id est) bellum cum Mithridate, rege Ponti, gestum, quae omnia a Pompeio magna cum gloria confecta sunt. 28. Clarum est bellum Gallicum, quod C. (=Gaius) Iulius Caesar, magnus ille imperator Romanus, cum Gallis gessit. 29. Gallis victis tota Gallia provincia Romana facta est. 30. At Gallia subacta bellum civile inter Caesarem et Pompeium ortum est, quod bellum quamquam victoriae Caesaris brevi tempore repressum est, tamen Caesare interfecto multo etiam vehementius exarsit. 31. Bellis civilibus Romani multos annos vexati sunt, quoad Augustus Antonio apud Actium victo pacem restituit. 32. Haec victoria ab Augusto parata est anno tricentesimo primo ante Christum natum. 33. Res gestas Romanorum optime scripsit Titus Livius libris suis, qui inscribuntur „ab urbe condita“. 34. Livius fuit temporibus imperatoris Augusti.

5 b. De primo bello Punico (264—241 a. Chr. n.)

1. Antiquissimis temporibus Carthaginem urbem a

Didōne, regīnā Poenōrum, conditam esse traditum est. 2. Brēvi tempore Carthāgo urbs magna et opulenta facta est et, cum in dies opibus cresceret, Carthaginienses paucis annis eam partem m̄ris interni, quae est inter Hispaniam et Siciliam sub potestatem suam redegerunt. 3. Divitissima colonia Carthaginiensium erat Sicilia insula, cuius partem alteram Poeni suae diciōnis fecerant. 4. Dē alterā parte bellum inter Romānos et Carthaginienses hīs dē causis ortum est. 5. Milites mercennarii Agathoclis, olim Syracusarum tyranni, stipendiis emēritis Messanam, oppidum contra Rhēgium situm, occupaverant. 6. Ibi cum ab Hierōne, tyranno Syracusarum, prēmērentur, alteri ā Romānis auxiliū pētiverunt, alteri ā Carthaginiensibus. 7. Cum Romāni praesidium Carthaginiensium brēvi tempore fugavissent, Poeni Romānis bellum indixerunt. 8. Romāni cum classem nōn habērent, Agrigento expugnato tamen sē vincere nōn posse intellexerunt. 9. Itaque cum ā quinquēmi, quae naufragium fecerat, exemplum sumpsissent, paucis diēbus classis centum viginti navium aedificata est. 10. C. Duilius consul huic classi praefectus est. 11. Qui cum manūs ferreas, quae vocantur, in naves Poenorum immittendas, invenisset pugna navali in pugnam pedestrem mutata, ad Mylas primam ā Poenis victoriam pugna navali reportavit. 12. Sed nihilo minus bellum multos annos ita gestum est, ut neuter superior discēderet. 13. Ac nē pugna navali quidem, ad Ecnomum promunturium felicissimē facta, Romāni victoriam pepererunt. 14. Nam quamquam classis Poenorum pulsa et fugata est, tamen Romāni paulo post apud Tunētem urbem cladem gravissimam acceperunt. 15. Ipse M. (= Marcus) Atilius Regulus, dux Romanorum, ā Poenis captus est. 16. Sed frustra Carthaginienses pacem speraverant. 17. Nam Regulus, cum aliis legatus dē pace Romam missus, Romānis suasit, nē pacem facerent, cum Carthaginienses ipsi bello diuturno defessi essent. 18. Quō audito Romāni negaverunt sē pacem facturos esse. 19. Sed Regulus ipse, cum sē reversurum esse promississet, si pacem nōn impetravisset, Carthaginem rediit. 20. Ibi ā Carthaginiensibus irā incensis cum saevissimo cruciatu necatus esse dicitur. 21. Carthaginienses autem pace nōn impetrata bellum dēno in Siciliam transtulerunt. 22. In Sicilia multos annos vario

eventū bellum terra mārīque gestum ēst. 23. Cum L. Caecilīus Metellus Hasdrubālem ad Panormum vicisset, tōta fēre Sicīlia Romanōrum facta ēst. 24. Carthaginienses tāmen Hamilcāre dūce nōn solum fortissimē hostībus restitērunt, sed Romānis etiam gravissimam cladem intulērunt, cum P. Claudius Pulcher Drēpanum oppidum expugnāre nōn potuisset. 25. Tandem bellum confectum ēst, cum C. Lūtātius Cātūlus consul apud Aegātes insūlas Poenos pugnā navālī ēgrēgiē vicisset. 26. Tum dēmum Carthaginiensībus petentībus pāx dāta ēst, sed eā condiciōne, ut Sicīlia Romānis concēdēretur. 27. Paucis annis post etiam Sardīnia et Corsīca insūlae ā Romānis occupātae sunt, cum Poeni bello milītum mercennariōrum prēmērentur. 28. Sicīlia, Sardīnia, Corsīca amissae Hamilcāri, patri Hannībālis, causa fuērunt, ut belli renōvandi consīlium cāperet. 29. Hamilcāre mortuo Hannībāl cum Romānis bellare coepit. 30. Bellum Hannībālis, dē quō infra plūra lēgēmus, bellum Pūnicum secundum nominatur.

5 c. Dē Hannībāle.

1. Maxīmum Romāni pericūlum imminēre vidēbant, cum Hannībāle dūce Poeni in Itāliam bellum inferrent (v. infēro). 2. Is enim nōvem annos nātus patri, aram tēnens, iurāverat sē nunquam odium Romāni nōmīnis pōsitūrum esse (v. pōno). 3. Ac prīmum Saguntum, Hispāniae oppidum, aggressus ēst (v. aggrēdior), quamquam Romāni eum prohibēre conabantur. 4. Mīsērānt (v. mitto) enim Saguntīni Rōmam legātos, qui, quid patērentur (v. pātior) obsessi (v. obsīdeo), senātūi narrārent et auxiliū ab eo pētērent. 5. Qui cum multa questi essent (v. quēror), Romāni, diu cunctāti, tandem eis auxiliū ferendum esse decreverunt (v. decerno). 6. Fābium īgitur cum āliis proficisci iussērunt (v. iūbeo), ut Carthaginienses bellum in Hispāniā gērere vetārent. 7. Qui postquam Carthāginem vēnit, superbe locūtus (v. lōquor), dum sīnum tōgae suae ostendit, „Hīc“ inquit „bellum pacemque gēro, vōbis iam eligendum ēst, utrum cupiātis“ et, dubitantībus illis, quid respondērent, exclamāvit: „Accipiēte bellum, quod infaustum vōbis futūrum esse spēro.“ 8. Sed, bello suscepto (v. suscipio), Romāni ipsi summum in dis-

crīmen lapsi sunt (v. lābor). 9. Hannībāl ěnim, Sagunto expugnāto, in Itāliam profectus (v. proficiscor), Alpes superāvit nēque ullis difficultātibus deterrītus ěst, nē hostībus nocēret: summa pugnandi cupiditate inflammātus, plūrībus pugnis eos devīcit (v. devinco), plūrīmos hōmīnes occīdit, oppīdis delendis prōmissum, quod pātri dēdērat (v. do), solvit. 10. Rōmae ipsi pernīciem afferre videbātur, cum nuntiarētur ěum ad portas adesse (v. adsum). 11. Sēd quōniam senātus Carthaginien-sium ěum deserūerat (v. desēro) nēque cōpiis recentībus missis vīres confectas (v. conficio) refēcērat (v. rēficio), in extrēmam Itāliae partem sē recipēre coactus ěst (v. cōgo). 12. Unde in Afrīcam revertit, postquam Scīpiō, Romanōrum dux audacis-sīmus, classe parātā, milītes traduxit (v. tradūco), ut Carthāginem aggrēdērētur. 13. Quō facto, Hannībāl, ad pātriam tuendam (v. tueor) revocātus, ex Itāliā cessit (v. cēdo); cēdens autem cāpīte operto (opērio), multas lācrīmas fudisse (v. fundo) dīcītur, dum cōgitat, quantas rēs gessisset (v. gēro) et quantas perficēre potu-isset (v. possum), nīsi invīdiā et stultitiā cīvīum impedītus esset. Nēque tāmen pātriam servāre pōtuit (v. possum); nam paucos post dīēs ā Scipiōne victus (v. vinco) senātui expōsuit (v. expōno) nullam superesse (v. supersum) spem salutis nīsi in pāce petendā. 15. Ipse autem fūgit et postquam nonnullos annos in exīlio transēgit (v. transīgo), cum ā Romānis reposcerētur, venēno hausto (v. haurio) mortūus ěst (v. mōrior). 16. Sic īdem, cūius nōmen Romānos maxīme terrūerat, miserrīme vitā decessit (v. decēdo).

5d. Dē bello Helvetiōrum.

1. Caesar, Romanōrum imperātor, cum Galliā provinciam obtinuisset, in Galliā profectus prīmum bellum cum Helvētiis gessit. 2. Helvētīi ěnim, gens bellicosissīma, quod prō multitudīne hōmīnum angustos sē fīnes habēre putābant, dē fīnībus suis cum omnībus cōpiis exīre constituērant. 3. Nam audīvērānt terram Galliā fertiliōrem esse quam Helvētiā. 4. Caesar cum id cognovisset, ei rēi quam celerrīme occurrendum esse putāvit. 5. Nam Caesāri nuntiātum ěrat, Helvētios per provinciam Romānam īter facere velle. 6. Itāque munitiōne ā lacū Lemanno ad montem Iūram factā praesīdia dispōsuit

castellāque communīvit. 7. Helvētīi, ōpēris munitiōne et milītum concursū et tēlis repulsi, hōc conātū destitērunt. 8. Nēque tāmen consīlium suum omisērunt, sed āliā vīa in Galliam invādēre parābant. 9. Haec vīa erat angusta et difficīlis inter montem Iūram et flūmen Rhōdānum. 10. Cum hac vīa cōpias suas Helvētīi traduxissent, Caesar sūbito advēnit et eam partem Helvetiōrum, quae cītra flūmen Arārim ērat, vīcit. 11. Tum flūmīne traiecto rēliquos Helvētios consecūtus ēst. 12. Paulo post magna pugna facta ēst. 13. Helvētīi quamquam fortissīme resistēbant, tāmen ā Caesāre victi sunt. 14. Nam māior ērat scientia rēi militaris et belli ūsus Romanōrum quam Helvetiōrum. 15. Maxīma pars Helvetiōrum caesa ēst. 16. Rēliquis Caesar imperavit, ut in Helvētiam remigrārent et oppīda vicosque, quos incendērant, restitūderent.

5e. Dē Pēlēi et Thētīdis nuptiis.

1. Iuppīter cum Thētīn, pulcherriman dēam marīnam, amāret, ā Prōmēthēo mōnītus ērat (v. mōneo), nē ipse in suam pernīciem labērētur; hic ēnim sciēbat fato constitūtum esse, ut qui ex eā nascerētur māior et fortior esset pātre (= quam pāter). 2. Quā rē summus deōrum rēx, nē ipse regno spoliārētur, Thētīn persēqui destitit (v. desisto), et Pēlēo, hōmīni mortālī, in conūgiū dēdit (v. do). 3. Nuptias autem ēius omnes caelītes celebravērunt. 4. Adērant (v. adsum) īgītur Iuppīter ipse, deōrum pāter, qui sōlo vultū movendo omnia, et māria et terras, concūtere pōtest (v. possum) eiusque uxor Iūno, regīna caeli, cūius āram amplexae (v. amplector) fēmīnae potissimum auxiliū implōrant, si dolōres corpōris aut ānīmī patiuntur. 5. Accessit (v. accēdo) Neptūnus, qui mārībus impērat; qui cum irātus ventos arcessīvit, tempestātes et altissīmae undae oriuntur, quae saepissīme nautas terrent et unā cum nāvībus fractis (v. frango) in fluctībus demergunt. 6. Hōc diē Mercūrius, Iōvis et Maīae filius, ipse quōque cessavit nēque pātris mandāta exsecūtus ēst (v. exsēquor), summā laetītiā affectus (v. afficio), quod ōtio ūti liceret; nam cētēris diēbus, ut deōrum nuntius, omne tempus in āliōrum mandātis perficiendis consumit. 7. Advēnit Thētīn carmīne celebrandi

cūpīdus Apollo, iūvēnis pulcherrīmus, poētārum tūtor; crīnes demissi (v. demitto) ēius vultum venustissimum obumbrābant, dum fācili passū grādītur; canentis vēro vōcem clāram omnes admirābantur. 8. Bella autem et proelia oblītus (v. obliviscor) Martis ānīmus atrox ēpūlis conciliabātur; nēque mīnus convīvio hīlāri delectabātur Vulcanus, ignis dēus, Aetnā monte relicto, ťibi Iōvis fulmīna ūnā cum Cyclōpībus fabricātur. 9. Iucundissīma ēnim vītis mūnēra Bacchus praebēbat, qui cum auctor sit vīni colendi, laetītiā et securitātem ānīmi omnībūs praestāre sōlet, ut inter potandum beātī esse sibi videantur et fateantur sē illi deo summa benefīcia debēre. 10. Nēque Iūno sōla deārum in illo concīlio versāta ēst; nam et Dīāna virgo adērat (v. adsum), venandi voluptāte neglectā (v. neglēgo) silvisque relictis (v. relinquo), et Minerva, dēa artium et litterārum, quae omnia artificia invēnit hōmīnesque dōcuit. 11. Ac ne Cēres quīdem afuisse (v. absūm) dīcītur, quamquam semper filiam Proserpīnam ā deo inferōrum raptam (v. rāpio) querebātur nēque umquam gaudio sē dāre cupiēbat. 12. Nēque mīrum ēst, quod nuptiis intērfuit (v. intērsūm) Vēnus, quōnīam ipsa Pēlēi ānīmum amōre vinxerat (v. vincio); comitabātur autem deam formōsam pūer ille ālis instructus, qui tēmēre sagittis flammisque grāvīa vulnēra inflīgit et dolore miscet voluptātem — Amōrem ēum hōmīnes nōmīnant. 13. Alii dei deaeque invitāti ērant permulti praeter tristem inferōrum deum Plutōnem, qui umbras hōmīnum mortuōrum (v. mōrior), ā Mercūrio adductas, iudicando pūnit regitque et semper clāram sōlis lūcem verētur. 14. Praeter hunc īgitur omnes diem festum laetissīmi celebrāvērunt et Pēlēo filium fortissīmum futurum esse promisērunt (v. promitto), qui virtūte et rēbus gestis pātris glōriam superāret; nēque eum fefellērunt (v. fallo); nam Achilles ex Thētīde nātus (v. nascor) bello Troiāno ūnus plūs omnībūs (= quam omnes) fortitūdīne vāluit.

VI. Sententiae.

1. Festīna lente! 2. Nē sūtor supra crēpīdam! 3. Hic Rhōdus, hīc salta! 4. Bīs dāt, qui cito dāt. 5. Relata rēfēro. 6. Expertus dīco. 7. Errāre hūmānum ēst. 8. Ubi bēnē, ībi

pätria. 9. Trēs faciunt collēgium. 10. Summum iūs, summa iniūria. 11. Nē quid nīmis! (*Terentius*). 12. Hinc illae lācrīmae! (*Terentius*). 13. Fortes Fortūna adiūvat (*Terentius*). 14. Quōt hōmīnes, tōt sententiae (*Terentius*). 15. Ōleum et ōpēram perdīdi (*Plautus*). 16. Mens sāna in corpōre sāno! (*Juvenālis*). 17. Pānem et circenses! (*Juvenālis*). 18. Suum cuique! (*Cicēro*). 19. Quousque tandem! (*Cicēro*). 20. O tempōra, ō mōres! (*Cicēro*). 21. Multum, nōn multa! 22. Dē mortuis nīl nīsi bēnē! 23. Audiātur et altēra pars! 24. Carpe diem! (*Horātius*). 25. Sine irā et stūdio (*Tācītus*). 26. Vēni, vīdi, vīci (*Caesar*).

VII. *Jambilised senaarid.*

Homó sum, humáni nīhil a me ālienúm putó. (*Terentius*).
Quam quisque nórit (= nōvērit) ártem, in hác se exérceat.

VIII. *Heksameetrid.*

1. Príncipiis obstá! sēro medicína parátur. (*Ovīdius*.)
2. Ūt desínt virés, tamen ést laudánda volúntas. (*Ovīdius*.)
3. Príncipibús placuisse virís non última laus est. (*Horātius*),
4. Cónscia méns rectí famaé mendácia rīdet.
5. Céde repūgnantí, cedéndo víctor abíbis!
6. Gúttá cavát lapidém non ví, sed saepe cadéndo.

IX. *Elegilised paarisvārsid.*

1. Dúm virés anníque sinúnt, toleráte labóres ;
iám veniét tacitó tārda senécta pedé.
2. Néc, quae praéteriit, itém revocábitur únda,
néc, quae praéteriit, hóra redíre potést.
3. Quó quisque ést maiór, magis ést placábilis írae
ét facilés motús méns generósa capít.
4. Fórtior ést, qui sé, quam, quí fortíssima víncit
moénia ; néc virtús áltius íre potést.
5. Mágna fuít quondám capítis reveréntia cáni,
inque suó pretió rúga senílis erát.
6. Quid magis ést durúm saxó, quid móllius únda?
dúrā tamén mollí sáxā cavántur aquā.

7. Omnia súnť hominúť tenuť pendéntia fílo,
ét subitó casú, quae valuére, ruúnt.
8. Gúťta cavát lapidém, consúmitur áñulus úsu,
ét teritúr pressá vómer adúncus humó.
9. Flúmina paúca vidés de mágnis fóntibus órta ;
plúrima cóllectís múltiplicántur aquis.
10. Créde mihí, bene quí latuít, bene víxít et íntra
fórtunám debét quisque manére suám.
11. Créde mihí, miserís caeléstia númina párcunt
néc sempér laesós ét sine fíne premúnt.
12. Párva necát morsú spatiósum vípera taúrum,
á cane nón magnó saepe tenétur apér.
13. Cérnis ut ignavúm corrúmpant ótia córpus,
út capiánt vitiúm, ni moveántur aquae.
14. Lúxuriánt animí rebús plerúmque secúndis,
néc facile ést aequá cómmodă ménte pati.
15. Túrpe quidém dictú, sed sí modo véra fatémur,
vúlgus amíctiás útilitáte probát.

-
16. Dónec erís felíx, multós numerábis amícos :
témpera si fuerínt núbila, sólus erís. (*Ovídus.*)

-
17. Ódi et amó. Quare íd faciám, fortásse requíris.
Néscio. Séd fierí séntio et éxcruciór. (*Catullus.*)
-

II. Sõnastik.

1 a. Vētŭriā Rōmam servat.	fāmā, ae f. kuulujutt	6
Vētŭriā, ae f.*) Veturia (pāris-nimi)	fērōciā, ae f. metsikus, julgus	
Rōmā, ae f. Room	incōlā, ae m. elanik	
servo, servāvi, servātum, servāre 1. päästma, hoidma	valdē (adverbium) väga	
1 in (eessõna) nõuab ablatiivi küsimusele: kus? = sees; -s; nõuab akkusatiivi küsimusele; kuhu? = sisse, -sse	sollīcīto 1. rahutuks tegema, piinama	
Itālīā, ae f. Italia	sē ennast (accus. pron. reflex.)	7
mātrōnā, ae f. suurproua, proua	contrā (praepositio = eessõna, nõuab akkusatiivi) vastu	
Rōmānā, ae f. (omadussõna) rooma	armo 1. varustama (sõjariistadega)	
clārā, ae f. (omadussõna) kuulus	tāmen ometi, siiski	8
ērāt oli (imperfectum abipöörd-sõnast esse olema)	saevītīā, ae f. julmus, metsikus, õelus	
2 audāciā, ae f. vahvus, julgus	nōn ei	
ēt (sidesõna) ja, ning	lībēro 1. vabastama	
prudētīā, ae f. tarkus	nam sest	9
3 īllŭs, ii m. poeg	magna, ae f. suur	
pātrīā, ae f. isamaa, kodumaa	cōpiae, ārum f. (plur.) sõjavägi	
infestā, ae f. vaenulik, vaenuline	frustrā (adverb.) asjata	10
cōpiae, ārum f. (plur.) sõjavägi	incōlā, ae m. elanik	
vēxo 1. piinama, rahutuks tegema	obsēcro 1. (tungivalt) paluma	
4 īrā, ae f. viha	īrā, ae f. viha	11
fūnestā, ae f. kahjulik	specto 1. vaatama	
5 agrīcōlā, ae m. põllumees, maalane	glōriā, ae f. kuulsus	
in (vrd. 1.) a) sees, -s; b) sisse, -sse	quia (coniunctio = sidesõna) sest et	
villā, ae f. küla, mõis, suvemaja	viōlo 1. haavama	
trucidō 1. tapma	tum (adverb.) siis	12
	lācrīma, ae f. silmapisar, pisar	
	obsēcro 1. (tungivalt) paluma	
	obtempēro 1. alistuma, sõna	13
	kuulma	
	ītāque nii siis	14

*) m. = masculinum = gēnus masculinum = meessugu
 f. = femininum = gēnus femininum = naissugu
 n. = neutrum = gēnus neutrum = erasugu

- saevitää, ae f. metsikus, õelus,
 julmus
 mūto l. muutma
 infestā, ae f. vaenulik
 libēro l. vabastama
 15 magnā, ae f. suur
 laetitā, ae f. rõõm
 incōlā, ae m. elanik
 16 sic (adverb.) nii, niiviisi
 laetā, ae f. rõõmus, rõõmulik
 victōriā, ae f. võit
 dōno l. kinkima, annetama
 17 laudo l. kiitma
 semper (adverb.) alati ikka

l b. Dē Rōmā Vētūriāe
 cūrā ēt õpērā servātā.
 dē (praepos. n. akkusat.) -st
 cūra, ae f. mure
 ēt (sidesõna) ja, ning
 õpēra, ae f. vaev
 servāta, ae f. päästetud
 1 in (praepos. vrđl. l a) sees; -s
 histōria, ae f. ajalugu
 Romāna, ae (omadussõna) rooma
 ēst on
 quae (pron. rel.) f. kes
 prūdentia, ae f. tarkus
 audācia, ae f. julgus
 servo l. päästma
 2 ěnim (sidesõna) sest
 filius, ii m. poeg
 fūnesta, ae f. kahjulik
 ira, ae f. viha
 incito l. hässitama, ärritama
 ũt (sidesõna; nõuab konjunk-
 tiivi) et
 pätria, ae f. isamaa kodumaa
 antěa (adverb.) enne, ennem,
 āmo l. armastama
 infesta, ae f. vaenulik
 vexo l. piinama
 agricōla, ae m. põllumees, maa-
 lane
 villa, ae f. küla, mõis; maja

trucidō l. tapma
 pugna, ae f. lahing
 magna, ae f. suur
 pugno l. lööma, sõdima
 cum (sidesõna, nõuab konjunk- 3
 tiivi) kui
 iam (adverb.) juba
 porta, ae f. värav
 appropinquo l. lähenema
 fěrocĭa, ae f. metsikus, õelus
 sua, ae f. (pron. possess.) oma
 fāma, ae f. kuulujutt
 valde (adverb.) väga
 illi (pronom. dem. nom. plur.)
 need; nemad
 sic (adverb.) nii
 dicĭto l. ütlemä
 sĭ (sidesõna) kui
 nōs (pron. pers. acc. plur.) ennast
 contrā (adverb. ja praepos.)
 vastu
 armo l. varustama (sõjariis-
 tadege)
 tāmen (sidesõna) siiski
 nōn ei, ei mitte, mitte
 õ (hüüdsõna) oh!
 libēro l. vabastama
 nam (sidesõna) sest 4
 ille (pron. dem. nom. sing.) too
 accūso l. süüdistama
 quōd (sidesõna) sellepärast et
 iniūria, ae f. ülekohus
 ā (vokaalide ees āb) praepos.,
 nõuab ablatiivi) tähendab
 1) liikumist ehk kuskilt lah-
 kumist: ā pätre věnio tulen
 isa juurest 2) isikut, kelle läbi
 miski sünnib (tehtaviku kõne-
 käändes): ā děo amāmur meid
 armastatakse jumala poolt vas-
 tab eesti keele eessõnadele
 juurest, saadik, poolt; seest
 ehk alaltütlevale;
 ā nōbis meie poolt
 vĭolo l. haavama

nēque (sidesõna) ja ei, ka ei
 antēā (adverb.) enne, ennem;
 varem
 inhumāna, ae f. ebainimlik,
 armuta
 saevitia, ae f. metsikus, julmus,
 õelus
 tardo l. takistama, tagasi hoidma
 quām (adverb.) kui
 antēquam (sidesõna) enne kui
 sēdo l. rahustama, vaigistama
 rūina, ae f. hukkaminek, hukatus
 5 sēd (sidesõna) kuid, aga
 ōro l. paluma
 eum (pron. dem. is, accus. sing.)
 teda
 atque (sidesõna) ning, ja
 obsēcro l. tungivalt paluma
 (jumalate nimel)
 ūt (sidesõna, nõuab konjunk-
 tiivi) et
 clementia, ae f. arm, heldus
 obtempēro l. alistuma, sõna
 kuulma
 6 fortasse (adverb.) võib olla,
 Fortūna, ae f. Fortuuna (õnne-
 jumalanna)
 quae (pron. rel. nom. sing. f.)
 kes
 semper (adverb.) alati, ikka
 nōs (pron. pers. nom. ja accus.)
 meie, meid
 adiūvo, adiūvi, adiūtum, ad-
 iūtūvare l. toetama, aitama
 7 ergo (sidesõna) nii siis, järjeli-
 kult
 creo l. valima
 incōla, ae m. elanik
 quī (pron. rel. nom. sing. ja
 plur. m.) kes
 fāmīlia, ae f. sugu, perekond
 pōtentia, ae f. võim
 divitiāe, arum f. rikkus
 praesto, praestiti, — praestāre l.
 esseisma; välja paistma

eum (pron. dem. is, accus. sing.)
 teda
 rōgo l. paluma
 nē (sidesõna) nõuab konjunk-
 tiivi) et ei
 iniūria, ae f. ülekohus, haa-
 vamine
 accepta, ae f. (particip.) saa-
 dud, vastu võetud
 memōria, ae f. mälestus
 mando l. üle andma
 glōria, ae f. kuulsus
 multa, ae f. palju, mitu
 victōria, ae f. võit
 pārāta, ae (particip.) valmista-
 tud, saadud
 cūro l. muretsema, hoolt kandma
 sēd (sidesõna) aga, kuid 8
 frustra (adverb.) asjata
 clementia, ae f. arm, heldus
 spēro l. lootma
 illi (pron. dem.) need, nemad
 quia (sidesõna) sest et, selle-
 pärast et
 nēque — nēque ei — ega
 amīcītia, ae f. sõprus
 glōria, ae f. kuulsus
 specto l. vaatama, tähele pa-
 nema
 tum (adverb.) siis 9
 incōla, ae m. elanik
 turba, ae f. rahvahulk, hulk,
 kogu
 sīc (adverb.) nii
 appello l. (kõnega) kellegi poo-
 le pöörama
 lacrima, ae f. silmapisar, pisar 10
 eum (pron. dem. is, accus. sing.)
 teda
 tempto l. katsuma, läbi katsuma
 ut (sidesõna, nõuab konjunk-
 tiivi) et
 vōs (pron. pers. acc. plur.) teid
 cūra, ae f. mure
 libēro l. vabastama

vīa, ae f. tee
 quē = et ja, ning
 ē (praepos., vokaalide ees ex)
 -st, seest; n. ablat.
 tēnēbrae, arum f. pimedus
 vōbīs (pron. pers. dat. plur.) teile
 pāro 1. valmistama
 11 mihi (pron. pers dat. sing.) mi-
 nule
 enim (sidesõna) sest
 nē (sidesõna, nõuab konjunk-
 tiivi) et ei
 dūbīto 1. kahtlema
 obtempēro 1. alistuma, sõna
 kuulma
 quia (sidesõna) sest et, selle-
 pärast et
 semper (adverb.) alati, ikka
 eī (pron. dem. dat. sing.) temale,
 sellele
 pia, ae f. vaga
 māter, mātris f. ema (3. käänd-
 kond)
 fūi olen olnud, olin (perf. in-
 dicat. abipöördsõnast esse)
 12 ergo (sidesõna) nii siis, järjeli-
 kult
 paucae, arum f. mõned, vähesed
 hōra, ae f. tund
 ad (praepos., nõuab akkus.)
 juures, ääres
 porta, ae f. värav
 exspecto, 1. ootama
 mox (adverb.) pea, varsti
 pūto 1. arvama
 vōbis (pron. pers.) teile
 poenitentia, ae f. kahetsus
 grāta, ae f. meelepäraline, ar-
 mas
 filius, ii m. poeg
 laeta, ae f. rõõmus
 victōria, ae f. võit
 nuntio 1. teatama
 13 et (sidesõna) ja, ja tõesti
 mūto 1. muutma

ēius (pron. dem. is, gen. sing.)
 tema
 saevītia, ae f. metsikus, julmus.
 nam (sidesõna) sest 14
 vīx (adverb.) vaevalt
 tristītia, ae f. kurbtus
 plēna, ae f. täis
 eum (accus. pron. dem. is) teda
 appello 1. (kõnega) kellegi
 poole pöörama
 cum (sidesõna) kui
 exclāmo 1. hüüdma
 expugno 1. ära võitma 15
 īra, ae f. viha
 mea, ae f. minu
 pātria, ae, f. isamaa, kodumaa
 iam (adverb.) juba
 tūta, ae f. hädaohuta, kindel
 ēris (futur. indicat. abipöördsõ-
 nast esse) sa oled, saad olema
 materna, ae f. ema, emalik
 lacrima, ae f. pisar
 ėnim (sidesõna) sest
 iniūria, ae f. ülekohus, haavamine
 mea, ae (pron. poss.) minu, oma
 dōno 1. kinkima, annetama
 narro 1. jutustama, teatama 16
 tua, ae (pron. poss.) sinu, oma
 incōla, ae m. elanik
 victōria, ae f. võit
 stātīm (adverb.) kohe 17
 infesta, ae, f. vaenuline, vaenulik
 incōla, ae m. elanik
 ēius (pron. dem. is, gen. sing.)
 tema
 anxia, ae f. rahutu, kartlik
 cūra, ae f. mure
 libēro 1. vabastama
 1 c. Xerxes Leōnīdam
 sūpērat
 Xerxes, is m. Xerxes, pers-
 laste kuningas
 Leōnīdas, ae m. Leonidas,
 Sparta kuningas

- süpero 1. äravõitma, ületama
 1 rēx, gen. rēgis, abl. rēgē (3. käändk.) kuningas
 Persa, ae m. perslane
 regno 1. valitsema
- 2 incōla, ae, m. elanik
 Athēnae, arum f. Ateena (linn)
 castīgo 1. karistama
 cōgīto 1. mõtlema, kavatsema
- 3 itāque (sidesōna) nii siis
 immensa, ae f. mõõtmata, mää-
 ratu suur
 cōpiae, arum f. sõjavägi
 ā, āb (praepos.) (kelle) poolt
 tähendab isikut, kelle läbi
 miski sünnib (vrđl. 1 b, 6)
 päro 1. valmistama
- 4 tum (adverb.) siis
 Lacedaemōnii, orum 2. käändk.
 lakedemoonlased, spartaan-
 lased
 angustiae, arum f. kitsas tee,
 mäekitsus
 Thermōpŷlae, arum f. Termo-
 pylae
 occūpo 1. ära võtma, valdama,
 vallutama
- 5 nam (sidesōna) sest
 Graecia, ae f. kreekamaa
 sīc (adverb.) nii, nõnda
 cōgīto 1. mõtlema
- 6 sī (sidesōna) kui
 saevītia, ae f. metsikus, julmus,
 libēro 1. vabastama
- 7 sēd (sidesōna) kuid, aga
 frustrā (adverb.) asjata
 victōria, ae f. võit
 spēro 1. lootma
- 8 magna, ae f. suur
 quīdem, (sidesōna) küll, tõesti
 audācia, ae f. julgus
- 9 tāmen (sidesōna) siiski
 cōpiae, arum f. sõjavägi
 supēro 1. ära võitma, ületama
- immensa, ae f. mõõtmata, mää- 10
 ratu suur
 victōria, ae f. võit
 dōno 1. kinkima, annetama
 glōria, ae f. kuulsus 11
 ā, āb (praepos., nõuab abla-
 tiivi) poolt, -st
 pōēta, ae m. luuletaja
 Graeci, orum m. kreeklased
 celēbro, 1. ülistama, kiitma 12
 aeterna, ae f. igavene
 fūit (perf. abipõõrdsõnast esse)
 on olnud, oli
- 1 d. Dē Persārum āpud
 Thermōpŷlas pugna
 dē (praepos., n. ablat.) -st
 āpud (praepos., n. akkus.)
 juures
 pugna, ae, f. lahing
 qui (pron. rel.) kes 1
 regno 1. valitsema
 in (praepos., n. ablat.) sees, -s
 cum (sidesōna, n. indikat. ja
 konjunkt.) kui
 castīgo 1. noomima; karistama
 immensa, ae f. mõõtmata, mää-
 ratu suur
 cōpiae, arum f. sõjavägi
 päro 1. valmistama
 quās (pron. rel. qui, quae, quod,
 accus. plur. f.) keda, mida
 vīx (adverb.) vaevalt
 terra, ae f. maa
 porto 1. kandma
 ēās (pron. dem. is, accus. plur. 2
 f.) need, neid
 ut (sidesōna, n. konjunkt.) et
 fūgo 1. põgenema ajama
 quē = et (sidesōna) ja, ning
 superbia, ae f. uhkus
 libēro 1. vabastama
 occūpo 1. valdama, vallutama,
 ära võtma
 sēd (sidesōna) kuid, aga 3

- illi (pron. dem. ille, nom. pl. m.) nood, need
- advento l. tulema, pärale jõudma
- dē (praepos., n. ablat.) -st; üle; mille kohta
- victōria, ae f. võit
- despēro l. meelt heitma, lootust kaotama
- nōs (pron. pers. ēgo, nom. ja accus. plur.) meie; meid
- quīdem (sidesõna) tõesti, ometi, vähemalt
- inquit (praes. ja perf., puudulik pöördõna) ütleb, ütles; mahutakse otsekohese kõne esimeste sõnade vahele: nōs quīdem, i n q u i t, j. n. e.
- exspecto l. ootama
- tardo l. takistama, tagasi hoidma
- vōs (pron. pers., nom. ja accus. plur.) teie; teid
- autem (sidesõna) aga
- sōcius (gen. sōcii, nom. ja vocat. plur. sōcii) liitlane
- quī (pron. rel.) kes
- nōn ei, ei mitte
- dubīto l. kahtlema
- nōbīscum = cum nōbis meiega
- pugno l. võitlema, sõdima
- iam (adverb.) juba
- rēmō l. tagasi minema
- vīta, ae f. elu
- vestra, ae f. (pron. poss.) teie, oma
- flūga, ae f. põgenemine
- mando l. usaldama, kätte andma
- 4 mēlius (adverb. compar.) paremini
- ēnim (sidesõna) sest
- sī (sidesõna) kui
- rectē (adverb.) õieti
- iudīco l. otsustama
- ālia, ae f. teine
- pugna ae f. lahing
- vōs (pron. pers. accus. ja nom. plur.) ennast, end; teid; teie
- servo l. hoidma, päästma
- hāc (pron. dem. hīc, abl. sing. f.) 5 sellega, sel
- dē (praepos., n. ablat.) -st
- causa, ae f. põhjus
- hāc dē causā sel põhjusel
- rēmīgro l. tagasi minema, tagasi rändama
- sua, ae (pron. poss.) oma
- autem (sidesõna) aga
- īta (adverb.) nõnda, nii, niiviisi
- ād (praepos., n. acc.) juure; -ks
- futūra, ae (particip. pöördõn. esse) tulev
- incīto l. õhutama, hässitama
- īmmensa, ae f. mõõtmata, mää- 6 ratu suur
- quārum (pron. rel., gen. plur. f.) kelle
- sagitta, ae f. nool
- dum (sidesõna) seni kui, sel ajal kui
- per (praepos., n. accusat.) läbi
- aura, ae f. õhk
- vōlo l. lendama
- sōl, is m. (3. käändk.) päike
- obscūro l. pimestama
- sēd (sidesõna) aga 7
- nē (sidesõna) et ei (n. konj.)
- ignāvia, ae f. argtus
- vōs (pron. pers. accus. pl.) teid
- sollīcīto l. rahutuks tegema, ärritama
- ēō mēlius seda paremini
- certo l. võitlema, riidlema
- pugno l. võitlema
- ēnim (sidesõna) sest
- umbra, ae f. vari
- nōs (pron. pers., nom. ja accus. 8 plur.) meie; meid
- glōria, ae f. kuulsus
- spēro l. lootma
- autem (sidesõna) aga
- propter (praep., n. accus.) pärast, tõttu

- dīvītiaē, ārum f. rikkus
 audācia, ae f. julgus
 laudo l. kiitma
- 9 quārē mispārast; sellepārast
 (lausetē algusel)
 specto l. vaatama
 vasta, ae f. määratu suur, üli-
 suur
 eōrum (pron. dem. is, gen. plur.)
 nende
- cōpiaē, ārum f. sõjavägi
 sēd (sidesōna) aga
 mollītia, ae f. pehmus, nõr-
 kus
 natūra, ae f. loodus; loomus,
 iseloom
 ferōcia, ae f. metsikus, kart-
 matus
- tōlēro l. kannatama
- 10 iam (adverb.) juba
 matūro l. ruttama
 ad (praepos., n. accus.) juure
 juurde
 aula, ae f. loss, koda
 mīgro l. rändama
 nam (sidesōna) sest
 cēna, ae f. lõunasõök
 vōbis (pron. pers. dat. plur.)
 teile
- āpūd (praepos., n. accus.) juu-
 res
- umbra, ae f. vari
 pārō l. valmistama
 sī (sidesōna) kui
 cum (praepos., n. ablat.) -ga
 summa, ae f. kõige suurem
 constantia, ae f. püsivus
 pugno l. võitlema
 ā, ab (praepos., n. ablat.) -st,
 poolt
- poēta, ae m. luuletaja
 cēlēbro l. ülistama, kiitma
 incōla, ae m. elanik
 glōria, ae f. kuulsus
 aeterna, ae f. igavene, alaline
- pārō l. valmistama
 deinde (adverb.) siis, selle 11
 peale
- pugna, ae f. lahing
 fortūna, ae f. õnn
 tempto l. läbi katsuma
 üt (n. konjunktiivi) et
 turba, ae f. hulk, rahvahulk
 propulso l. ära hoidma, ära
 ajama
- densa, ae f. tihe
 caterva, ae f. hulk, salk
 vulnēro l. haavama
 nēco l. tapma
- tandem (adverb.) viimaks 12
 cum (sidesōna) peale seda
 kui
- multa, ae, f. palju
 hōra, ae f. tund
- pugno l. võitlema, sõdima
 quamquam (sidesōna) ehk küll
 magna, ae f. suur
 fuērat (abipõõrdsōna esse, plusq.)
 oli olnud
- eōrum (pron. dem. is, gen. plur.)
 nende
- constantia, ae f. püsivus
 victōria, ae f. võit
 ĩta (adverb.) nõnda, nii
- fatīgo l. väsitama
 üt (sidesōna) et
- ipsī (pron. determin. ipse, nom.
 plur.) ise
- nēco l. tapma
- ex, e (praepos., n. ablat.) -st 13
- pugna, ae f. lahing
 infausta, ae f. õnnetu
 universa, ae f. terve, täieline,
 kogu
- fortūna, ae f. õnn
 adversa, ae f. vastane
 fortūna adversa vastane õnn,
 s. t. õnnetus
- sātis (adverb.) küllalt, küll
- dīvīno l. aimama

- 2a. Dē antiquōrum Graecōrum et Romanōrum vitā rusticā
- dē (praepos., n. ablat.) -st
antiquus, a, um vana, muistne,
vanaaegne
- Graeci, ōrum m. kreeklased
Romāni, ōrum m. roomlased
vīta, ae f. elu
rusticus, a, um maa-, küla-,
vīta rustica küla elu
- 1 nōn solum — sēd etiam mitte
ainult — vaid ka
dēlecto 1. rõõmustama
- 2 agricultūra, ae f. maapidamine,
põlluasjandus
- 3 stūdeo, ui, — 2 (n. dat.) mil-
legist huvitatud olema
āger, āgri, m. põld
eīs (pron. dem. is, dat. plur.)
neile
frumentum, i. n. vili
dōno 1. kinkima, annetama
- 4 prātum, i. n. heinamaa, aas
flōridus, a, um õitsev
ēquus, i m. hobune
āsīnus, i m. eesel
taurus, i m. härg
vacca, ae f. lehm
cāper, capri m, sikk, pukk
capra, ae f. kits
herba, ae f. rohi, hein
iucundus, a, um mõnus, meele-
päraline
praebeo, -ui, -itum 2. andma
pakkuma
- 5 pōpulus, i m. rahvas
antiquus, a, um vanaaegne
āro 1. kündma
- 6 ārātrum, i n. ader, sahk
iucundus, a, um meelepärane,
armas
- 7 āqua, ae f. vesi
rīvus, i m. oja
villa, ae f. küla
- vicīnus, a, um naabruses olev,
naaber
agrīcōla, ae m. põllumees, maa- 8
mees
līquidus, a, um selge, puhas,
vedel, sula
āmo 1. armastama
membrum, i n. liige
pūrus, a, um puhas
lāvo, lāvī, lautum, lavāre 1. pe-
sema
hābeo, hābui, hābitum, hābēre 2. 9
omandama
beātus, a, um õnnelik
ōcūlus, i m. silm 10
commōveo, -mōvi, -mōtum, -mō-
vēre 2. liigutama. ergutama,
rõõmustama
prātum, i n. heinamaa, aas, luht
flōridus, a, um õitsev
bōnus, a, um hea
hortus, i m. aed
pulcher, pulchra, pulchrum ilus
magnus, a, um suur
etiam (sidesõna) ka, isegi 11
ille, illa, illud see, too
vīr, i m. mees
quī, quae, quod kes, mis (pron.
relat.)
e, ex (praepos., n. ablat.) -st
oppīdum, i n. linn
suus, a, um oma
ēvōlo 1. ära lendama, ruttama
offīcium, i n. kohus, kohustus,
tõõ, tegu
servo 1. hoidma, täitma
clārus, a, um kuulus 12
līber, lībri m. raamat
Cāto, Catōnis m. Kato
agricultūra, ae f. põlluharimine
narro 1. jutustama
vīta rustica küla elu
etiam (sidesõna) isegi, ka 13
scriptor, scriptōris m. kirjanik
multus, a, um palju

verbum, i n. sõna
 praedīco 1. ülistama, kiitma
 senectus, senectūtis f. vana-
 dus
 14 mīrus, a, um imelik
 quod (sidesõna) et
 quis? quid? kes? mis? (pron.
 interr.)
 nostrum (pron. pers. 1. isik gen.
 pl.) meist
 delecto 1. rõõmustama

 2b. Dē vitā rusticā et dē
 aevō aureō.
 aevum, i n. ajajärk, põlv
 aureus, a, um kuldne
 1 sī (sidesõna) kui
 nēgōtium, ii n. töö, toimetus
 molestus, a, um raske, koor-
 mav
 occūpo 1. täitma, koormama
 oppidum, i n. linn
 tumultuōsus, a, um käratsev,
 kárarikas
 locus, i m. koht, paik
 amoenus, a um mõnus, ilus
 mīgro 1. rändama
 sōleo, sōlītus sum, sōlère 2.
 (osalt tegevikuvormita pöörd-
 sõna = verbum sēmīdēpō-
 nens) harjunud olema
 ut (sidesõna, n. konjunkt.) et
 ōiium, ii n. puhkus
 tranquillus, a, um rahulik
 delecto 1. rõõmustama
 ānīmus, i m. meel, hing
 fatigātus, a, um väsinud
 iucundē (adverb.) mõnusalt,
 meelepáraliselt
 rēcreo 1. kosutama, värskēn-
 dama
 nam (sidesõna) sest
 hāc (pron. dem. hīc., haec, hōc;
 abl. sing. f.) sellega, selle
 lábi

tamquam (sidesõna) nagu, nõnda
 kui
 praeclārus, a, um ilus, tore
 illūs (pron. dem. ille, gen. sing.)
 selle, tolle
 saecūlum, i n. ajajärk, põlv;
 aastasada
 mēmōria, ae f. mälestus
 rēvōco 1. tagasi kutsuma
 ēnim sest (sidesõna) 2
 quamquam ehk küll (sidesõna)
 ārātrum, i n. ader
 iāceo, iācui, iacēre 2. lamama
 āger, āgri m. põld, nurm
 benignē (adverb.) heldelt, hea-
 tahtlikult
 cībus, i m. toit
 dō, dēdi, dātum, dāre 1. andma
 silva, ae f. mets
 domicīlium, ii n. elukoht, asu-
 paik
 praebeo, -ui, -ītum 2. andma,
 pakkuma
 nēmo ei keegi, ei ükski
 mīsērē (adv.) õnnetult
 dōleo, -ui, -ītum 2. kannatama
 adversārius, ii m. vastane, vaen-
 lane
 īra, ae f. viha
 tīmeo, ui, — 2. kartma
 aut (sidesõna) ehk; või
 ipse ise
 callidē (adv.) kavalalt
 vicīnus, i m. naaber
 nõceo, nõcui, nõcītum 2. kahju
 tegema
 vācuus, a, um tühi, vaba
 bellum, i n. sõda
 cruentus, a, um verine
 sēd (sidesõna) aga, kuid 3
 nunc (adv.) nüüd
 dōlus, i m. kavalus
 prāvus, a, um halb, paha
 insīdiae, ārum f. salakavalus

- que = et (sidesõna) ja, ning
värius, a, um mitmesugune
aurum, i n. kuld
argentum, i n. hõbe
pāro 1. valmistama
stūdeo, -ui, — 2. püüdma
ālius, ālia, āliud teine
divītia, ārum f. rikkus
supĕro 1. ületama, võitma
- 4 ferrum, i n. raud
ipse, a, um ise
adhībeo, ui, itum 2. tarvitama
it (sidesõna, n. coniunct.) et
impĕrium, ii n. valitsus
tĕneo, -ui, -tentum 2. hoidma
pugna, ae f. lahing
saevus, a, um metsik
propāgo 1. laiendama
- 5 mīrus, a, um imelik
īgitur (sidesõna) nii siis
quōd (sidesõna) et
plāceo, -ui, -itum 2. meeldima
- 6 innocentia, ae f. süütus
quāsi (sidesõna) nagu, nõnda kui
retīneo, -ui, -retentum 2.
alles hoidma
sīleo, -ui, — 2. vaikima, vait
olema
arma, ōrum n. sõjariistad, relvad
tāceo, -ui, -itum 2. vaikima
invidiā, ae f. kadedus
ōdium, ii n. viha, vaen, põlgtus
laetītia, ae f. rõõm
ēgrĕgius, a, um väga hea, suur,
tubli
dĕbeo, -ui, -itum 2. võlgnema
iucundus, a, um mõnus, meele-
päraline
spectācŭlum, i, n. vaatepilt,
vaade
nōn solum — sĕd ĕtiam mitte ai-
nult — vaid ka
ōcŭlus, i m, silm
commōveo, -mōvi, -mōtum 2.
liigutama
- ānimus, i m. hing, meel
vāleo, -ui, -itum 2. tugev olema
summus, a, um kõige kõrgem
gaudium, ii n. rõõm
implĕo, -pĕvi, -plĕtum 2. täitma
prātum, i n. heinamaa, aas, luht
laetĕ (adv.) rõõmsalt
flōreo, -ui, 2. õitsema
hortus, i m. aed
vīreo, virĕre 2. haljendama
tōtus, a, um terve
terra, ae f. maa
rīdeo, rīsi, rīsum, rīdĕre 2. naerma
värius, a, um mitmesugune
cultūra, ae, f. harimine, hoolitsus
flūvius, ii m. jõgi
rīvus, i m. oja
āqua, ae f. vesi
clārus, a, um selge, hele
caelum, i n. taev
rādus, ii m, kiir
splendeo, splendĕre 2. paistma,
särama
poĕta, ae m. luuletaja
mĕrītō (adv.) teene eest, õigu-
sega
ĕtiam atque ĕtiam jälle ja jälle
praedīco 1. ülistama, kiitma
sī (sidesõna) kui
bōnum, i n. headus, kasu 7
vīdeo, vīdi, vīsum 2. nägema,
vaatama
iam (adv.) juba
pĕricŭlum, i n. hädadoht, häda
tīmeo, tīmui, — 2. kartma
sĕd kuid, aga
mōlestia, ae f. raskus, vaev
lībĕro 1. vabastama
vīta, ae f. elu
hābeo, -ui, -itum 2. omandama;
mul on
beātus, a, um õnnelik
dōceo, -ui, doctum 2. õpetama 8
antīquus, a, um vana, vanaaegne
vīr, i m. mees

quī, quae, quōd kes, mis
cum (sidesõna) kui, peale seda
kui
praeclārus, a, um (üli) kuulus,
tore, suur
victōria, ae f. võit
monumentum, i n. mälestus,
mälestusmärk
mēreo, -ui, -itum 2. ära tee-
nima
oppidum, i n. linn
māneo, mansi, mansum 2. jää-
ma
sēd (sidesõna) kuid, vaid, aga
beātus, a, um õnnelik
villa, ae f. küla, mõis; maja
remōtus, a, um kauge, kaugene
agrīcōla, ae m. põllumees
officiūm, ii n. kohus; töö, tegu
magnus, a, um suur
cum (praepos., n. ablat.) — ga
temperantia, ae f. enesevalitse-
mine, enesetaltsutus, mõõ-
dukus
servo 1. hoidma, täitma
9 ut (adv.) nagu, nõnda kui
postquam (sidesõna) peale seda
kui
dē (praepos., n. abl.) -st, üle
adversārius, ii m. vastane,
vaenlane
triumpho 1. triumfeerima, vői-
dupidu pühitsema, pidustama
triumpho dē āliquō ära võitma
kedagi
ēgrēgius, a, um väga hea, suu-
repäraline
innocentia, ae f. süüetus, oma-
kasu püüdmatust
exemplum, i n. eeskuju
praebeo, -ui, -itum 2. andma,
pakkuma
10 nam sest
ad (praep., n. accus.) juures, -l
fōcus, i m. kolle

sēdeo, sēdi, sessum 2. istuma
cum (sidesõna) kui
lēgātus, i m. saadik
pōpūlus, i m. rahvas
externus, a, um võõras
multus, a, um palju
aurum, i n. kuld
apporto 1. tooma, kandma
rēptīdio 1. tagasi lükkama, ta-
gasi tõrjuma, ära põlgama
quōd (sidesõna) sest et, selle-
pärast et
mōdīcus, a, um mõõdukas
cēna, ae f. lõunasõök
contentus, a, um rahulik
contentus sum olen rahul
tantus, a, um nii suur
indīgeo, -ui, — 2 tarvitama;
igatsema
praeterea peale selle
inquit (puudulik pöörds., praes.
ning perf., ainult otsekohehes
kõnes) ta ütles
hābeo, -ui, -itum 2. mul on,
omandama
praeclārus, a, um väga hea,
tubli
impēro 1. käskima, valitsema
2c. Graeci Trōiam expug-
nant
Trōia, ae f. Trooja (linn)
expugno 1. ära võitma
Ulīxes, is m. Ulixes, Odys- 1
seus
rēx, rēgis m kuningas
Ithāca, ae f. Itaka (saar)
insūla, ae f. saar
suādeo, suāsi, suāsum 2. soo- 2
vitama
ut (sidesõna, n. coniunct.) et
ēquus, i m, hobune
lignēus, a um puine, puust
aedifico 1. ehitama
cum (sidesõna, n. coni.) kui

hīc, haec, hōc see
 consīlium, ii n. nōu
 commōveo, -mōvi, -mōtum 2.
 liigutama
 magnus, a, um suur
 altus, a, um kõrge
 aedīfīco 1. ehitama
 vīr, i m. mees
 valīdus, a, um tugev
 compleo, -plēvi, -plētum 2. täitma
 ipse, ipsa, ipsum ise
 autem aga
 ad (praepos., n. accus.) juure,
 juures
 vicīnus, a, um naaber, naabrine
 3 in (praepos., n. accus., küsim. p.
 kuhu?) -sse, sisse
 oppīdum, i n. linn
 porto 1. kandma, viima
 4 nam (sidesōna) sest
 frustrā (adv.) asjata
 sacerdos, gen. sacerdotis preester
 īs, ea, īd see
 mōneo, -ui, -ītum 2. manitsema,
 hoiatama
 nē (sidesōna, n. coni.) et ei
 5 ēnim (sidesōna) sest
 crēdo, crēdīdi, crēdītum, crē-
 dēre 3. uskuma
 6 somnus, i m. uni
 iāceo, iācui, — 2. lamama
 somno iacēre = magama
 laetus, a, um rõõmus; rõõmsalt
 advento 1. tulema, pärale
 jõudma
 7 incendium, ii n. kahjutuli, tu-
 lekahju
 dēleo, dēlēvi, dēlētum 2. hävitama
 ā, āb (praep., n. abl.) poolt
 nēco 1. tapma
 8 ūnus, a, um üks, üksi
 Aenēas, ae m. Aeneas (Trooja
 kangelane)
 repentīnus, a, um rutuline, kiire,
 vīta, ae f. elu

servo 1. hoidma, päästma
 prīmum (adv.) esiteks, alguses 9
 Sicīlia, ae f. Sitsiilia (saar)
 dēinde (adv.) siis, teiseks
 tum (adv.) siis, lõpuks, viimane
 navīgo 1. purjetama
 in (praepos., n. abl., küsim. p. 10
 kus?) -s, sees
 nōvus, a, um uus
 ē, ex (praepos., n. abl.) -st, pä- 11
 rast, järele
 ūxor, uxōris f. abikaas
 vōco 1. nimetama
 postēri, ōrum m. järeltulijad 12
 ā, āb (praep., n. abl.) poolt, -st.

2d. Quō mōdō Graeci
 Trōiam expugnāvērīnt
 narrātur.

quī, quae, quōd kes, mis, mis-
 sugune
 mōdus, i m. viis
 quō mōdō mil viisil, kuidas
 expugno 1. ära võitma, vallu-
 tama
 narro 1. jutustama
 iam (adv.) juba 1
 annus, i m. aasta
 obsideo, -sēdi, -sessum 2. üm-
 ber piirama
 cum kui (järellauses, n. indicat.
 vrdl. 1 b. 16; 2 b, 12)
 īta nii
 admōneo, -ui, -ītum 2. manit-
 semma, hoiatama
 quot? kui palju, kui mitu 2
 māneo, mansi, mansum 2. jää-
 ma, viibima
 oppīdum, i n. linn
 tam nii
 firmus, a, um tugev, kindel
 expugno 1. ära võitma, vallutama
 etiāmnunc nüüd veel 3
 flōreo, -ui, -2 õitsema
 mīrus, a, um imelik

audācia, ae f. julgus
 constantia, ae f. püsivus
 vīr, i m. mees
 nēque ja ei
 nēque — nēque ei — ega
 dēleo, -vi, -tum 2. hävitama
 nīsi kui ei
 dölus, i m. kavalus
 adhībeo, ĩi, ĩtum 2. tarvitama
 4 suādeo, suāsi, suāsum 2. soo-
 vitama
 ĩġĭtur nii siis
 ĩquus, i m. hobune
 ligneus, a, um puine, puust
 quāsi nagu, nõnda kui
 dea, ae f. jumalanna
 vöveo, vövi, vötum 2. lubama
 pühendama, pühitsema
 aedifīco 1. ehitama
 vīr, i m. mees
 välidus, a, um tugev
 occulto 1. peitma, varjama
 5 sī kui
 ad (praep., n. accus.) juure
 juures
 mūrus, i m. sein
 mõveo, mõvi, mõtum 2. liigu-
 tama
 pessum däre hävitama
 dō, dēdi, dätum, däre 1. andma
 ĩnim sest
 clam (adverb.) salaja
 appropinquo 1. liginema, lähe-
 nema
 parvus, a, um väike
 nūmērus, i m. arv, hulk
 läteo, -ui, — 2. peidetud olema,
 peituma
 augeo, auxi, auctum 2. suuren-
 dama
 6 sīc nii, nõnda
 pēriculum, i n. hädaoht
 sūbitus (adv. sūbitō) äkiline
 terreo, -ui, -ĭtum 2. hirmutama
 proelium, ii n. lahing

nocturnus, a, um öoline, öösine
 ööne
 fūgo 1. põgenema ajama
 oblineo, -ui, -tentum 2. äravõtma
 cum (n. coni.) sellepärast et 7
 consilium, ii n. nõu
 callidus, a, um kaval
 plăceo, -ui, -ĭtum 2. meeldima
 stätim (adv.) kohe, viibimata
 magnus, a, um suur
 altus, a, um kõrge
 tandem (adv.) viimaks
 longus, a, um pikk, kauane
 bellum, i n. sõda
 libēro 1. vabastama
 quem cum = et cum eum
 complēo, -plēvi, -plētum 2. täitma
 mēdius, a, um keskmine, keskel
 campus, i m. põld
 in mēdio campo põllu keskel
 in campo mēdio keskmisel
 põllul
 collōco 1. asetama paigutama
 rēliquus, a, um ülejäänud, teine,
 muu
 cōpiae, arum f. sõjavägi
 quāsi nagu, nõnda kui
 rēmigro 1. tagasi rändama
 ad (praepos., n. accus.) juure,
 juures
 insūla, ae f. saar
 vicīnus, a, um naaber, naabru-
 line
 admōveo, -mōvi, -mōtum 2. li-
 gendama, juurde tõmbama,
 vedama
 tum siis 8
 longē latēque pikuti ja laiuti;
 igal pool
 vidēo, vidi, vīsum 2. nägema,
 vaatama
 dölus, i m. kavalus
 tīmeo, tīmui, — 2. kartma
 laetus, a, um rõõmus, rõõmsalt
 advento 1. tulema, pärale jõudma

- dō, dēdi, dātum 1. andma
dōnum, i n. kingitus
porto 1. kandma, viima, tooma
9 frustra (adv.) asjata
summus kõige kõrgem
prudentia, ae f. tarkus
praeditus, a, um varustatud
mōneo, -ui, -itum 2. manitsema
nē et ei, et mitte (n. coniunct.)
imprōbus, a, um jumalakart-
mata
praebeo, -ui, -itum 2. andma
pakkuma
sē praeberē ennast andma
sēd vaid, aga, kuid
pēricūlum, i n. hādaoht
cautē (adv.) ettevaatlikult
vīto 1. eest ära hoidma, kõr-
vale hoidma
10 tāmen siiski
summus a, um kõige kõrgem,
kõige suurem
cum (praepos., n. ablat.) — ga
pūer, puēri m. poiss, poeglaps
puella; ae f. tütarlaps, tüdruk-
kene
quē = et ning
vastus, a, um ülisuur, hiigla-
suur
per (praepos., n. ablat.) läbi
porta, ae f. värav
mōveo, mōvi, mōtum 2. liigu-
tama; tõmbama, viima, ve-
dama
11 noctū (adv.) öösi, öösiti
autem aga
lāteo, -ui, — 2. peidetud olema,
peituma
lātēbra, ae f. peidupaik
repto 1. roomama, ronima
mūrus, i m. müür
universus, a, um kõik, terve,
kogu
cītō (adv.) ruttu, kiiresti
occūpo 1. vallutama
cētēri, ae, a teised, järele jää-
nud
intērea (adv.) sel ajal, selle-
ajaga, vaheajal
appropinquo 1. liginema, läh-
henema
pāteo, -ui, — 2. avatud olema
sīc (adv.) nii, nõnda 12
somnia, i m. uni
iāceo, -ui, — 2. lamama
sūbito (adv.) äkitselt, korraga
terrītus, a, um hirmutatud
terreo, -ui, -itum 2. hirmutama
arceo, -ui, — 2. ära hoidma
dīū (adv.) kaua 13
pugno 1. võitlema, sõdima
tandem (adv.) viimaks
plērīque väga palju; enamus
suus, a, um oma
nēco 1. tapma
dōmīcīlium, ii n. elukoht, maja
incendium, ii n. tulekahju,
kahjutuli
dēleo, dēlēvi, dēlētum 2. hävi-
tama
Aenēas, ae m. Aeneas
sōlus, a, um üksik 14
Anchīses, ae m. Anchises
pīus, a, um vaga
nē (sidesõna, n. coni.) et ei
filius, ii m. poeg
dum (sidesõna) seni kui, sel
ajal kui
aedificium, ii n. ehitus, hoone
ardeo, arsi, arsum 2. põlema
flamma, ae f. leek
immensus, a, um mõõtmata,
määratu suur
clārē (adv.) heledalt, selgesti
per (praepos., n. accus.) läbi
via, ae f. tee
lūceo, luxi 2. paistma, särama
cum (praepos., n. ablat.) —ga
cunctus, a, um terve, kõik
fāmīlia, ae f. perekond

	fūga, ae f. põgenemine rēpentīnus, a, um rutuline, kiire servo l. hoidma, päästma	
	3 a. Dē Ulīxis errōribus error, ōris m. eksitus, eksisõit expugno l. ära võitma, vallu- tama	
1	omnis, omne terve, kõik in [praepos., n. accus. (kuhu?) ja ablat. (kus?)] -sse, sisse; -s, sees patria, ae f. isamaa, kodumaa nāvigo l. purjetama	
2	autem aga, kuid dēcem kümme annus, i m. aasta per (praepos., n. accus.) läbi māre, is n. meri terra, ae f. maa erro l. eksima antēquam (sidesõna) enne kui (n. indicat. või coniunct.) vīdeo, vīdi, vīsum 2. nägema	
3	nōtus, a, um tuntud, tuttav, teatud perīcūlum, i n. hādaoht ingens, ingentis ülisuur, väga suur sōcius, ii m. kaaslane, liitlane, seltsiline pāro l. valmistama	
4	sex kuus dēvōro l. alla neelama	
5	sēd kuid postquam (n. indic. perf.) peale seda kui ā, āb (praepos., n. ablat) poolt ōculus, i m. silm prīvo l. rōövima, vāgisi võtma (kellelki midagi) contingit, contīgīt, contingēre 3. lāheb korda, õnnestub ut (sidesõna) et (n. coniunct.) ē, ex (praepos., n. ablat.) -st	
	antrum, i n. koobas, urgas fūgio, fūgi, fūgītum, fūgēre 3. pōgenema tāmen siiski	6
	multus, a um palju ālius, ālia, āliud teine immineo, — — 2. ähvardama nam sest	
	quīs? kes; quīd? mis? ignōro l. ei, mitte teadma quantus, a, um kui suur Scylla, ae f. Skylla (imeloom) Charybdis. is f. Charybdis (vee- keeris)	7
	perīcūlum, i n. hādaoht inter (praep., n. accus.) vahel, keskel nāvigo l. purjetama nōtus, a, um tuntud, tuttav, teatud	8
	Sirēnes, um f. sireenid (nōia- neiud) carmen, īnis n. laul periculōsus, a um hādaohtlik allīcio, allēxi, allectum, allīcēre 3. meelitama	
	porcus, i m. siga, kult mūto l. muutma stīdeo, -ui 2. pūüdma dōlus, i m. kavalus	9
	libēro l. vabastama ad (praepos., n. accus.) juure, juures	10
	infēri, ōrum m. alumised, maa- alused (jumalad); manala, altim, surnuteriik mitto, mīsi, missum 3. saatma ībi (adv.) sääal	11
	māter, mātris f. ema ālius, ālia, āliud teine hōmo, hōmīnis m. inimene ētiam ka, isegi vīdeo, vīdi, vīsum 2. nägema postquam peale seda kui (n. 13 indic. perf.)	12

socius, ii m. kaaslane, liitlane;
seltsimees
bos, bovis m. ja f. härg; lehm
sol, solis m. päike
macto l. tapma; ohverdama
omnis, e terve, kõik
mare, is n. meri
tempestas, tempestatis f. paha
ilm, torm
saevitia, ae f. metsikus
vita, ae f, elu
amitto, -misi, -missum 3. kao-
tama, ilma jääma
14 solus, a, um üks
servo l. hoidma, päästma, kait-
sema
ubi (adv.) kus
nympha, ae f. nümf, näkk
habito l. elutsema
appello, appuli, appulsum 3.
maale laskma, maale tulema
15 ubi (adv.) sääl
diu (adv.) kaua
retineo, -tinuei, -tentum 2. tagasi
hoidma, kinni hoidma
quoad (sidesõna) seni kui, kuni
prex, precis f. palve
adduco, -dixi, -ductum 3. lii-
gutama, ajama, kihutama, sun-
dima
impero l. käskima
ut (sidesõna) et (n. coniunct.)
dimitto, -misi, -missum 3. va-
baks laskma
3b. Dē Ul̄ix̄is errōribus II
1 error, erroris m. eksitus, eksisõit
rex, regis m. kuningas
per (praeupos., n. accus.) läbi
omnis, omne terve, kõik
mare, is n. meri
erro l. eksima
tandem (adv.) viimaks
misericordia, ae f. kaastundmus

commoveo, -mōvi, -mōtum 2.
liigutama
Juppiter, gen. Jōvis Jupiter
deus, dei m. jumal
summus, a, um kõige kõrgem
homo, hōminis m. inimene
pater, patris m. isa
adduco, -dixi, -ductum 3. lii-
gutama, ajama, kihutama, sun-
dima
consilium, ii n. nõu
convoco l. kokku kutsuma
enim sest 2
qui, quae, quod kes, mis
gravis, e raske
ira, ae f. viha
vexo l. piinama
ad (praeupos., n. accus.) juure,
juures
Aethiopes, um etiooplased, eti-
oobid
migo l. rändama
singulariter (adv.) iseäranis,
eraldi
colo, colui, cultum 3. austama,
hoolitsema
pinguis, e rasvane
sacrum, i n. ohver
praebeo, -ui, -itum 2. andma,
pakkuma
sacra praebere ohverdama
igitur nii siis 3
vox, vocis f. hääl
convoco l. kokku kutsuma
omnis, e terve, kõik
praeter (praeupos., n. accus.)
peale
ē, ex (praeupos., n. ablat.) -st
terra, ae f. maa
aut (sidesõna) ehk, või
urbs, urbis f. linn
habito l. elutsema
soleo, solitus sum, solere (ver-
bum sēmīdēpōnens) harjunud
olema, (= harilikult)

cēlērīter (adv.) ruttu, kiiresti
 concurro, -curri, -cursum 3.
 kokku jooksuma, kokku tulema
 praecipio, -cēpi, -ceptum, prae-
 cīpēre 3. ette kirjutama, käs-
 kima
 cognosco, cognōvi, cognītum,
 cognoscēre 3. teada saama
 rectē (adv.) õieti, õiglaselt
 efficio, effēci, effectum, effīcēre 3.
 tegema, täitma
 4 postquam (sidesõna) peale
 seda kui
 aula, ae f. loss
 caelestis, e taevane, jumalik
 intro 1. sisse astuma
 quisque igaüks
 consīdo, consēdi, consessum 3.
 istuma, aset võtma
 lōcus, i m. koht
 fērē (adv.) peaegu, umbes, li-
 gikaudu
 verbum, i n. sõna
 dīco, dixi, dictum 3. ütleva
 fāveo, fāvi, factum 2. toetama,
 heasoovlik olema
 cētēri, ae, a teised
 īdem see sama
 commendo 1. soovitama, hoo-
 leks jätma
 mālē (adv.) halvasti
 5 quīs = ālīquis keegi
 sī quīs kui keegi
 impiē (adv.) jumalakartmatult
 contra (paepos., n. ablat.) vastu
 āgo, ēgi, actum 3. tegutsema
 vītūpēro 1. laitma
 quōd (sidesõna) et, kui
 fācīnus, fācīnōris n. kuritegu
 poena, ae f. karistus
 multo 1. karistama
 6 sēd kuid, aga
 cūr mispärast, miks
 prēmō, pressi, pressum 3. kiusa-
 ma, rõhuma, suruma, vaevama.

semper (adv.) alati
 summus, a, um kõige kõrgem
 piētas, pietātis 7. vagadus
 cōlo, cōlui, cultum 3. austama
 ā quō kellelt, kelle poolt
 hostia, ae f. ohvriloom
 accīpio, accēpi, acceptum, ac-
 cīpēre 3. vastu võtma
 grātia, ae f. tänu
 dēbeo, -ui, -ītum 2. võlgnema
 quōd (selle eest) et
 quōque ka
 reverentia, ae f. lugupidamine,
 austus, kartus
 lēx, lēgis f. seadus
 dōceo, dōcui, doctum 2. õpe-
 tama
 cūr miks, mispärast 7
 tantus, a, um nii suur
 perīcūlum, i n. hädaoht, häda
 āgīto 1. ajama, taga kiusama
 prōcul (adv.) kaugel, eemal
 vīvo, vixi, victum 3. elama
 tōt niipalju
 hostis, is m. vaenlane
 incrdēbilis, e uskumata
 fortitūdo, fortitūdīnis f. vahvus
 vinco, vīci, victum 3. võitma
 etiāmnunc nüüd veel
 fortūna adversa f. õnnetus,
 paha õnn
 pēto, petīvi, petītum 3. taga
 kiusama, peale tungima
 immortalis, e suremata 8
 committo, -mīsi, -missum 3.
 paha tegema, patustama
 tam (adv.) nii
 crudēlis, e hirmus, metsik
 supplīcium ii n. karistus
 mēreo, -ui, -ītum 2. ära teenima
 nam (sidesõna) sest 9
 quōd (mis puutub sellesse, et);
 et, kui
 ingens, ingentis ülisuur, väga
 suur

occaeco 1. pimestama
 făcio, făci, factum 3. tegema
 nīsi kui ei
 immānis, e hirmus, hiiglasuur
 crudēlitas, -tātis f. metsikus
 cōgo, coēgi, coactum 3. sundima
 sōcius, ii m. kaaslane, liitlane,
 seltsimees
 defendo, -di, -nsum 3. kaitsema
 10 tāmen siiski
 factum, i n. tegu
 sescenti, ae, a s. s. kuussada,
 s. t. lugemata, arvamata
 mālum, i n. õnnetus, halbtus
 luo, lui, lūtum 3. lepitama,
 lunastama
 tempestas, tis f. paha ilm, torm
 saevitia, ae f. metsikus,
 gens, gentis f. rahvasugu, rahvas
 ferōcia, ae f. metsikus
 vehementer (adv.) väga, ägedalt
 prēmō, pressi, pressum 3. rō-
 huma, suruma, taga kiusama
 sōlus, a, um üks
 incōlūmis, e terve, vigastamata
 relinquo, reliqui, relictum 3.
 jātma
 mālum, i n. halbtus, õnnetus
 ēnūmēro 1. üle lugema
 vīx (adv.) vaevalt
 vāleo, -ui, -itum 2. tugev olema,
 suutma
 ōs, ōris n. suu
 hābeo, -ui, -itum 2. mul on,
 omama
 11 īgītur nii siis
 suppliciter (adv.) alandlikult
 pēto aliquid āb alīquo kelleltki
 midagi paluma
 tandem aliquando viimaks üks-
 kord
 cūra, ae f. mure
 solvo, solvi, solutum 3. vabas-
 tama
 stātim (adv.) kohe

mitto, mīsi, missum 3. saatma
 rētīneo, -ui, -tentum 2. tagasi
 hoidma
 praecipio, -cēpi, -ceptum 3. ette
 kirjutama
 sātis superque (adv.) üliküllalt,
 täielikult
 vexo 1. piinama
 prohībeo, -ui, -itum 2. takistama
 fūgio, fūgi, fūgitum 3. põge-
 nema
 ōrātio, ōnis f. kõne 12
 addūco, -xi, -ctum 3. liigutama,
 ajama
 lībēro 1. vabastama
 constituo, ui, utum 3. otsustama
 3c. Dē Ulixīis errōribus
 III
 postquam peale seda kui 1
 mandatum, i n. ülesanne
 cognosco, cognōvi, cognitum 3.
 teada saama
 invitus, a, um vastumeelne
 concēdo, -cessi, -cessum 3. lu-
 bama, järele andma
 ē, ex (praepos., n. ablat.) -st
 cēdo, cessi, cessum 3. āra pöö-
 rama, āra minema, lahkuma
 nuntius, ii m. teade; teataja; 2
 sõnumitooja
 laetus, a, um rōmus
 stātim (adv.) kohe
 rōbur, rōbōris n. sisemine puu,
 puu; jõud, vägi
 arbor, ōris f. puu
 silva, ae f. mets
 caedo, cecīdi, caesum 3. raiuma,
 tapma
 rātis, is f. parv
 diligenter (adv.) hoolsalt, hool-
 sasti
 construo, -struxi, -structum 3.
 ehitama
 mālus, i m. purjepuu, mast

altus, a, um kõrge
 ēriġo, ērexi, ērectum 3. tõstma,
 seadma, asutama

3 deinde (adv.) siis
 hospitium, ii n. võõrastevastuõhtlikkus
 libēralis, e südamlilik, lahke
 per (praepos., n. accus.) läbi;
 jooksul
 septem seitse
 annus, i m. aasta
 cōlo, cōlui, cultum 3. austama, hoolitsema
 grātiās ägo (ēgi, actum 3.) tänama
 cēlērīter (adv.) ruttu, kiiresti
 relinquo, reliqui, relictum 3.
 maha jätma, laskuma, loobuma

4 ventus, i m. tuul
 secundus, a um teine; järgmine;
 pärine, päri olev
 dēfēro, dētūli, dēlatum, dēferre
 3. alla tooma
 fortīter (adv.) vahvalt
 pericūlum, i n. hädasoht
 occurro, occurri, occursum 3
 vastu jooksma; vastu tulema;
 vastu panema
 iam juba
 servo 1. hoidma, päästma
 crēdo, crēdīdi, crēditum 3. uskuma

5 sēd kuid, aga
 opīnio, ōnis f. arvamine, mõte
 fallo, fefelli, (falsum) 3. petma
 nam sest
 tranquillē (adv.) rahulikult
 unda, ae f. laine
 īter, ītīnēris n. tee
 pergo, perrexi, perrectum 3.
 jätkama
 conspicio, conspexi, conspectum 3.
 silmama, nägema
 trāho, traxi, tractum 3. tõmbama, vedama

ēquus, i m. hobune
 ēquus mārīnus merehobune
 ā, ab (praep., n. abl.) poolt
 rēvēhor, rēvectus sum, rēvēhi 3.
 tagasi sõitma
 grāvīter (adv.) raskesti 6
 offendo, offendi, offensum 3.
 pahandama, haavama
 consīlium, ii n. nõu, plaan
 intērsum, intērfui, intēresse
 osa võtma
 sālus, salūtis f. päästmine, hea
 käekäik
 cūro 1. hoolitsema, muretsema
 cētēri, ae, a teised
 ācer, ācris, ācre terav, tugev;
 āge, ākiline
 ānimus, i m. hing, meel
 concīpio, -cēpi, -ceptum 3. võtma
 itāque nii siis 7
 īra, ae f. viha
 satisfācio, -fēcī, -factum, -fācēre
 rahuldama, vaigistama
 grāvis, e raske
 tempestas, tempestātis f. paha
 ilm, torm
 conflo 1. kokku puhuma
 nāvīgo 1. purjetama
 occīdo, occīdi, occīsum, occīdēre 3. tapma
 attāmen siiski, kuid, aga siiski,
 ikkagi
 ingens, ingentis ülisuur, väga
 suur
 tīmor, ōris m. hirm
 angō, —, —, angēre 3. kohutama
 unda, ae f. laine 8
 īgītur nii siis
 terrībīlis, e hirmus
 vexo 1. piinama
 imber, imbris m. vihm, vihmavalang
 fulgur, ūris n. väik
 terreo, -ui, -itum 2. hirmutama
 diu (adv.) kaua

- per (praepos., n. accus.) läbi
 erro 1. eksima
 vīta, ae f. elu
 dēcēdo, dēcessi, decessum 3.
 lahkuma
 nīsi kui ei
 rātis, is f. parv
 nāvis, is f. laev
 percello, -ctūli, -culsum 3. pu-
 rustama
 vīs, — — vim, vi plur. vīres,
 vīrium f. jõud
 discūtio, -cussi, -cussum 3.
 purustama, rusuks lõõma
 desēro, -ui, -tum 3. maha jätma
 summus, a, um kõige kõrgem,
 kõige suurem
 lābor, ōris m. töö, vaev, pin-
 guldus
 quīdam, quaedam, quoddam
 mõni, mingisugune, mõnin-
 gane
 lītus, ōris n. rand, kallas
 adnāto 1. juurde ujuma
 9 iam (adv.) juba
 pēricūlum, i. n. hādaoht
 ūnā (adv.) ühes, koos
 frango, frēgi, fractum 3. murdma
 rēliquiae, arum f. jätis, jäänus
 demergo, -mersi, -mersum 3.
 uputama
 10 appello, appēlli, appulsum 3.
 ligi ajama
 nāvem appellēre maale laskma,
 maanduma
 vōco 1. kutsuma, nimetama
 rēgo, -xi, -ctum 3. valitsema
 filia, ae f. tütar
 grācilis, e sirge, sale; kena
 pulcher, pulchra, pulchrum
 ilus, kena
 forma, ae f. vorm, välimus,
 väline kuju
 insignis, e tähtis, tähelepan-
 dav, hea
 nōmen, īnis n. nimi
 fātigātus, a, um väsinud
 confectus, a, um nõrkenud 11
 simulatque (sidesõna) niipea kui
 appāreo, -ui, -ītum 2. ilmuma
 bēnēvōlē (adv.) heatahtlikult
 urbs, bis f. linn
 sēcum = cum se enesega
 dūco, -xi, -ctum 3. viima, juh-
 tima, vedama
 parentes, um m. vanemad 12
 hospes, hospitis m. külaline
 mīser, mīsēra, mīsērum vilets,
 õnnetu
 commendo 1. soovitama, hoo-
 lele jätma
 liberālīter (adv.) heldelt, vōõ-
 rastevastuvõtlikult
 rēcīpio, rēcēpi, receptum 3.
 vastu võtma
 ā quībus = et ab eis 13
 hōnor, ōris, m. au, auavaldus,
 austus
 afficio, affēci, affectum 3. peale
 panema; iseäraliselt austama
 per (praepos., n. accus.) läbi;
 jooksul
 ālīquantus, a, um kaunis palju
 convīvium, īi n. pidu, pidu-
 söök, pidustus
 rēgālis, e kuninglik
 refīcio, refēci, refectum 3. pa-
 randama, (passiv.) toibuma
 cēler, cēlēris, cēlēre rutuline, kiire
 nāvis, is f. laev
 dulcis, e magus, armas
 redūco, -xi, -ctum tagasi tooma,
 vedama
 dum (sidesõna) sel ajal kui,
 seni kui
 multus, a, am palju
 dōnum, i n. kingitus
 cōmīter (adv.) lahkesti
 congēro, -gessi, -gestum 3.
 kokku tooma, koguma

- porto 1. kandma, viima
 14 sīc (adv.) nii
 tandem (adv.) viimaks
 annus, i m. aasta
 rēdux, rēdūcis tagasitulev
 rēdūcem fācēre koju, kodu-
 maale vedama
 proprius, a, um oma, omane
 nāvīgo 1. purjetama
 sōlus, a, um üks
 aliēnus, a, um võõras
 rēpēto, rēpētīvi, rēpētītum 3.
 üles otsima; tagasi tulema
 15 sēd kuid, aga
 fīnis, is m. lõpp
 lābor, ōris m. töö, vaev, kan-
 natus, õnnetus
 spēro 1. lootma
 pēricūlum, i n. hädaoht
 aedes, ium f. (plur.) maja
 (aedes, is f. (sing.) tempel)
 immīneo, imminēre 2. ülevalt
 rippuma, ähvardama
 16 intērea (adv.) sel ajal
 iūvēnis, is m. noormees
 superbus, a, um uhke
 uxor, ōris f. abikaasa
 libīdo, libīdīnis f. kirk
 mīnae, ārum f. ähvardus
 vexo 1. piinama
 bōnum, i n. varandus, omandus
 perpētus, a, um alaline, lõp-
 mata
 ēpūlae, ārum f. pidu, pidusöök
 comēdo, comēdi, comēsūm 3.
 ära sööma, kulutama
 17 at kuid, aga
 adiūvo, -iūvi, -iūtum 1. toetama,
 aitama
 servus, i m. ori
 fīdus, a, um truu, ustav
 pēricūlōsus, a, um hädaohtlik
 pugna, ae f. lahing
 committo, -mīsi, -missum 3. si-
 дума, täide saatma

- pugnam committēre võitlema
 auxiliūm, ii n. abi
 omnis, e kõik, terve
 interficio, fēci, -fectum, -ficēre 3.
 tapma
 regnum, i n. kuningriik 18
 rēctipēro 1. uuesti, jälle kätte
 saama, tagasi saama
 castus, a, um karske, puhas
 vindico 1. vabastama
 coniux (coniunx), coniūgis f. (m.)
 abikaasa
 prōcus, i m. kosija, kosilane
 pōtentia, ae, f. võim, vägivald 19
 narro 1. jutustama
 ēlēgānter (adv.) ilusasti
 dēscribo, -scripsi, -scriptum 3.
 kirjeldama, jutustama
 lēgo, lēgi, lectum 3. lugema
 carmen, īnis n. laul
 Graecus, a, um kreeka
 līber, lībri, m. raamat
 continēo, -tīnui, -tentum 2. si-
 saldama
 singuli, ae, a ühekaupa, igaüks, 20
 iga
 quingēni, ae, a viiesaja kaupa
 viissada
 hexāmēter, tri, m. heksameeter
 fēre (adv.) peaaegu, umbes
 hābeo, -ui, -ītum 2. omama,
 mul on
 summa, ae, f. summa, koguarv
 tōtus, a, um terve
 conficio, -fēci, -fectum, -ficēre 3.
 kokku panema, kokku seadma
 versicūlus, i m. vers, salm, laulu-
 rida
 3 d. Dē Hercūlis lābō-
 rībus.
 Hercūles, is m. Herkules (hiig- 1
 lane)
 lābor, ōris m. töö

<p>1 Juppiter gen. Jõvis Jupiter
(jumal)
deus, i m. jumal
iussū (ablat.) käsul
duödëcim kaksteistkümmend
grāvis, e raske
perficio, -fëci, -fectum 3. lõpe-
tama, täitma, toime panema</p> <p>2 nam sest
Jūno, Junōnis f. Juuno (juma-
lanna)
õdium, ii n. viha, vaen, põlgtus
commõveo, -mõvi, -mõtum 2.
liigutama, ajama
õdiõ commõtus vihast aetud,
viha pärast
efficio, -fëci, -fectum 3. tegema,
saavutama</p> <p>Eurystheus, ëi m. Eurystheus,
argiivlaste kuningas</p> <p>Argiivi, õrum m. argiivlased
servio, serviivi, servitum, 4.
teenima</p> <p>cõgo, coëgi, coactum, cõgëre 3.
sundima</p> <p>3 prīmus, a, um esimene
lābor, õris m. töö
leo, õnis m. lõvi
Nemeaeus Nemea (maakond)
interficio, -fëci, -fectum 3. tapma</p> <p>4 quem = et eum, sed eum, sed
hunc
vulnëro 1. haavama
possum, põtui, posse võima
lacertus, i m. käsivars, käsi
faux, faucis f. ja plur. fauces,
ium kurk, kõri, neel
ëlido, ëlisi, ëlisum 3. kägista-
ma, purustama</p> <p>5 deinde (adv.) siis
anguis, is m. madu
Hydra, ae f. madu Hydra
võco 1. nimetama
interficio, -fëci, -fectum 3. tapma</p> | <p>it̄beo, iussi, iussum 2. käsima
nõvem üheksa 6
cāput, cāpītis n. pää
ūnus, a, um üks 7
abscīdo, abscīdi, abscīsum 3.
ära raiuma, ära lõikama
īdem, ēādem, īdem see sama
lõcus, i m. koht; plur. lõca,
lõcõrum kohad raamatutes
alter, altëra, altërum teine
succresco, -crëvi, -crëtum 3.
juurde (asemele) kasvama
quod = et id, et hõc 8
fio, factus sum, fiëri sündima,
tehtama
quod nē fiëret = et id nē fiëret
ja et see ei sünniks
stātīm (adv.) kohe
collum, i n. kael
adūro, -ussi, -ustum 3. põle-
tama
hõc mõdõ niiviisi, sedaviisi 9
mõdus, i a) mõõt b) viis
nëco 1. tapma
tum (adv.) siia 10
āper, āpri m. metskult, mets-
siga
Erymanthius Erymanthuse (st)
vīvus, a, um elav, elus olev
cāpio, cēpi, captum 3. kinni
võtma, püüdma
affëro, attūli, allatum, afferre 3.
tooma, viima
qui = et is; qui cum = et cum is 11
ingens, ingentis hiiglasuur
vīdeo, vīdi, visum 2. nägema
sūbīto (adv.) äkitselt, korraga
tīmor, õris m. hirm
perterreo, -ui, -itum 2. hirmu-
tama
fūgiõ, fūgi, fūgitum 3. põge-
nema
spëlunca, ae f. koobas
abdo, abdīdi, abdītum 3. peitma</p> |
|--|--|

- 12 ävis, is f. lind
Stymphälis, idis Stümfalus e(st),
soo Kreekamaal
sagitta, ae f. nool
nēco l. tapma
- 13 nam sest
hōmo, hōmīnis m. inimene
bestia, ae f. loom
rostrum, i n. nokk
unguis, is m. küüs
aēneus, a, um vaskne
periculōsus, a, um hädaohtlik,
kardetav
- 14 praetērēa peale selle
penna, ae f. sulg
sicut nagu, nõnda kui
interficio, -fēci, -fectum 3. tap-
ma
- 15 taurus, i m. sõnn, härg
Crētīcus Kreeta
dōmo, -ui, -itum l. taltsutama
vasto l. hävitama
- 16 tum (adv.) siis
stābīlum, in laut, tall
bōs, bōvis m. ning f. härg, lehm
Augīas, ae m. Augias, Elise ku-
ningas
Elis, Elīdis f. Elis (maa)
- 17 nam sest
āqua, ae f. vesi
flūmen, īnis n. jõgi
dūco, duxi, ductum 3. juhtima
brēvis, e lühikene
- 18 nõvus, a, um uus
ēquus, i m. hobune
dōmo, -ui, -itum l. taltsutama
Thrācia, ae f. (Traakia maa)
- 19 cāro, carnis f. liha
hūmānus, a, um inimlik, inimese
ālo, -ui, altum 3. toitma
- 20 quibuscum = et cum eis
proīcio, proiēcī, proiectum 3.
ette viskama
ādēo (adv.) niivõrd, seevõrra
ā, āb (praepos., n. ablat.) -st
- domesticus, a, um kodu-, talt-
sutatud
multus, a, um palju
diffēro, differre 3. lahku minema,
erinema
amplus, a, um suurepäraline 21
praeda, ae f. saak
rēfēro, rettīli, rēlatum, rēferre 3.
tagasi tooma, kätte saama,
saavutama
Amāzōnes, um f. amatsoonla-
sed (sõjakas naistesuguharu
Sküütiamaal)
vinco, vīci, victum 3. võitma 22
nam sest
baltēus, i m. mõõgaside, mõõ-
gakanne
praemium, ii n. tasu
cerva, ae f. emapõder 23
sācer, sacra, sacrum pūha, pū-
hitsetud
tantus, a, um nii suur
cēlērītas, cēlērītātis f. kiirus
pēs, pēdis m. jalg
nēmo gen. nullius dat. nēmīni
acc. nēmīnem abl. a nullo ei
ükski, ei keegi
cursus, ūs m. jooks
adaequo l. võrdseks tegema,
ühesuguseks tegema; tasan-
dama
possum, pōtui, posse võima
sagitta, ae f. nool 24
mitto, mīsi, missum 3. laskma,
saatma
vulnēro l. haavama
eōque = et eo sellega, selle tõttu
efficio, effēci, effectum 3. kätte
saama
tardo l. takistama, viivitama
itāque nii siis 25
facīle (adv.) kergesti
cāpio, cēpi, captum 3. võtma,
kinni võtma
tum (adv.) siis

- aurēus, a, um kuldne
 mälum, i n. õun
 Hespērides, um f. hesperiidid,
 Oõ ja Atlase tütrede, elavad lää-
 nemaal (õhtumaal), valvavad
 ühes lendmaoga kuldõunu
 drāco, ōnis m. lohe, lendmadu
 insomnis, e unetu
 custōdio 4. valvama, vahtima
 dōlus, i m. kavalus
- 27 Atlās, Atlantis m. Atlas, Mau-
 retania kuningas, muude-
 tud võõrastevastuvõtlikkuse-
 tuse pärast Perseuse poolt
 mäeks, hesperiidide isa
 cervix, icis f. kukal
 caelum, i n. taevas
 impōno, -pōsui, -pōsītum 3.
 peale panema
 pōmum, i n. puuvili, õun
 affēro, attūli, allātum, afferre 3.
 tooma
 dum (sidesõna) seni kui, sel
 ajal kui
 õnus, õnēris, n. raskus, koorem
 õmērus, i n. õla
 välīdus, a, um tugev
 fēro, tūli, lātum, ferre 3. kandma
- 28 undēcīmus, a, um üheteist-
 kümnes
 bōs, bōvis m., f. härg, lehm
 Gerjōn, õnis m. muinasjutuline
 kuningas, kolmekehaline, His-
 paania saarel Erytheal
 monstrum, i n. imekogu, koletis
 immānis, e hiiglasuur, ebahari-
 lik, hirmus
 trēs, tria kolm; sex kuus
 cāput, itis n. pea
 mānus, ūs. f. käsi
 pēs, pēdis m. jalg
 rāpio, -ui, -raptum 3. röövima,
 ära viima
- 29 nēco 1. tapma
 quōque ka

- fēlicissīmē (adv.) kõige õnneli-
 kumalt
 perfīcio, -fēci, -fectum 3. lõpe-
 tama, täide saatma
 postrēmum, a, um viimane 30
 suscīpio, -cēpi, -ceptum 3. ette
 võtma, vastu võtma
 Cerbērus, i m. kolmepealine
 koer, kes valvab altilma sisse-
 käigu juures
 cānis, is m. koer
 horrībīlis, e hirmus
 gēro, gessi, gestum 3. kandma
 infēri, ōrum m. maa alused;
 altim, manala, toonela
 aufēro, abstuli, ablātum, auferre
 3. ära viima, ära kandma
 contingit, contīgit, contingere 3. 31
 korda minema, õnnestama
 vīvus, a, um elav; elavalt, ela-
 vana
 cāpio, cēpi, captum 3. püüd-
 ma, kinni võtma
 quod um = et eum id 32
 fācio, fēci, factum 3. tegema,
 täitma, korda saatma
 servītium, ii n. teenistus
 libēro 1. vabastama
- 4 a. Dē Thēsēi ād pātrēm
 itīnēre.
 Thēsēus, ēi m. Theseus, Ateena
 kuningas
 Aegeus, ēi, m. Aegeus, Ateena
 kuningas
 ā, āb (praepos., n. ablat.) -st,
 poolt (tegeva isiku määrami-
 seks passiivumi juures)
 māternus, a, um ema, emalik
 Pittheus, ēi m. Pittheus, The-
 seuse vanaisa, Trōtseni ku-
 ningas
 ēdūco 1. kasvatama
 adolesco, adolēvi, adultum 3.
 suureks kasvama

- äd (praeupos., n. accus.) juure, juures
 mīgro 1. rändama, reisima
 constituo, constitūi, constitūtum 3. otsustama
- 2 enim sest
 impēro 1. käskima
 ad sē tema juure, enese juure
 vēnio, vēni, ventum 4. tulema
 sī kui
 läpis, läpīdis m. kivi
 sūb (praep., n. abl.) all
 glādius, ii m. mõök
 pōno, pōsui, pōsītum 3. panema
 tollo, sustūli, sublātum, tollēre 3. tõstma
 possum, pōtui, posse võima
- 3 löcus, i m. koht, paik
 mõveo, mõvi, mõtum 2. liigutama
 rēpērio, reppēri, rēpertum 4. leidma
- 4 quō factō (ablat. absol.) = et postquam id factum est = et cum id factum esset = ja kui see oli tehtud = siis
 īter, ītērnis n. tee; teekond, reis
 fācio, fēci, factum 3. tegema
 coepi (puudulik pöörd sõna; perf.) algasin
- 5 pēriētulum, i n. hädaoht
 immīneo, — — imminēre 2. ulatuma, ähvardama
- 6 lītus, lītōris n. kallas, rand
 märe, mārīs n. meri
 häbito 1. elama, elutsema
 saevus, a, um metsik
 hōmo, hōmīnis m. inimene
 praetērēo, -ii, -ītum, -īre mõõda
 minema
 pēs, pēdis m. jalg
 lävo, lävi, lautum, lavāre 1. pesema
 cōgo, cōēgi, coactum 3. sundima
- praecipito 1. maha tõukama, 7
 lükkama, kukutama
 alter, altēra, altērūm teine 8
 immīneo 2. ähvardama
 magnus, a, um suur 9
 statūra, ae f. keha kogu, suurus, kasv
 lectus, i m. voodi, säng
 brēvis, e lühike
 brēvior (comparat.) liig lühike
 impōno, -pōsui, -pōsītum 3. peale panema
 longus, a, um pikk
 mīser, mīsēra, mīsērūm õnetu
 abscīdo, abscīdi, abscīsūm 3. ära raiuma
 autem kuid, aga
 hūmīlis, e madal
 membrum, i liige
 spātium, ii n. asu, ruum, avarus; pikkus
 trāho, traxi, tractum 3. tõmbama
 in spātium trāhēre venitama, sirutama
 quoad seni kui
 cruciātus, ūs m. piin, piinamine
 salvus, a, um metsik, hirmus, kole
 nēco 1. tapma
 intērēo, -īi, -ītum, -īre hukka minema, hukkuma
 tertius, a, um kolmas 10
 corpus, ōris n. keha
 ingens, ingentis hiiglasuur, ülisuur
 hospes, hospītis m. külaline 11
 uterque, utrāque, utrumque kumbki, mõlemad
 pēs, pēdis m. jalg
 ad (praeupos., n. accus.) juures, juure
 pīnus, ūs f. mänd
 diversus, a, um vastastik, vastastikune

alligo 1. kinni siduma
12 quō factō = postquam id factum est, cum id factum esset = peale seda, kui see oli tehtud = siis

pars, partis f. osa
divello, divelli, divulsum 3. katkestama, katki kiskuma
miserrīmē (adv.) kõige õnnetumalt

intērēo, -īi, -ītum hukkuma
13 omnis, e kõik, terve
mālēficus, a, um kurjategija, kuritööline
interficio, -fēci, -fectum 3. tapma
prosperē (adv.) õnnelikult
dōmus, ūs f. maja, loss
rēgius, a um kuninglik
vēnio, vēni, ventum 4. tulema
ibīque = et ibi ja seal
cum (praepos., n. ablat.) -ga
gaudium, ii n. rõõm
accīpio, accēpi, acceptum, accipere 3. vastu võtma

14 quōque ka
adventus, ūs m. tulek
valde (adv.) väga
gaudeo, gavīsus sum, gaudere 2. (verbum sēmīdēpōnens) rõõmustama

nam sest
dies, diēi m. ja f. päev
mētus, ūs m. hirm
lībēro 1. vabastama

15 enim sest
monstrum, i n. imekogu, koletis
foedus, a, um inetu, kole, jale
cāput, cāpītis n. pää
taurus, i m. härg
cētērus, a, um teine (enam. plur.)

nē et ei, et mitte
longius (adv.) kauemini
iūvēnis, is m. noormees
virgo, virgīnis f. neiu

dēvōro 1. alla neelama
nēco 1. tapma
constituo, constitui, constitutum 3. otsustama

4 b. Dē Thēsēō.
Altēra pars.

alter, altēra, altērum teine
pars, partis f. osa
rēx, rēgis m. kuningas 1
bellum, i n. sõda
bellum inferre alicui kellegagi sõdima

infēro, intūli, illatum, inferre sisse kandma
quisque, quaeque, quodque igaüks

annus, i m. aasta
tribūtum, i n. sõjamaks, maks
solvo, solvi, solūtum 3. maksma

cōgo, cōēgi, coactum, cōgēre 3. sundima

filius, ii m. poeg
suus, a, um oma; tema
occīdo, occīdi, occīsum 3. tapma

pūnio, punīvi, punītum, punīre 4. karistama

impēro 1. käskima
enim sest
septēni, seitsme kaupa
tōīdem sama palju

iūvēnis, is m. noormees
virgo, virgīnis f. neiu
mitto, mīsi, missum 3. saatma
corpus, ōris n. keha
immānis, e hiiglasuur, hirmus, kole

nōmen, īnis n. nimi
obīcio, obiēci, obiectum 3. ette viskama

bīs kaks korda 2
tantus, a, um nii suur
cālāmītas, -tātis f. õnnetus

- afficio, -fēci, -fectum 3. tege-
ma, kedagi millegagi varus-
tama
calamitate afficere aliquem õn-
netusega, vletsusega kedagi
piinama
calamitate affici (passiv.) õnne-
tust läbi katsuma
Atheniensis, is m. ateenlane
fortis, e vahva
fōris (adv.) väljaspool; välis-
maal, väljamaal
ēdūco 1. kasvatama
vēnio, vēni, ventum 4. tulema
3 interitus, ūs m. hukkamine, hu-
katus
compērio, compēri, compertum 4.
teada saama
spēs, spēi f. lootus
victōria, ae f. võit
nutrio 4. toitma; täitma
suscīpio, -cēpi, -ceptum, suscī-
pēre 3. ette võtma, toime-
tada võtma
inter (praepos., n. accus.) kes-
kel, seas
cētēri, ae, a teised
ēo, ii, itum, ire minema
possum, pōtui, posse võima
nēco 1. tapma
aeternus, a, um igavene
glōria, ae f. kuulsus
pārio, pēpēri, partum, pärēre 3.
sünnitama; saavutama, kätte
saama
cīvis, is m. kodanik
universus, a, um kõik, kogu,
kõik koos
perpētus, a, um alaline
mētus, ūs m. hirm
solvo, solvi, solūtum, solvēre 3.
vabastama
sī kui
mīnus (compar. s. parvus, n. =
adv.) vähem
- possum, pōtui, posse võima
tāmen siiski
mors, mortis f. surm
honestus, a, um aukas, aulik,
kuulus
intērēo, intērīi, interitum, inter-
ire hukka minema, huk-
kuma
frustrā (adv.) asjata 4
ā, ab (praepos., n. ablat.) -st
periculōsus, a, um hādaohtlik
conātus, ūs m. katse, ettevõte
deterreo, -uī, -itum 2. ära kohu-
tama
stūdeo, ui, — 2 pūüdma
navīgium, ii n. laev
instruo, -xi, -ctum 3. ehitama,
varustama
cēlērīter (adv.) kiiresti
cum (praepos., n. ablat.) -ga
cōmes, cōmītis m. seltsiline,
saatja
ēlectus, a, um valitud
ēlīgo, ēlēgi, ēlectum 3. valima
portus, ūs m. sadam
pēto, pētīvi, pētītum 3. otsima,
ülesotsima
plūs (adv.) enam
autem aga, kuid
spēs, spēi f. lootus
suus, a, um oma
virtus, tūtis f. vahvus, mehisus,
tublidus; vorus
quam kui
auxīlium, ii n. abi
pōno, pōsui, pōsitum 3. panema
postquam peale seda kui 5
ēo (adv.) sinna
pervēnio, -vēni, -ventum 4.
jōudma, pärāle jõudma
stātim (adv.) kohe
ad (praepos., n. accus.) juures;
juure
dōmus, ūs f. maja
mūnio 4. kindlustama

- dūco, duxi, ductum 3. juhtima, viima
- 6 quō (adv.) = et eo ja sinna dum seni kui, sel ajal kui
 ēo, ii, itum, ire minema
 ā, āb (praep., n. ablat.) -st, poolt
 filia, ae f. tütar
 forma, ae f. kuju, keha
 pulchritūdo, dīnis f. iludus
 ānimus, i m. hing, meel
 benignitas, tātis f. heldus, heatahtlikus
 optimus, a, um kõige parem, väga hea (bōnus, mēlior, optimus hea)
- conspicio, -spexi, -spectum 3. silmama, näha saama
 cūr (adv.) mispärast
 vēnio, vēni, ventum 4. tulema
 audio 4. kuulma
 repente (adv.) kohe
 amor, oris m. armastus
 inflammātus, a, um sütitatud kihutatud
 servo 1. päästma
 constituo, -ui, -ūtum 3. otsustama
- 7 innumerābilis, e lugemata, arvamata
 habeo, -ui, -itum 2. oman, mul on
 via, ae f. tee
 porticus, ūs f. sammaskäik
 conclāve, is n. tuba
 intro 1. sisse astuma
 bestia, ae f. loom
 ferocia, ae f. metsikus
 vīto 1. kõrvale hoidma, eest ära hoidma
 tāmen siiski
 error, oris m. eksitus; eksitee, eksisõit
 decipio, decēpi, deceptum 3. petma
 fāmes, is f. nälg
- pereō, pērii, pērire hukkuma
 pēricūlum, i n. hädaoht 8
 sēpēlio, sēpēlivi, sepultum 4. matma; hukatama, hukka saatma, hävitama
 contingit, contigit, contingere 3. korda minema, õnnestuma, edenema
 mānus, ūs f. käsi
 fortis, e vahva
 interficio, -fēci, -fectum 3. tapma
 glōmus, ēris n. kera
 līnum, i n. lõng
 do, dēdi, dātum 1. andma
 dūco, duxi, ductum 3. juhtima
 grātus, a, um mõnus, meelepäraline
 ambāges, ambāgum f. eksitee
 expēdio 4. vabastama; teed leidma
 dōnum, i n. kingitus 9
 grātus, a, um meelepäraline
 accipio, -cēpi, -ceptum 3. vastu võtma
 fēlix, fēlicis õnnelik
 cētēri, ae, a teised
 spēro 1. lootma
 pugna, ae, f. lahing
 finio 4. lõpetama
 cōmes, itis m. ja f. seltsiline, saatja
 servo 1. päästma
 laetus, a, um rõõmus; rõõmsalt
 ēvādo, ēvāsi, ēvāsum 3. pääsema, põgenema
 idem, eādem, idem seesama 10
 diēs, diēi f. ja m. päev
 ē, ex (praepos., n. ablat.) -st
 fūgio, fūgi, fūgitum 3. põgenema
 cēler, cēlēris, cēlēre kiire, rutuline
 porto 1. kandma
 ira, ae f. viha
 ēripio, ēripui, ēreptum 3. ära kiskuma, päästma

- nam sest
spēs, spēi f. lootus
nuptiae, arum f. pulm
commōveo, -mōvi, -mōtum 2.
liigutama
- 11 sēd kuid, aga
pauci, ae, a mōned, vähesed
post pärast (praepos., n. accus.)
fides, ēi f. truudus, ustavus
sālūs, ūtis f. päästmine
affēro, attūli, allatum 3. tooma
iussū (ablat. sing.) käsul
relinquo, reliqui, relictum 3.
loobuma; maha jätma
cōgo, coēgi, coactum 3. sun-
dima
- 12 ita (adv.) nij, niiviisi
tamquam nõnda kui
fructus, ūs m. vili
spōlio 1. rõõvima, vägisi võtma,
riisuma (kellelki midagi)
rēs, rēi f. asi
dēspēro 1. meelt heitma, vii-
mast lootust kaotama
tristis, e kurb; kurvalt
īter, ītērīs n. tee, teekond
pergo, perrexi, perrectum 3. (te-
gevust) jätkama, edasi ajama
nēque ja ei
promissum, i n. lubadus
memōria, ae f. mälestus
mēmōria tēnēre meeles pidama
cēdo, cessi, cessum 3. lahkuma
dō, dēdi, dātum 3. andma
- 13 vōlo, vōlui, velle tahtma
bōnus, mēlior, optīmus hea
fortūna, ae f. õnn
rēdeo, rēdēi, rēdītum, rēdīre
koju tulema
vēlum, i n. puri
nīger, nīgra, nīgrum must
detrāho, -traxi, -tractum 3. maha
vōtma, rihvima
candīdus, a, um valge
cōlor, ōris m. värv

- praenuntio 1. kuulutama
ūbi niipea kui
conspectus, ūs m. vaade, näh-
tus; silmaring, silmapiir
in conspectum vēnīre nähtavale
tulema
rēs adversae gen. rērum adver- 14
sārum vastased asjaolud;
õnnetus
mēmōr, mēmōris mäletades
tum siis
opprīmo, -pressi, -pressum 3.
tabama, maha suruma
prorsus (adv.) täielikult; hoo-
pis
neglēgo, -lexi, -lectum 3. tähe-
lepanemata jätma
intēger, intēgra, intēgrum terve 15
lītus, ōris n. kallas, rand
adventus, ūs m. tulek
exspecto 1. ootama
tristītia, ae f. kurbtus, lein
cāpio, cēpi, captum cāpēre 3.
vōtma, tabama
māre, is n. meri
praecipīto 1. heitma
nīger, nīgra, nīgrum must
vēlum, i n. puri
instruo, -struxi, -structum 3.
varustama
accēdo, -cessi, -cessum 3. lä-
henema
vīdeo, vīdi, vīsum 2. nägema
inde (adv.) sealt
trāho, traxi, tractum 3. tõmba-
ma; saama
usque ad (praepos., n. accus.)
kuni
- 4 c. Dē Caesāre.
nascor, natus sum, nasci 3. sün- 1
dima
gens, gentis f. sugu
ōrior, ortus sum, ōrīri 4. (v. dēpōn.)
tōusma; põlvnema, pärit olema 2

- sīve ehk, vōi
Aenēas, ae m. Aeneas
Troia (abl. v. küsim. kust?)
prōfūgus, a, um pōgenev
vēnio, vēni, ventum 4. tulema,
jōudma
- 3 vixdum (adv.) vaevalt, alles
adolesco, adolēvi, adultum 3.
suureks kasvama
adultus täiskasvanud
a. Chr. n. = ante Christum nā-
tum enne Kristuse sündimist
filia, aef. tütar
amīcus, i m. sõber
L. = Lūcius
cum (praepos. n. ablat.) -ga
bellum, i n. sõda
civilis, e kodanlik
bellum civile kodusõda
gēro, gessi, gestum 3. kandma
bellum gērere sõda pidama
mātrimōnium, ii n. abielu
dūco, duxi, ductum 3. juhtima,
vedama
in mātrimōnium dūcere abiel-
luma, abikaasaks võtma
- 4 quā dē causā = et ēā dē causā
ja sel põhjusel
contrā (praepos., n. accus.) vastu
suscīpio, suscēpi, susceptum 3.
ette võtma, algama
postūlo 1. nõudma
repūdio 1. lahutama; lahkuma,
loobuma
- 5 cum kui
fācio, fēci, factum 3. tegema
nōlo, nolui, nolle ei taha
proscrībo, -scripsi, -scriptum 3.
maalt välja mõistma, linnu-
priiks mõistma
prex, prēcis f. palve
aegrē (adv.) vaevalt
conservō 1. päästma, hoidma
- 6 iter, itīneris n. tee, teekond
Mōlo, Molōnis n. Molo (kreeka
kōnekunsti õpetaja Apollo-
doruse Rodose saarelt lisa-
nimi)
rhētor, ōris m. reetor, kõne-
kunsti õpetaja
audio 4. kuulma
praedo, praedōnis m. röövel
cāpio, cēpi, captum 3. võtma,
kinni võtma, vangī võtma
qui = et ii 7
dimitto, -mīsi, -missum 3. va-
baks laskma
nīsi kui ei, kui mitte
pecūnia, ae f. raha
accīpio, accēpi, acceptum 3.
vastu võtma
quingenta viiskümmend 8
talentum, i n. (gen. plur. talen-
tūm) 1) kui raskusemõõt
kreeklaste juures umbes 50
naela 2) kui rahasumma
umbes 2000 kuldrubla =
4000 Eesti krooni
libertas, tātis f. vabadus
rēdīmo, redēmi, redemptum 3.
ostma
nam sest 9
paulo post mitte palju, hiljem
pūnio 4. karistama
nam sest 10
classis, is f. laevastik
pāro 1. valmistama
vinco, vīci, victum 3. võitma
omnis, e kõik, terve
cruX, crūcis f. rist
affīgo, -fixi, -fixum 3. kinni
pistma, külge riputama, kinni
panema
crūci affīgere 3. risti lööma
post (praep., n. accus.) pärast
mors, mortis f. surm 11
neptis, is f. lapselaps
uxor, uxōris f. abikaasa
uxōrem dūco alīquam kedagi

- abikaasaks võtma, abielluma, abielusse heitma
- 12 fāvor, ōris m. armumeel, lugu-
pidamine, heatahtlikus
põpulus, i m. rahvas
concīlio 1. kellegi armastust
omale võitma, kellegi poole-
hoidu saavutama
hōmo, hōmīnis m. inimene
indignus, a, um kõlbmata, alatu
sto, stēti, stātum, stāre 1. seisma
stāre ab āliquo, siāre cum āliquo
kelle poolt olema, kedagi
kaitsma, pooldama
rēpēto, repetīvi, repetītum 3.
tagasi nõudma
pecūniae repetundae s. s. tagasi-
nõutav raha.
postulāre āliquem dē (pecūniis)
rēpētundis kedagi kohtusse
nõudma altkäemaksu eest
- 13 postea (adv.) pärast, pärastpoole
augeo, auxili, auctum 2. suu-
rendama, kõvendama
aedīlis, is m. ediil (rooma amet-
nik; politseiüleml)
aedīlis plēbis rahvaediil
aedīlis curūlis ediil patriitside
seast, kellel oli eesõigus is-
tuda „sella curūlis“ peal, s. t.
toolil, mis oli tehtud ele-
vandiluust
- 14 nam sest
lūdus, i m. mäng
lūdi circenses tsirkusemängud
(sõitmine)
sumptus, ūs m kulu
lūdus faciēre mängusid toime
panema
grātia, ae f. poolehoid
pārio, pēpēri, partum 3. sün-
nitama, saavutama
- 15 pontifex, pontificis m. preester
pontifex maximus ülempreester
- fio, factus sum, fiēri sündima,
tehtama
- praetor, ōris m. preetor (ülem-16
kohtunik)
praetor urbanus linnapreetor
(mõistis kohut rooma kodanik-
kude vahel)
- postērus, a, um järgmine 17
- Hispania ultērior sealpoolne
Hispania, kaugene H. (s. t.
sealpool Ebro jõge)
- provincia, ae f. provints
- optimē (adv.) kõige paremini
(bēnē, mēlius, optimē hästi,
paremini, k. p.)
- administro 1. valitsema
- Lusitāni, ōrum m. lusitaanlased
- vinco, vīci, victum 3. võitma
mīles, mīlītis m. sõdur
- imperātor, ōris m. ülemjuha-
taja, ülempealik (aunimi, an-
tud juhile võidu saavutamise
pärast)
- salūto 1. tervitama
salūto tē imperatōrem tervitan,
nimetan sind imperaatoriks
- rēdēo, rēdīi, rēdītum, redīre 18
tagasi tulema
- sociētās, tātis f. ühendus, ühisus
societātem inīre ühendust te-
gema, sõlmima
- nōmen, īnis n. nimi
- triumvirātus, ūs m. kolme-
mehe-valitsus
- nōtus, a, um tuntud
- firmo 1. kõvendama, kindlus-19
tama, kinnitama
- nūbo, nupsi, nuptum 3. me-
hele minema
- collōco 1. panema, seadma
nuptum collocāre, āliquam ālicti
abielusse panema kellegagi,
kellele
- divortium, ii n. lahutamine 20

- divortium fācēre cum ālīquo
lahkuma, loobuma (s. s. lahutamist tegema kellegagi)
- uxōrem dūco abikaasaks võtma, abielluma
- 21 consul, is m. konsul, kõige kõrgem ametnik Roomas, senati ja rahvakoosoleku esimees, sõjaväejuht
- creō 1. valima
- post 1) praepos., n. accus. pärast
2) adv. pärast, edaspidi
- 22 Gallia Cisalpīna siinpoolne Gallia = Põhja-Itaalia (siinpool Alpisid Gallia)
- Gallia citērior siinpoolne Gallia = Põhja-Itaalia
- sīve ehk, või
- obtīneo, -ui, -tentum 2. hoidma; saama
- senātus, ūs m. riiginõukogu, senat
- Gallia Narbonensis Lõuna-Gallia
- addo, addīdi, additum 3. lisama
- 23 ībi (adv.) seal
- lēgio, ōnis f. (rooma) leegion, rügement 4200—6000 sõdurit, seisab koos 10 kohordist (cohors, cohortis); 1 cohors = 3 manīpūli (manīpūlus, i m.); 1 manīpūlus = 2 centūriae (centūria, ae f.)
- fēre (adv.) peaaegu, umbes
- tōtus, a, um terve
- dēvinco, dēvīci, dēvictum 3. lõplikult, otsustavalt võitma
- eamque = et eam
- sūb (praep., n. accus. ja abl.) alla; all
- potestas, tātis f. võim, ametivõim
- redīgo, -ēgi, -actum 3. tegema, toime panema
- sūb potestātem redīgēre oma võimu alla heitma, vallutama
- gēro, gessi, gestum 3. kandma, 24 toime panema
- rēs, rēi f. asi; rem gērēre asja ajama
- rēs gestae vägiteod
- narro 1. jutustama
- commentārius, ii m. päevaraamat
- commentārii, ōrum m. tähelepandused, ajaloolised ülestähendused
- inscrībo, -scripsi, -scriptum 3. nimetama
- līber, qui inscrībītur raamat pealkirjaga
- bellum Gallīcum Gallia sõda
- bellum civīle kodusõda 25
- exardesco, -arsi, exardescēre 3. lahti puhkema
- ēnim sest 26
- dissensio, ōnis f. mõtete lahkuminek, erameelsus, sekeldus
- fīo, factus sum, fiēri sündima, tehtama; saama
- cum sellepärast et
- tīmeo, -ui, -ēre 2. kartma
- nē et ei, et mitte
- pōtens, tis võimukas, vägev
- Rūbīco, ōnis m. Rubico jõgi 27
- flūmen, īnis n. jõgi
- dīvīdo, divīsi, divīsum 3. jagama
- traīcio, traīēci, traiectum 3. üle minema
- Rubicōne traiecto (abl. absol.) peale seda, kui ta Rubico jõest üle läinud oli, peale Rubicost üle minekut
- exclāmo 1. välja hüüdma, hüüdma
- ālēa, ae f. 1) vürflimäng 2) liisk 3) pime juhtum, hädaoht

iācio, iēci, iactum 3. viskama, heitma
 ālea ēst iacta liisk on heidetud
 28 vinco, vīci, victum 3. võitma
 dictātor, ōris m. diktaator pii-
 ramata võimusega ametnik,
 keda konsulite asemel vali-
 takse, kui riik on hādaohus,
 harilikult kuueks kuuks
 dictatōrem dīcēre diktaatoriks
 nimetama, valima
 rēs publīca gen. rēi publīcae f.
 riik (s. s. avalik asi)
 perturbo 1. segama, korratusse
 panema
 dēnuo (adv.) uuesti
 constītuō, constītui, constītū-
 tum 3. korraldama
 29 sēd kuid, aga
 cum sellepārast et (n. konjunk-
 tiivi)
 dictatūra, ae f. diktaatoriamet,
 diktatuur
 multus, a, um palju
 displīceo, -ui, -ītum 2. vastu-
 meelt olema, mitte meeldima,
 mitte meelepārast olema
 tīmeo, ui, — 2. kartma
 ēnim sest
 tempus, ōris n. aeg
 rēx, rēgis m. kuningas
 rēdēo, rēdii, rēdītum, redīre ta-
 gasi tulema
 conīurātio, ōnis f. salavande-
 selts, salaleping
 fācio, fēci, factum 3. tegema
 Idūs, uum f. iidid (13. ehk 15.
 kuupäev)
 Idūs Martiae viieteistkümnes
 märtsikuupäev
 interfīcio, -fēci, -fectum 3. tap-
 ma
 30 nūmērus, i m. arv, number
 conīurātus, i m. salaühisuslane,
 vandeseltslane

ētiam ka
 iūvēnis, is m. noormees
 amīcus, i m. sõber
 vīdeo, vīdi, vīsum 2. nägema 31
 quōque ka
 meus, a, um minu oma, vocat.
 mī
 inquit ütles ta (puudulik pöörd-
 sõna), tarvitav otsekoheses
 kõnes
 cāput, ītis m. pea
 vēlo 1. katma
 vulnus, ēris n. haav
 accīpio, -cēpi, ceptum 3. vastu
 võtma
 ānīma, ae f. hingamine; hing
 efflo 1. välja hingama
 ānīmam efflāre hinge heitma
 mors, mortis f. surm 32
 inītiūm, ii algus
 cālāmītas, tātis f. õnnetus
 cīvītas, tātis f. kodanikkude
 kogu, riik
 vexo 1. piinama 33
 per (praepos., n. accus.) läbi,
 jooksul
 victōria, ae f. võit
 pāx, pācis f. rahu
 restītuo, ui, ūtum 3. jalule sead-
 ma, uuesti paigale seadma
 4 d. Dē Caesāris cum
 Germānis pugnā.
 pugna, ae f. lahing 1
 Helvētii, ōrum m. helveetslased
 impērātor, ōris m. sõjaväepealik
 postquam peale seda kui (n.
 indic. perf.)
 dēvinco, -vīci, -victum 3. lõp-
 likult võitma
 ad (praepos., n. accus.) juure,
 juures
 fortis, e vahva
 lēgātus, i m. saadik
 mitto, mīsi, missum 3. saatma

- nē et ei, et mitte (n. konjunktiivi)
 invādo, -vāsi, -vāsum 3. sisse
 tungima, kallale tungima
 amplus, a um avar, ruumikas
 amplius (adv. compar.) edasi
 procēdo, -cessi, -cessum 3. edasi
 nihkuma, edasi liikuma, edasi
 tungima
- 2 audio 4. kuulma
 spēs, spēi f. lootus
 victōria, ae f. võit
 inflātus täispuhutud, upsakas
 superbus, a, um uhke
 rēspondeo, -spondi, -sponsum 2.
 vastama
 iūs, iūris n. õigus
 bellum, i n. sõda
 inquit ta ütles (mahutatakse
 otsekohese kõne esimeste sõ-
 nade vahele)
 vinco, vīci, victum 3. võitma
 impĕro 1. käskima
- 3 quōque ka
 ād (praepos. n. accus.) juure,
 juures; mööda, pāraselt
 arbĭtrium, ii n. heaksarvamine
 pōpŭlus, i m. rahvas
 subĭgo, subĕgi, subactum 3. alla
 heitma
 praescrĭbo, -scripsi, -scriptum 3.
 ette kirjutama
 iniustĕ (adv.) ülekohtuselt
 ĩgĭtur nii siis, jārjelikult, selle
 järele
 āgo, ēgi, actum 3. tegutsema
 sĭ kui
 prohĭbeo, -hĭbui, -hĭbitum 3.
 takistama
 fructŭs, ūs m. vili
 percĭpio, -cĕpi, -ceptum 3. lõi-
 kama, koguma, kätte saama
- 4 prior, prius enne, ennem
 vĕnio, vĕni, ventum 4. tulema
 inōpia, ae f. puudus
 grāvis, e raske
- cōgo, cōĕgi, coactum 3. sundima
 quod sellepārast et
 fĭnis, is m. piir, plur. (piiratud)
 maa, maakond
 angustus, a, um kitsas
 angustior (compar.) kitsam, liig
 kitsas
 impĕdio 4. takistama
 proelium, ii n. lahing, võitlus
 ācer, ācris, ācre terav; āge, tu-
 line, ākiline
- 5 nunc nŭd
 iniŭria, ae f. ülekohus
 fācio, fĕci, factum 3. tegema
 nĕque ja ei
 infĕro, intŭli, illātum, inferre
 sisse kandma
 bellum inferre alicui sōdima
 (hakkama) kellegagi
 nĭsi kui ei
 lacesso, laccessĭvi, laccessĭtum 3.
 kihutama, vālja kutsuma, võit-
 lusele nõudma
 at kuid, aga
 ālius, ālia, aliud teine
 specto 1. vaatama, silmas pidama
 rĕs, rĕi f. asi
 dĕfendo, dĕfendi, dĕfensum 3.
 kaitsema
 vĭs (gen. — dat. — accus. vim
 ablat. vĭ) f. jõud, (plur.
 vĭres, vĭrium, vĭribus, vĭres)
 vägivald
 iniustĭtia, ae f. ülekohus
 atrox, ōcis metsik, hirmus
 pugna, ae f. lahing
 propulso 1. tagasi tõrjuma, ära
 hoidma
 usque ad (n. accus.) just kuni 6
 dies, diĕi m. ja f. päev
 nĕmo ei keegi
 nobĭscum = cum nobĭs meiega
 sĭne (praepos., n. ablat.) ilma
 pernĭcies, ĕi f. hukatus

- contendo, -tendi, -tentum 3.
võitlema
- 7 impedio 4. takistama
invictus, a, um võitmata
fortitudo, -dinis f. vahvus
sentio, sensi, sensum 4. tund-
ma, märkama
annus, i m. aasta
quattuordēcim neliteistküm-
mend
omnis, e kõik, kõiksugu
tempesta, tātis f. halb ilm,
torm
iniūria, ae f. ülekohus; viletsus
fero, tūli, lātum, ferre kandma,
kannatama
hostis, is m. vaenlane
cōpia, arum f. sõjaväed, sõja-
vägi
fūgo 1. põgenema, ajama
- 8 ostendo, ostendi, ostentum 3.
näitama
quantus, a, um kui suur
vires, ium f. (sing. vīs) jõud
virtūs, tūtis f. mehisus, vaprus,
vahvus
gens, gentis f. suguharu
orno 1. ehtima, kaunistama
- 9 responsum, i n. vastus
compērio, compēri, compertum
4. teada saama
spēcies, ei f. silmakiri
opprīmo, -pressi, -pressum 3.
maha suruma
subvēnio, -vēni, -ventum 4.
appi tulema
cruciātūs, ūs m. piinamine
solvo, solvi, solūtum 3. vabas-
tama
rē vēra (ablat.) tõesti, tõepoo-
lest
autem aga
propāgo 1. laiendama
impērium, ii n. valitus
pōpūlus, i m. rahvas
- celerrimē (adv. superl.) kõige
kiiremini
impētūs, ūs m. pealetungimine
impētum fācere peale tungima
constituo, constitui, constitutum
3. otsustama
frumentum, i n. vili; moon 10
compāro 1. valmistama
equiātūs, ūs m. ratsavägi
praemitto, -mīsi, -missum 3. ette
saatma
cētēri, ae, a teised, ülejäänud
prodūco, -dūxi, -ductum 3.
edasi juhtima, üles seadma
sēd kuid 11
dum seni kui, sel ajal kui
pauci, ae, a vähesed, mõned
commeātūs, ūs m. moonataga-
vara
supporto 1. juure vedama
īter, itīnēris n. tee, teekond
tardo 1. takistama, tagasi hoidma
stūbito (adv.) äkitselt, korraga
summus, a, um kõige kõrgem,
kõige suurem
tīmor, ōris m. hirm, kartus
tōtus, a, um terve
exercītūs, ūs m sõjavägi
occūpo 1. vallutama, tabama
ex, ē (praepos., n. abl.) -st,
poolt
mercātor, ōris m. kaupmees
hostis, is m, vaenlane
virtūs, tūtis f. mehisus, vahvus,
tublidus, voorus
incrēdībīlis, e uskumata
arma, ōrum n. sõjariistad, relvad
exercitatio, ōnis f. harjutus,
tarvitus, vilumus
intolerābīlis, e väljakannata-
matu
vultūs, ūs m. nägu
conspectūs, ūs m. vaade
āciēs, ēi f. teravus
ōcūlus, i m. silm

12 quārē mispārast = sellepärast
 plērīque väga palju
 pēto, petīvi, petītum 3. }
 ālīquid ab ālīquo } paluma
 nēcessārius, a, um tarviline, tin-
 gimata vajaline
 causa, ae f. põhjus
 dōmum koju
 discēdo, -cessi, -cessum 3. lah-
 kuma, ära minema
 līcet, līcuit 2. on lubatud, võimalik
 autem aga
 pūdōr, ōris m. häbi
 addūco, -duxi, -ductum 3. juh-
 tima, ajama
 rēmāneo, -mansi, -mansum jä-
 rele jääma
 suspīcio, ōnis f. kahtlus
 mētīs, ūs m. hirm, kartus
 vīto 1. kõrvale hoidma, millegi
 eest ära hoidma
 vīx vaevalt
 lacrima, ae f. pisar
 tēneo, tēnui, tentum 2. tagasi
 hoidma
 possum, pōtui, posse võima
 nīsi kui ei
 dux, dūcis m. juht
 maiōre virtūte (ablat. qualitātis)
 suurema vahvusega (mees)
 milēs, milītis m. sõdur
 proelium, ii n. võitlus, lahing
 committo, -mīsi, -missum 3.
 andma
 proelium committēre lahingusse
 astuma.

13 nēque — nēque ei — ega
 cum (n. konjunkt.) sellepärast et
 hostīs, is m. vaenlane
 tīmōr, ōris m. hirm
 vincio, vīxi, vinctum 4. siduma
 unquam kunagi
 impēdio 4. takistama
 rēs adversae vastikud asjaolud,
 õnnetus

ōrātio, ōnis f. kõne
 oratiōnem habēre kõnet pidama
 ācerbus, a, um vali
 ānīmus, i m. hing, meel
 confirmo 1. kinnitama, julgus-
 tama
 dēinde siis
 instruo, -xi, -ctum 3. ehitama
 āciem instruēre sõjaväge lahing-
 guvalmis üles seadma
 āciēs, ēi f. 1) teravus 2) väerinne,
 lahinguliin
 dūbīto 1. kahtlema
 impētīs, ūs m. pealetungimine
 faciō, fēci, factum 3. tegema
 quō factō (abl. absol.) kui see 14
 oli tehtud
 dēinde peale seda, siis
 dēvinco, dēvīci dēvictum 3. lõp-
 likult võitma
 valēo, -ui, -itum 2. tugev olema;
 jõudma; mõjuma
 ūsūs, ūs m. vilumus, harjutus
 bellīcus, a um sõjaväeline; sõja-
 kas
 ferōcia, ae f. metsikus
 plūrīmī väga palju, enamus
 cādo, cēcīdi, cāsū 3. langema 15
 pauci, ae, a mõned
 fūga, ae f. põgenemine
 cēler, cēlēris, cēlēre kiire
 sālūs, ūtis f. päästmine
 reppērio, rēpperi, repertum 4.
 leidma
 trans (praepos., n. accus.) üle, 16
 sealpool
 flūmen, īnis n. jõgi
 nuntio 1. teatama
 rīpa, ae f. kallas
 vēnio, vēni, ventum 4. tulema
 rēcīpio, -cēpi, -ceptum 3. tagasi
 võtma
 sē rēcīpēre taganema
 constitūo, -ui, -ūtum 3. otsus-
 tama

- pārio, pēpēri, partum 3. sünnitama, kätte saama, saavutama
L. = Lūcius; A. = Aulus
- 5 a. Dē bellis Rōmānōrum.
- 1 bellum gērere sōda pidama
gēro, gessi, gestum 3. kandma
prō (praepos., n. ablat.) eest,
ees, kasuks
libertas, tātis, f. vabadus
impērium, ii n. riik
augeo, auxi, auctum 2. laien-
dama, suurendama
- 2 finīīmus, a, um naaber, naab-
ruses olev
finīīmus, i m. naaber
vēlut (adv.) nagu, näiteks
Sabīni, ōrum m. sabiinlased
Latīni, ōrum m. latiinlased
āliūs, āliā, āliud teine
- 3 pēricūlum, i n. hādaoh-
timineo 2. ähvardama
oppugno 1. peale tungima,
peale tormama
quō dūce kelle juhatusel all
(abl. abs.)
- 4 supra (adv.) ülevalpool
commēmōro 1. jutustama, ni-
metama
prex, prēcis f. palve
commōveo, -mōvi, -mōtum 2.
liigutama
desisto, desīti, —, desistēre 3.
loobuma, lahkuma
- 5 grāvis, e raske
- 6 flūvius, ii m. jõgi
fundere ac fūgāre täielikult
lõõma
fundo, fūsi, fūsum 3. valama;
maha suruma
fūgo 1. põgenema ajama
nullus, a, um ei keegi
iam (adv.) juba
exercītūs, ūs m. sõjavägi
- dēfendo, dēfendi, dēfensum 3.
kaitsema
possum, pōtui, posse võima
pōtior, pōtītus sum, pōtīri 4. 7
vallutama, oma alla võtma
urbs, urbis f. linn
ante (adv.) enne, ennem
rēlinquo, relīqui, relictum 3.
maha jätma
quam kui; antēquam enne kui
vīs, — — acc. vim. abl. vī f.
jõud; hulk, kogu
aurum, i n. kuld
accīpio, -cēpi, -ceptum 3. vastu
võtma
post (adv.) pärast 8
bellum Latīnum latiinlaste sõda
exardesco, exarsi, — exardes-
cēre 3. laitma hakkama; lahti
puhkema
conficio, -fēci, -fectum 3. lõ-
petama
dēnuo (adv.) uuesti
sōcius, ii m. liitlane
fīo, factus sum, fīeri saama,
sündima, tehtama
gens, gentis f. suguharu 9
fortis, ē vahva
bellicōsus, a, um sõjakas
mīnus (adv.) vähem (non mul-
tum, mīnus, mīnīme)
pēricūlōsus, a, um hādaohtlik
Pyrrhus, i m. Epiiruse kunin-
gas
Epīrus, i f. maakond Kreeka-
maal
plūres, ium enam; mitu 11
tāmen siiski
postrēmo (adv.) lõpuks; viimaks
relinquo, relīqui, relictum 3. 12
maha jätma
postquam peale seda kui
omnis, e kõik
subīgo, -ēgi, -actum 3. alla
heitma

13 sēd kuid
 nõvus, a, um uus
 ētiam veel
 vōco 1. nimetama
 immīneo 2. ähvardama
 Carthaginiensis, is m. kartaa-
 golane

14 bellum gērere sõda pidama
 gēro, gessi, gestum 3. kandma,
 pidama

15 bello 1. sõdima
 coepi, coepisse (puudulik pöörd-
 sõna) (ma) algasin
 conficio, -fēci, -fectum lõpetama
 liber, libēra, libērum vaba
 possessio, ōnis f. omandus, va-
 litsus
 concēdo, -cessi, -cessum 3.
 järele andma

16 alter, altēra, altērum teine

17 postrēmo (adv.) viimaks, lõpuks
 supērior kõrgem; kõvem, tu-
 gevam

discēdo, -cessi, -cessum 3. ära
 minema
 superiōrem discēdēre võitjana
 lahkuma, võitma

18 ē, ex (praepos., n. abl.) -st,
 poolt
 fugio, fūgi, fugitum 3. põgenema
 cōgo, coēgi, coactum 3. sundima
 ad (praepos., n. accus.) juures,
 juure
 confēro, -tūli, -lātum 3. kokku
 kandma, koguma, siduma
 sē conferre minema, reisima
 ibique ja seal
 dēposco, dēpoposci 3. kellegi
 väljaandmist nõudma
 venēnum, i n. kihvt, mürk
 sūmo, sumpsi, sumptum 3.
 võtma
 vīta, ae, f. elu
 fīnio 4. lõpetama

bellum Pūnicum Puunia sõda, 19
 puunlaste sõda
 mīnor, ōris väiksem, noorem
 P. (= Publius) Cornelius Scipio
 Minor, Kartaago linna võitja
 ja hävitaja
 Africānus Afrikaanus, Aafriklane 20
 cognōmen, inis n. liignimi
 do, dēdi, dātum, dāre 1. andma
 rēliquus, a, um järele jäänud; 21
 teine, järgmine
 magnā ex parte suuremalt osalt
 pars, partis f. osa
 ad (praepos., n. accus.) juure;
 juures; -ks
 impērium, ii n. valitsus
 augeo, auxi, auctum 2. suu-
 rendama
 bellum gērere sõda pidama
 gēnus, gēnēris n. sugu, liik, 22
 laad
 adiungo, -iunxi, -iunctum 3.
 lisama
 rērum scriptor ajaloolane 23
 Nūmīda, ae m. numiidlane
 scribo, scripsi, scriptum 3. kir-
 jeldama
 grāvis, e raske 24
 pēricūlum, i n. hādaoht
 immīneo 2. ähvardama
 Cimbri, ōrum m. kimberlased
 Teutōni, ōrum m. teutoonlased
 gens, gentis f. suguharu
 ac nescio an ja ma ei tea kas
 ei (mitte) = võib olla, arvata-
 vasti
 sōcius, ii m. liitlane 25
 pēricūlosus, a, um hādaohtlik
 quō (s. t. bello) confecto pärast
 tema lõpetamist, s. t. kui see
 (sõda) oli lõpetatud
 pax, pācis f. rahu
 restituo, -ui, -ūtum 3. uuesti
 paigale seadma; uuendama

- cīvitas, tātis f. kodanikkude kogu; kodanikuõigus, kodanikkude õigus
dōno aliquem aliquā rē kellelegi midagi kinkima, annetama
26 bellum civīle kodusõda
ōrior, ortus sum, orīri 4. tõusma, algama
saevītia, ae f. metsikus
cīvis, is m. kodanik
sanguis, sanguinis m. veri
sto, stēti, stātum, stāre 1. seisma, maksma
multo sanguīne stāre palju verd maksma
27 proxīmus, a, um kõige lähem, järgmine
servus, i m. ori
praedo, ōnis m. röövel
Mithridātes, is m. Mithridates (kuningas)
Pontus, i m. Pontus, kuningriik Mustmere ääres
conficio, confēci, confectum 3. lõpetama
28 clārus, a, um kuulus
29 tōtus, a, um terve
fīo, factus sum, fīeri saama, sündima, tehtama
30 at kuid, aga
subīgo, -ēgi, -actum 3. alla heitma
ōrior, ortus sum, orīri 4. tõusma, tekkima, algama
quamquam ehk küll
brēvis, e lühike
rēprīmo, repressi, repressum 3. maha suruma
tāmen siiski
vēhēmēns' tugev, kõva
vehementius (adv.) kõvemini
exardescō, exarsi, exardescēre 3. loitma hakkama, lahti puhkema
31 vexo 1. piinama

- quōdā seni kui
apud (praepos., n. accus.) juures
pāx, pācis f. rahu
restituo, -ui, -ūtum 3. jalule seadma, uuendama, uuesti paigale seadma
pārio, pēpēri, partum 3. sünnitama, saavutama, kätte saama
rēs gestae gen. rērum gestārum tehtud asjad s. t. ajalugu
inscribo, -scripsi, -scriptum 3. nimetama
quī inscribitur mis on pealkirjaga
condo, condīdi, condītum 3. asutama
ab urbe condītā (Rooma) linna asutamisest
tempus, ōris n. aeg
imperātor, ōris m. sõjaväepealik, keiser
fūit oli, elas

5 b. Dē prīmo bello Pūnicō.

- antīquus, a, um muistne, vana 1
tempus, ōris n. aeg
Carthāgo, īnis f. Kartaago (linn)
urbs, is f. linn
ā, āb (praepos., n. abl.) -st, poolt
Dīdo, ōnis f. Dido
regīna, ae f. kuninganna
Poeni, ōrum m. puunlased
Pūnicus, a, um puunia
condo, condīdi, condītum 3. asutama
trādo, tradīdi, tradītum 3. teadustama, jutustama, teada andma
brēvis, e lühike 2
magnus, a, um suur
opulentus, a, um rikas, varakas
fīo, factus sum, fīeri sündima, tehtama, saama

dies, diēi m. päev	contra (praepos., n. accus.)
ōpes, um f. jõud, rikkus,	vastu, vastas
omandus	situs, a, um asuv, olev
cresco, crēvi, crētum 3. kasvama	occtipo 1. vallutama
pauci, ae, a vähesed, mõned	ībi (adv.) seal 6
annus, i n. aasta	prēmo, pressi, pressum 3. su-
pars, partis f. osa	ruma, ümber piirama
māre, is u. meri	auxilium, ii n. abi
internus, a, um sisemine, sees-	pēto, īvi, itum 3. paluma
mine	alter — alter üks — teine
māre internum Vahemeri	praesidium, ii n. kaitse, kaitse- 7
inter (praepos., n. accus.) kes-	vāgi
kel, seas	frigo 1. põgenema ajama
Hispania, ae f. Hispania	bellum indicēre sõda kuulutama
sūb (praep., n. accus. ja abl.)	indīco, indixi, indictum 3. kuu-
all, alla	lutama
potestas, tātis f. võim, valitsus	classis, is f. laevastik 8
sūb potestātem suam redīgēre	Agrigentum, i n. Agrigent (linn)
oma võimu alla võtma, alla	expugno 1. ära võitma
heitma	tāmen siiski
3 dīves, divītiōr, ditissimus, divi-	vinco, vīci, victum 3. võitma
tissīmus rikas	intellēgo, -lexi, -lectum 3. aru
colōnia, ae f. kolonii, asumaa	saama
Carthaginiensis, is m. kartaa-	itāque nii siis; järjelikult 9
golane	quinquerēmis (s. t. nāvis) viie-
pars, partis f. osa	aeruline, viiemõlaline (laev)
dīcio, ōnis f. võim	naufrāgium, ii n. laevaõnnetus
suae diciōnis fācēre alla heitma,	sūmo, sumpsi, sumptum 3.
oma võimu alla võtma	võtma
4 causa, ae f. põhjus	exemplum, i n. eeskuju
ōrīor, ortus sum, orīri 4. tõusma,	nāvis, is f. laev
tekkima, algama	aedīfīco 1. ehitama
5 mīles mercennārius palgatud	praefīcio, -fēci, -fectum 3. ette- 10
sõdur, palgasoldat	otsa panema
Agathōcles, is m. Agatokles,	māntīs, ūs f. kāsi 11
Syrakusa hirmuvalitseja	ferrēus, a, um raudne
tyrannus, i m. hirmuvalitseja	mānus ferrea külgetõmbamis-
stipendium, ii n. 1) palk (sõ-	haak, tõmbekonks; (s. s.
duritele) 2) sõjaväeteenistus	raudne kāsi)
ēmēreo, -ui, -ītum 2. ära teenima	quae vocantur = mida nimeta-
stipendiis ēmērītis (abl. absol.)	takse, s. o.: nii nimetatud
peale sõjaväeteenistuse lõpe-	immitto, -mīsi, -missum 3. peale
tāmist	viskama
oppīdum, i n. linn	invēnio, -vēni, -ventum 4.
	leidma, üles leidma

pugna navālis merelahing, me- revõitlus	grāvis, e raske	
pugna pedestris maalahing ; lahing kuival maal	dux, dūcis m. juht	15
pedester, pedestris, pedestre jala, jalane	cāpio, cēpi, captum 3. võtma, kinni võtma	
mūto 1. muutma	frustra (adv.) asjata	16
victōriam reportāre ab aliquo võidu saavutama kellegi üle, võitma	pāx, pācis rahu	
12 nihilōminus mitte sugugi vä- hem, siiski	spēro 1. lootma	
bellum gērere (gēro, gessi, ges- tum 3.) sõda pidama	ālius, ālia, āliud teine	17
neuter, neutra, neutrum ei kumbki	legātus, i m. saadik	
supērior kõrgem (supra — su- perior — summus (kõige kõr- gem) suprēmus (viimane)	mitto, mīsi, missum 3. saatma	
discēdo, -cessi, -cessum 3 āra minema	suādeo, suāsi, suāsum 2, soo- vitama	
superiōrem discēdere võitjana āra minema, võitma	pācem fācēre rahu tegema	
13 ac nē — quīdem ja mitte sugugi, ja ka mitte, isegi mitte	diuturnus, a, um kauane, kaua vāltav, kaua kestev	
promuntūrium, ii n. kark, maa- nina	dēfessus, a, um väsinud	
pugnam fācēre sõdima	nēgo 1. eitama, salgama—(ūhen-19 duses accus. c. infin.) ütlen, et ei	
fēlix, fēlicis õnnelik	revertor, reverti, reverti 3. ta- gasi tulema (verb. sēmidēpōn.)	
pārio, pēpēri, partum 3. sünni- tama, kätte saama, saavutama	promitto, -mīsi, -missum 3. lu- bama	
victōriam pārere võitma	impētro 1. saavutama, kätte saama	
14 nam sest	rēdēo, rēdīi, rēditum, redire ta- gasi tulema	
quamquam ehk küll	ira, ae f. viha	20
pello, pēptli, pulsum 3. tõu- kama, lööma	incensus, a, um sütitatud, ki- hutatud	
pellere ac fugāre lööma ja põ- genema ajama, s. o. täielikult, lõplikult võitma	incendo, incendi, incensum 3. sütitama	
paulo post natuke peale seda, varsti	saevus, a, um metsik	
Tūnes, Tunētis f. Tunis	cruciātūs, ūs m. piinamine	
clādes, is f. lüüasaamine, kaotus	nēco 1. tapma	
accipio, -cepi, -ceptum 3. vastu võitma	dīcitur c. nom. c. inf. rāāgi- takse, et	
	dēnuo (adv.) uuesti	21
	bellum transferre sõda üle viima	
	vārius, a, um mitmesugune	22
	eventūs, ūs m. tagajärg, edu, lõpptulemus	
	terrā marīque maal ja merel	
	tōtus, a, um terve	23
	fēre (adv.) peaaegu	

- fīo, factus sum, fīeri saama, sündima, tehtama
nōn solum — sed etiam mitte ainult — vaid ka
fortis, e vahva
hostis, is m. vaenlane
resisto, restīti, — resistere 3. vastu panema
clādem inferre alicui kedagi āra võitma
clādes, is f. lüüasaamine, kaotus expugno 1. āra võitma
possum, pōtui, posse võima
- 25 landem (adv.) viimaks
bellum conficere sōda (jōuga) lõpetama
ēgrēgiē (adv.) hiilgavalt, kuulsalt
- 26 tum dēmum (adv.) siis alles
pēto, petīvi, petītum 3. paluma
do, dēdi, dātum, dāre 1. andma
ēā condiciōne, ut sel tingimusel, et
concēdo, -cessi, cessum 3. järele andma
post (adv.) pärast
- 27 occūpo 1. vallutama
mīles, ītis m. sõdur
mercennārius, a, um palgatud
prēmo, pressi, pressum 3. suruma
- 28 amitto, amīsi, amissum 3. kaotama
causa, ae f. põhjus
rēnōvo 1. uuendama
consīlium, ii n. nõu, kava
consīlium cāpēre otsustama
- 29 mōrior, mortuus sum. mōri surrema
bello 1. sõdima
incipio, coepi, inceptum 3. algama
- 30 nōmīno 1. nimetama
infra (adv.) allpool
- plūra, plurium enam (multus, plus (plura), plūrimus)
lēgo, lēgi, lectum 3. lugema
- 5 c. Dē Hannibāle.
- magnus, māior, maxīmus suur 1
pēricūlum, i n. hādaoht
immīneo, -ēre 2. 1) välja ulatuma 2) rippuma 3) ähvardama
vīdeo, vīdi, vīsum 2. nägema,
„verbum sentiendi“, nōuab
accus. c. infin.
- dux dūcis m. juht
Hannibāle dūce Hannibali juhatusel (abl. absol.)
infēro, intūli, illātum, inferre sisse kandma
bellum inferre ālicui sōdima (hakkama) kellegagi
- ēnim sest 2
nascor, nātus sum, nasci 3. sündima
nōvem annos nātus üheksa-aastane
pāter, pātris m. isa
āra, ae f. altar
tēneo, -ui, -tentum 2. hoidma
iūro 1. vanduma, „verbum dicendi“, nōuab acc. c. inf.
- nunquam (adv.) ei kunagi
ōdium, ii n, viha, vaen, põlgtus
nōmen, īnis n. nimi
pōno, pōsui, pōsītum 3. maha panema; maha jätma
- ac ja 3
prīmum (adv.) esiteks, alguses
oppīdum, i n. linn
aggrēdior, aggressus sum, aggrēdi peale tungima
quamquam ehk küll
prohibeo, -ui, itum 2. takistama, tagasi hoidma
cōnor, conātus sum, conāri 1. katsuma
mitto, mīsi, missum 3. saatma 4

enim sest
 legātus, i m. saadik
 pātor, passus sum, pāti 3. kan-
 natama
 obsideo, obsēdi, obsessum 2.
 ümber piirama
 senātūs, ūs m. riiginõukogu,
 senat
 narro 1. jutustama
 auxiliūm, ii n. abi
 pēto, petīvi, petītum 3. paluma
 5 cum (n. konjunkt., „cum histõ-
 ricum“) kui
 multus, a, um palju
 quēror, questus sum, quēri 3.
 kaebama
 dīū (adv.) kaua
 cunctor, cunctātus sum, cunc-
 tārī 1. viivitama
 tandem (adv.) viimaks
 fēro, tūli, lātum, ferre kandma
 auxiliūm ferre abi andma
 dēcerno, decrēvi, decrētum 3.
 otsustama (nõuab ut konjunk-
 tiiviga ehk acc. c. inf. gerund.)
 6 igitür nii siis
 cum (praepos., n. ablat.) -ga
 ālius, ālia, āliud teine
 proficiscor, profectus sum, pro-
 ficisci āra minema, reisima
 iūbeo, iussi, iussum 2. käski-
 ma (n. acc. c. inf.)
 bellum gērere (gero, gessi, ger-
 tum 3) sõda pidama
 vēto, vētui, vētītum 1. keelama
 (n. acc. c. inf.)
 7 postquam peale seda kui (n.
 indicat. perf.)
 vēnio, vēni, ventum 4. tulema,
 jõudma
 superbē (adv.) uhkelt
 lõquor, locūtus sum, lõqui 3.
 rääkima, kõnelema
 dum seni kui
 sīnus, ūs m. volt

tõga, aē f. tooga; rooma üliiriie,
 ülikond
 ostendo, ostendi, ostentum 3.
 näitama
 hīc (adv.) siin
 inquit ütles (puudulik pöörd-
 sõna, mahutatakse otsekohele
 kõne esimeste sõnade vahele)
 pāx, pācis f. rahu
 gēro, gessi, gestum 3. kandma
 iam juba
 ēlīgo, ēlēgi, ēlectum 3. välja
 valima
 ūter, ūtra, ūtrum kumb, kes
 neist kahest
 cūpio, cūpīvi, cūpītum, cūpēre 3.
 soovima
 dūbito 1. kahtlema
 respondeo, respondi, respon-
 sum 2. vastama
 exclāmo 1. hüüdma
 accīpio, -cēpi, ceptum 3. vastu
 võtma
 infaustus, a, um õnnetu
 spēro 1. lootma (nõuab accus.
 c. inf.) (quod—spēro=dē quo
 spēro, id (bellum) vobis in-
 faustum futūrum esse)
 sēd kuid 8
 suscīpio, -cēpi, -ceptum 3. vastu
 võtma, algama
 summus, a, um kõige kõrgem,
 kõige suurem
 discrīmen, -īnis m. hädaoht
 lābor, lapsus sum, lābi 3. kuk-
 kuma, langema; sattuma, tu-
 lema
 enim sest
 expugno 1. ära võitma 9
 proficiscor, profectus sum, pro-
 ficisci 3. minema, reisima,
 jõudma
 sūpēro 1. ületama; läbi mine-
 ma, üle minema
 nēque ullus ja ei ükski

dificultas, -tātis f. raskus
 deterrēo, -ui, -itum 2. ära hir-
 mutama, ära kohutama
 nē et ei
 hostis, is m. vaenlane
 nocēo, -ui, -itum kahju tege-
 ma
 pugno 1. sõdima, võitlema
 cupiditas, tātis f. himu
 inflammo 1. sütitama
 plūres, plūra mitu
 dēvinco, -vīci, -victum 3. ära
 võitma
 plūrīmus, a, um väga palju,
 kõige enam
 hōmo, īnis m. inimene
 occīdo, occīdi, occīsum tapma
 dēlēo, delēvi, delētum 2. hävi-
 tama
 oppīdis delendis linnade hävi-
 tamisega
 promissum, i n. lubadus
 do, dēdi, dātum 1. andma
 solvo, solvi, solūtum 3. lahti
 päästma, täitma (lubadusi)
 10 pernīcies, -ēi f. hukatus
 affēro, attūli, allātum, afferre
 tooma
 vīdeor, vīsus sum, vidēri 2.
 näima (nōuab nom. c. infin.)
 cum kui (cum histōricum)
 nuntio 1. teatama (nōuab acc.
 c. inf.)
 ad (praepos., n. accus.) juures,
 juure
 .porta, ae f. värav
 adsum, adfūi, adesse juures
 olema
 11 sēd kuid, aga
 quōniam sest et nähtavasti
 desēro, desēruī, desertum 3.
 maha jätma
 cōpiae, ārum f. sõjavāgi
 rēcens, rēcēntis värske

mitto, mīsi, missum 3. saatma
 vīres, ium f. jõud (sing. nom.
 vis accus. vim, abl. vi)
 conficio, confēcī, confectum 3.
 väsitama
 confectus, a, um nõrkenud
 reficio, refēcī, refectum 3. pa-
 randama, uuendama
 extrēmus, a, um kõige välisem,
 äärmine
 pars, partis f. osa
 sē recipēre taganema
 rēcīpio, recēpi, receptum tagasi
 võtma, vastu võtma
 cōgo, coēgi, coactum 3. sun-
 dima
 unde kust; sealt (= et inde) 12
 revertor, reverti, reverti 3. tagasi
 minema (v. sēmidēpōn.)
 postquam peale seda kui (nōuab
 ind. perf.)
 dux, dūcis m. juht
 audax, audācis julge, vahva
 classis, is f. laevastik
 pārs 1. valmistama
 mīles, mīlītis m. sõdur
 tradūco, -dūxi, -ductum 3. üle
 viima
 ut et (ut fināle, otstarbelausetes)
 aggrēdior, -gressus sum, ag-
 grēdi 3. peale tungima
 quō faciō = cum id factum esset 13
 kui see oli tehtud = siis (abl.
 absol.)
 fācio, fēcī, factum, fācēre 3. te-
 gema
 pātria, ae f. kodumaa, isamaa
 tūēor, tutātus sum, tuēri 2.
 kaitsema
 rēvōco 1. tagasi kutsuma
 ē, ex (praepos., n. abl.) -st
 cēdo, cessi, cessum 3. lahku-
 ma, ära minema
 autem kuid
 cāpūt, cāpītis n. pea

õpërio, õpëru, opertum, õpërire

4. katma

lacrīma, ae f. pisar

fundo, fūdi, fūsum 3. valama

dīco, dixi, dictum 3. rääkima, jutustama

dīcitur (c. nom. c. infin.) räägitakse, et

dum seni kui, sel ajal kui

cōgīto 1. mõtlema

rēs, rēi f. asi; tegu; kangelasetegu; vägitegu

gēro, gessi, gestum 3. kandma

rem gēre asja ajama; sõdima

quantus, a, um kui suur

perfīcio, -fēci, -fectum 3. täide saatma, tegema

possum, pōtui, posse võima

nīsi kui ei

invidīa, ae f. kadedus; viha; põlgtus

stultītia, ae f. rumalus

cīvis, is m. kodanik

impēdio, impēdivi, impēditum 4. takistama

14 neque tämen kuid siiski ei

servo 1. päästma

nam sest

pauci, ae, a mõned

post (praepos., n. accus.) pärast

dies, ēi m. päev

vinco, vīci, victum 3. võitma

expōno, -pōsui, -pōsitum 3. selatama (nōuab acc. c. inf.)

nullus, a, um ei keegi, ei mingi

supērsūm, supērfūi, superēsse üle olema

spēs, spēi f. lootus

sālūs, salūtis f. päästmise

nīsi kui ei

pēto, pētīvi, pētītum 3. paluma

in pāce petendā rahu palumises

15 fūgio, fūgi, fūgītum 3. põgenema

nonnulli, ae, a mõned

annus, i m. aasta

exīlium, ii n. maapagu, maalt

äraajamine, maapaos olek

transīgo, -ēgi, -actum 3. mõõda saatma

rēposco, — -repscōre 3. väljaandmist nõudma

venēnum, i n. mürk

haurio, hausi, haustum 4. ammutama, jooma

mōrior, mortuus sum, mōri 3. surema

sīc nii, nõnda

16

maximē (adv.) kõige enam

terreo, -ui, -ītum 3. hirmutama

miserrīmē (adv.) kõige õnnetu-

malt

decēdo, -cessi, -cessum 3. lah-

kuma

vītā decēdere elust lahkuma, surema

5d. Dē bello Helveti-
ōrum.

imperātor, ōris m. sõjaväepealik 1

obīneo, -ui, -tentum 2. kätte saama

proficiscor, profectus sum, proficisci 3. ära minema, reisi-

ma, teele minema

bellum gēre sõda pidama

(gēro, gessi, gestum 3. kand-

ma)

ēnim sest

2

gens, gentis f. suguharu

bellicōsus, a, um sõjakas

quod selle pärast et

prō (praepos., n. ablat.) eest

multitūdo, -dīnis f. paljus, hulk

angustus, a, um kitsas

fīnis, is m. piir, plur. piirid, maa

hābeo, -ui, -ītum 2. omama

hābeo mul on, ma oman

pūto 1. arvama (nōuab acc. c. inf.)

- cōpiae, ārum f. varandus, vara ;
sōjavāgi
exēo, exīi, exītum, exīre āra
minema
constituo, constitūi, constitūtum
3. otsustama
- 3 fertilis, e viljarikas
terra, ae f. maa
quam kui
Helvētīi, ōrum m. helveetslased
Helvētia, ae f. Helveetsiamaa
- 4 cognosco, cognōvi, cognītum 3.
teada saama
quam celerrīmē nii ruttu kui
võimalik
occurro, -curri, -cursum 3. vastu
minema
pūto l. arvama (nōuab acc. c.
inf.), takistama
- 5 nuntio l. teatama (nōuab acc.
c. inf.)
per (praepos., n. accus.) läbi
provincia, ae f. provints, maa-
kond
īter, ītērīs n. tee, teekond
īter faciēre teed tegema
vōlo, vōlui, velle tahtma
- 6 itaque nii siis
munītio, ōnis f. kindlus, kind-
lustus
lācūs, ūs m. järv
lācus Lemannus Genfi järv
mons, montis m. mägi
praesīdium, ii n. kaitse, kaitse-
vägi
dispōno, -pōsui, -pōsitum 3.
üles seadma, jagama
castellum, i n. kindlus, kants
commūnio 7. kindlustama
- 7 ōpus, ēris n. kindlus ; töö
mūnītio, ōnis f. kindlustamine,
kindlus, tugevus
ōpērīs munītio kindluse tugevus
mīles, ītis m. sõdur
- concurrēs, ūs m. kokkujooks-
mine, ühtejooks, ühinemine
tēlum, i n. sõjariist, relv (peale-
tungimis-relvad, näit. mõök,
nool, oda, kivi)
repello, reppūli, repulsum 3.
tagasi tõrjuma, tagasi lööma
conātūs, ūs m. katse
desisto, destīti, -desistēre 3.
loobuma, maha jätma
- nēque tāmen kuid siiski ei 8
consīlium, ii n. nõu, kava, mõte
omitto, -mīsi, -missum 3. loo-
buma, maha jätma
ālius, ālia, āliud teine
via, ae f. tee
invādo, -vāsi, -vāsum 3. sisse
tungima, peale tungima
pāro l. valmistama
angustus, a, um kitsas 9
diffīcilis, -e raske
inter (praepos., n. accus.) kes-
kel, seas, vahel
cōpiae, ārum f. sõjavägi, rahva-10
hulgad
tradūco, -dūxi, -ductum 3. läbi
viima
sūbito (adv.) äkitselt, korraga
advēnio, -vēni, -ventum 4.
tulema
pars, partis f. osa
citra (praeop., n. accus.) siinpool
flūmen, īnis n. jõgi
Arar, is accus. Arārim m.
Arari jõgi
traīcio, traīeci, traiectum 3. üle 11
minema
rēliquus, a, um ülejäänud, teine
consēquor, consecūtus sum, con-
sēqui 3. kätte saama
paulo post natuke pärast, hiljem 12
pugna, ae f. lahing
quamquam ehk küll 13
fortissīmē kõige vahvamini

resisto, restīti, resistēre 3. vastu panema
 tämēn siiski, ometi
 vinco, vīci, victum 3. võitma
 14 scientia, ae f. tundmine, tundmus, teadus
 rēs militāris sõjaasjandus
 ūsūs, ūs m. vilumus
 quam kui
 15 caedo, cecīdi, caesum 3. tapma
 magnus, maior, maximus suur
 pars, tis f. osa
 16 rēliquus, a, um ülejäänud
 impēro 1. käskima
 rēmīgro 1. tagasi rändama
 oppīdum, i n. linn
 vīcus, i m. küla
 incendo, incendi, incensum 3.
 sūtitama, põletama
 restituo, restitui, restitutum 3.
 uuendama, uuesti ehitama

5c. Dē Pēlēi et Thētīdis
 nuptiis.

1 Pēleus, ei m. Peleus
 Thētis, Thētīdis f. Tetis accus.
 Thetin
 nuptiae, arum f. pulm
 cum kui (cum histōricum)
 (nōuab konjunktiivivi)
 pulcher, pulchra, pulchrum ilus
 dea, ae f. jumalanna
 marīnus, a, um mere-
 ämo 1. armastama
 ā, āb (praeupos., n. ablat.) -st,
 poolt
 Prōmētheus, ei m. Prometheus
 mõne, -ui, -itum 2. manitsema
 nē (c. coni.) et ei (otstarbe-
 lausetes)
 pernīcies, ēi f. hukatus
 lābor, lapsus sum, lābi 3. kuk-
 kuma, sattuma, langema
 enim sest

sciō, scīvi, scītum 4. teadma
 (nōuab Acc. c. Inf.)
 fātum, i n. saatus
 constituo, -ui, -utum 3. otsustama
 ut et (c. coniunct., otstarbe-
 määrlausetes)
 ex (praeupos., n. ablat.) -st, poolt
 nascor, nātus sum, nasci 3.
 sündima
 magnus, maior, maximus suur
 fortis, e vahva
 quārē mispārast = sellepārast 2
 summus, a, um kõige kõrgem
 deus, i m. jumal
 regnum, i n. kuningriik
 spōlio 1. röövima, vägisi võtma
 kelleltki midagi
 persēquor, persecūtus sum, per-
 sēqui 3. taga ajama, taga
 kiusama
 desisto, destīti, desistēre 3.
 maha jätma, loobuma
 hōmo, homīnis m. inimene
 mortālis, e surelik
 coniūgium, ii n. abielu
 do, dēdi, dātum 3. andma
 nuptiae, arum f. pulm 3
 autem aga
 caeles, itis m. taevaelanik
 cēlēbro 1. pühitsema, pidustama
 adsum, adfui, adesse juures 4
 olema
 īgītur nii siis
 sōlus, a, um üks; ainult
 vultūs, ūs m. pilk, vaade; nägu,
 näoilme
 mōveo, mōvi, mōtum 2. liiguta-
 tama
 omnis, e kõik
 concūtio, concussi, concussum 3.
 vabistama, kõigutama
 possum, pōtui, posse võima
 uxor, ōris f. abikaasa
 Iūno, Iunōnis f. Juuno
 caelum, i n. taevas

āra, ae f. altar
 amplector, amplexus sum, amplecti 3. ümbert kinni võtma, haarama
 fēmina, ae f. naine
 potissimum kõige enam
 auxiliūm, ii n. abi
 implōro 1. hārdasti paluma
 sī kui
 dōlor, ōris m. valu
 corpus, ōris, n. keha
 aut ehk
 ānimus, i m. hing, süda
 pātor, passus sum, pāti 3. kannatama
 5 accēdo, -cessi, -cessum 3. tulema, ilmuma
 Neptūnus, i m. Neptun, merejumal
 impēro 1. kāsima; valitsema
 irātus, a, um vihaseks läinud, vihane
 ventus, i m. tuul
 arcesso, arcessīvi, arcessītum 3. juurde kutsuma
 tempestas, tempestātis f. torm
 unda, ae f. laine
 altus, a, um kõrge
 ōrior, ortus sum, orīri 4. tek-
 kima, tõusma
 saepissimē väga tihti
 nauta, ae, m. merimees
 terreo, -ui, -ītum 2. hirmutama
 ūnā (adv.) ühes, kokku, koos
 cum (praepos., n. abl.) -ga
 nāvis, is f. laev
 frango, frēgi, fractum 3. murd-
 ma, purustama
 fluctus, ūs m. voog, vool, laine
 demergo, demersi, demersum
 3. uputama, põhja laskma
 quōque ka
 6 cesso 1. puhkama, tööta ole-
 ma
 mandātum, i n. ülesanne, käsk

exsequor, exsecutus sum, exsequi 3. täitma
 summus, a, um kõige kõrgem
 laetitia, ae f. rõõm
 affectus, a, um täidetud, liigutatud
 quod sellepärast et
 ōtium, ii n. puhkus
 ūtor, ūsus sum, ūti 3. tarvitama, maitsema
 licet, licuit, licere 2. on lubatud, on võimalik
 cētēri, ae, a ülejäanud, teised
 nuntius, ii m. saadik, sõnumiviija
 ut (adv.) nagu, nõnda kui
 tempus, ōris n. aeg
 omnis, e kõik, terve
 ālius, ālia, āliud teine
 mandātum, i n. käsk, ülesanne
 perficio, perfēci, perfectum 3. täitma
 consūmo, consumpsi, consumptum 3. ära tarvitama, mööda saatma
 advēnio, advēni, adventum 4. 7 tulema
 carmen, īnis n. laul
 cēlēbro 1. austama, ülistama
 cupidus, a, um himukas, ahne; soovija
 Apollo, īnis m. Apollo
 itvēnis, is m. noormees
 pulcher, pulchra, pulchrum ilus
 poēta, ae m. luuletaja
 tūtor, ōris m. kaitsja
 crīnis, is m. karv, juus
 dēmissus, a, um allalastud, pikk;
 vultus, ūs m. nägu
 venustus, a, um ilus
 obumbro 1. varjustama
 dum seni kui
 fācilis, e kerge
 passus, ūs m. samm, käik
 grādiōr, gressus sum, grādi 3. sammuma, astuma, käima

cāno, cēcīni, cantātum 3. laulma
vĕro (adv.) kuid; tĕsti
vōx, vōcis f. hääļ
clārus, a, um selge, valge;
hele, vali, häälekas
admīror, admirātus sum 1. imes-
tama
8 bellum, i n. sõda
autem kuid, aga
proelium, ii n. võitlus, lahing
obliscor, oblītus sum, obli-
sci 3. unustama
Mars, Martis m. Mars (sõja-
jumal)
ānīmus, i m. hing, süda
atrox, atrōcis metsik
ēpūlae, ārum f. pidu, pidusöök
concīlio 1. meelitama
nōn multum, mīnus, mīnīme mit-
te palju, vähem, kõige vähem
nēque mīnus ja mitte vähem
convīvium, ii n. pidu
hīlāris, e rōōmus
delecto 1. rōōmustama
ignīs, is m. tuli
mons, montis m. mägi
rēlinquo, rēlīqui, rēlictum 3.
maha jätma
ŭbi kus
Iuppīter gen. Iōvis m. Jupiter
fulmen, īnis n. välgukiir, pik-
senool
ŭnā (adv.) ühes, koos
fabrīcor 1. valmistama, tegema
9 iucundus, a, um meelepäraline,
mōnus
ēnim sest
vītis, is f. viinapuu
mūnus, ēris n. and, anne
Bacchus, i m viinajumal
praebeo, -ui, -itum 2. andma
auctor, ōris m. ülesleidja, al-
gataja, leiutaja
vīnum, i n. vein, viin

cōlo, cōlui, cultum 3. kasva-
tama
auctor vīni colendi viinapuude
kasvatuse leiutaja
sēcūrītās, tātis f. mureta olek,
hoolimatus, meelevaikus
praesto, praestīti, praestāre 1.
andma, pakkuma
sōleo, sōlītus sum, sōlĕre 2.
harjunud olema; harilikult
ut (c. Coni.) nii et (ut con-
secutivum, järelduslausetes)
īnter (praepos., n. accus.) kes-
kel, seas; jooksul
pōto 1. jooma
inter pōtandum joomise ajal
beātus, a, um õnnelik, õnnis
mīhi vīdeor beātus esse mul-
nāib, et olen õnnelik, näin
õnnelik olevat (nom. c. inf.)
vīdeor, vīsus sum, vidĕri 2. näima
fāteor, fassus sum 2. tunnistama
(verbum dicendi, nõuab acc.
c. inf.)
bēnēficiūm, ii n. heategu
summus, a um kõige kõrgem
dēbeo, dēbui, dēbitum 2. võlg-
nema
nēque ja ei
sōlus, a, um üks; ainult
consīlium, ii n. koosolek
versor 1. viibima
virgo, virgīnis f. neiu, neitsi
adsum, adfŭi, adesse juures
olema
vĕnor 1. küttima, jahile minema
voluptas, tātis f. lõbu, lõbusam
nēglĕgo, neglexi, neglectum 3.
tähele panemata jätma, hoo-
letusse jätma
silva, ae f. mets
relinquo, relīqui, relictum 3.
maha jätma
ars, artis f. kunst
littĕrae, ārum f. teadus

10

artificium, ii n. käsitöö
 invēnio, invēni, inventum 4.
 leiutama, välja mõtlema
 hōmo, hōmīnis m. inimene
 dōceo, dōcui, doctum 2. õpe-
 tama
 11 ac nē quīdem ja mitte sugugi,
 isegi mitte
 absum, āfūi, abesse puuduma
 dīcitur rāāgitakse, (n. nom. c.
 inf.)
 quamquam ehk küll
 semper alati
 fīlia, ae tūtār
 infēri, ōrum m. alumised =
 allilm, manala
 rāpio, rāpui, raptum 3. rōövima
 quēror, questus sum, quēri kae-
 bama
 nēque unquam ja ei kunagi
 gaudium, ii n. rōõm
 do, dēdi, dātum 1. andma
 cūpio, cupīvi, cupītum, cūpēre
 3. soovima
 12 mīrus, a, um imelik
 nuptiae, arum f. pulm
 in'ersum, intērfūi, intēresse juu-
 res olema, osa võtma
 Vēnus, Vēnēris f. Venus, ar-
 mastuse- ja iludusejumalanna
 quōniam sest et nähtavasti
 ānīmus, i m. hing, meel, süda
 āmor, ōris m. armastus
 vincio, vinxi, vinctum 4. sidu-
 ma, ahelasse panema
 cōmītor 1. saatma
 formōsus, a, um ilus
 puer, puēri m. poisike
 āla, ae f. tiib
 instructus, a, um varustatud
 tēmēre (adv.) mõtlemata
 sagitta, ae f. nool
 flamma, ae f. leek
 grāvis, e raske
 vulnus, ēris n. haav

inflīgo, inflixi, inflictum 3. löö-
 ma
 dōlor, ōris m. valu
 misceo, miscui, mixtum 2. se-
 gama
 voluptas, tātis f. rōõm, lõbu
 nōmīno 1. nimetama
 invīto 1. kutsuma 13
 permulti, ae, a väga palju
 praeter (praepos., n. accus.)
 peale
 tristis, e kurb
 umbra, ae f. vari
 infēri, ōrum m. alumised; alt-
 ilm
 mortuus, a, um surnud
 addūco, -dūxi, -ductum 3. juur-
 de viima, juurde juhtima;
 juurde tooma
 iūdico 1. kohut mõistma
 pūnio 4. karistama
 rēgo, rexi, rectum 3. juhtima
 semper alati
 clārus, a, um selge, valge, hele
 sōl, is m. päike, päikene
 lux, lūcis f. valgus
 vēreor, vēritus sum 2. kartma
 praeter (praep., n. accus.) peale 14
 īgitur nii siis
 dies festus pidupäev
 laetus, a, um rōõmus
 cēlēbro 1. pūhitsema, pūhaks
 pidama
 filius, ii m. poeg
 fortis, e vahva
 promitto, promīsi, promissum 3.
 lubama (nōuab accus. c. inf.
 fut.)
 virtus, virtūtis f. mehisus, vah-
 vus, tublidus, voorus
 rēs gestae kangelaseteod
 glōria, ae f. kuulsus
 supēro 1. võitma, ületama
 nēque ja ei
 fallo, fefelli, — 3. petma

nam sest	lācīma, ae f. pisar	
nascor, nātus sum 3. sūndima	fortis, e vahva	13
plūs enam, rohkem	fortūna, ae f. õnn	
fortitūdo, -inis f. vahvus	adiūvo, adiūvi, adiūtum 1. toe-	
vāleo, vālui, vālītum 2. maksma,	tama	
vāärt olema	quōt kui palju	14
	hōmo, īnis m. inimene	
	tōt nii palju	
	sententia, ae f. mõte, ütlus	
	õlēm, i n. õli	15
	õpēra, ae f. vaev	
	perdo, perdīdi, perdītum 3. kao-	
	tama	
	mens, mentis f. mõistus, aru	16
	sānus, a, um terve	
	corpus, ōris n. keha	
	pānis, is m. leib	17
	circenses, ium (s. o. lūdi) tsir-	
	kusemāngud	
	quisque igaüks (dat. cuique)	18
	quousque (adv.) kui kaua?	19
	tandem (adv.) viimaks	
	(s. o. abutēre patientiā nostra	
	s. t. sa tarvitad kurjasti meie	
	kannatust) (Cicero sõnad Ca-	
	tilinale)	
	tempus, ōris n. aeg	20
	mōs, mōris m. komme (Cicero	
	sōnad)	
	mortuus, a, um surnud	22
	nīl = nīhīl midagi	
	nīšī kui ei; nīl nīši = ainult	
	audio 4. kuulma	23
	alter, altēra, altērum teine	
	pars, partis f. osa	
	carpo, carpsī, carptum 3. nop-	24
	pima	
	carpe diem naudi (aegamõõda)	
	pāeva	
	sīne (praepos., n. ablat.) ilma	25
	īra, ae f. viha	
	stūdiūm, ii n.	
	vēnio, vēni, ventum 4. tulema	26
	vīdeo, vīdi, vīsum 2. nägema	
	vinco, vīci, victum 3. võitma	
12 hinc (adv.) siit		

VII. Jambilised senaarid

NB. jambuse () asemel tuleb ette ja

- sēnārius, ii m. värss, mis seisab koos kuuest jambusest
- 1 hōmo, hōmīnis m. inimene hūmānus, a, um inimlik nīhil midagi
- 2 quisque igauks
- 3 nosco, nōvi, noscere 3. teada saada, perf. teadma
- ars, artis f. kunst
- exerceo, -ui, -itum 2. harjutama

VIII. Heksameetrid.

- 1 NB. Heksameeter (hexamēter, tri m.) seisab koos kuuest daktülusest (dactylus)); neljas esimeses veerejalas daktüluse asemel võib seista spondēus (); viimases heksameetri daktüluses on ainult kaks silpi () ehk ().
- princīpiūm, ii n. algus
- obsto, obstīti 1. vastu panema, vastu seisma
- sērō (adv.) hilja
- mēdicīna, ae f. arstirohi
- pāro 1. valmistama
- 2 ut ehk küll (ut concessivum, n. konjunkt.)
- dēsūm, dēfui, deesse puuduma
- vīres, ium f. (sing. nom. vīs. accus. vim. abl. vī) jõud
- tāmen siiski
- voluntas, tātis f. tahtmine
- 3 princeps, princīpis esimene, kõige parem
- plāceo, -ui, -itum 2. meeldima
- vīr, vīri m. mees

ultīmus, a, um viimane

laus, laudis f. kiitus

consciūs, a, um teadlik

mens, mentis f. mõistus; hing, süda

rectus, a, um õiglane

rectum, i n. õiglus

conscia mens recti puhas südametunnistus

fāma, ae f. kuulujutt, laimudus, laimamine

mendācium, ii n. vale

rīdeo, rīsi, rīsum 2. naerma

cēdo, cessi, cessum 3. järele andma

rēpugno 1. vastu panema, vastu vaidlema

victor, ōris m. võitja

ābeo, ābii, ābitum, abīre āra minema

gutta, ae f. tilk

6 cāvo 1. õõnsaks tegema, õõnestama

lāpis, īdis m. kivi

vīs (— accus. vim. abl. vī) f. jõud

saepe (adv.) tihti

cādo, cēcīdi, cāsūm 3. kukkuma

IX. Eleegilised paarisvärvid.

NB. paarisvärss — distichon — heksameeter ühenduses pentameteriga

dum seni kui

vīs plur. vīres f. jõud

annus, i m. aasta

sīno, sīvi, sītum 3. lubama

tolēro 1. kannatama

lābor, ōris m. töö, vaev

iam (adv.) juba

- vēnio, vēni, ventum 4. tulema
 t̄ac̄itus, a, um tasane
 tardus, a, um aeglane
 senecta, ae f. vanadus
 pēs, pēdis m. jalg
 2 nēc ja ei
 nēc — nēc ei—ega
 praetereo, -ii, -itum, praeterīre
 mõõda minema
 it̄em (adv.) samuti
 rēvōco 1. tagasi kutsuma
 unda, ae f. laine
 hōra, ae f. tund
 rēdeo, rēdīi, rēdītum, rēdīre ta-
 gasi tulema
 3 quō mida, kuivōrd
 quisque igaüks
 magnus, māior, maxīmus suur
 māgis (adv.) enam, rohkem
 placābilis, e leplik
 īra, ae f. viha
 fācilis, e kerge
 mōt̄is, ūs m. rahutus, ārritamine
 mens, mentis f. mõistus, hing,
 süda
 generōsus, a, um üllameelne,
 kallimeelne
 cāpio, cēpi, captum 3. võtma,
 läbi katsuma
 4 fortis, e vahva
 vinco, vīci, victum 3. võitma
 moenia, ium n. müürid
 nēc ja ei
 virtus, virtūtis f. voorus, mehi-
 sus, tublidus
 altus, a, um kõrge
 eo, ii, itum, īre minema
 5 quōndam (adv.) kunagi
 cāput, cāpitis n. pea
 reverentia, ae f. lugupidamine,
 austus
 cānus, a, um hall
 prētium, ii n. väärtus, hind
 rūga, ae f. korts
 senīlis, e hallpää, vana
 dūrus, a, um kõva, kange 6
 saxum, i n. kivi
 mollis, e pehme
 unda, ae f. laine
 tāmen siiski, ometi
 cāvo 1. õõnestama
 āqua, ae f. vesi
 tēnuis, e õhuke, peenike 7
 pendeo, pependi, pensum 2.
 rippuma
 filum, i n. niit, pael
 s̄tibitus, a, um ākiline
 cāsūs, ūs m. kukkumine
 vāleo, -ui, -itum 2. tugev olema,
 maksma väärt olema
 rūo, rūi, rūtum 3. kukkuma
 gutta, ae f. tilk 8
 cāvo 1. õõnestama
 lāpis, īdis m. kivi
 consūmo, -sumpsi, -sumptum 3.
 kulutama, āra tarvitama, pass.
 kuluma
 ān̄t̄lus, i m. sõrmus
 ūst̄s, ūs m. tarvitamine, tarvitus
 tēro, trīvi, trītum 3. āra hõõruma,
 kulutama
 prēmo, pressi, pressum 3. suruma
 vōmer, is m. ader, sahk
 aduncus, a, um kõver
 hūmus, i f. muld, maa
 flūmen, īnis n. jõgi 9
 fons, fontis m. allikas
 pauci, ae, a vähesed; mõned
 ōrior, ortus sum, orīri 4. tek-
 kima, tõusma, algama
 pl̄ūrīma (superl. neutr. plur.) ena-
 mus, kõige enam, suurem hulk
 collīgo, -lēgi, -lectum 3. koguma,
 korjama
 multiplīco 1. mitmekordseks
 tegema; rohkendama, suu-
 rendama
 crēdo, crēdīdi, crēdītum 3. 10
 uskuma

lāteo, lātui — 2. peidetud olema, peituma
vīvo, vixi, victum 3. elama
intra (praepos., n. accus.) seespool, sees
fortūna, ae, f. saatus; seisukord
dēbeo, -ui, -itum 2. võlgnema, pidama
quisque igaüks
māneo, mansi, mansum 2. jääma
11 mīser, mīsera, mīserum õnnetu
caelestis, e taevane, taevalik; jumalik
nūmen, īnis n. jumala tahtmine, jumalus
parco, peperci (parcītum, parsum) temperātum 3. halastama
semper (adv.) alati
laedo, laesi, laesum 3. haavama, kurvastama
sīne (praepos., n. accus.) ilma
fīnis, is m. lõpp
prēmo, pressi, pressum 3. suruma
12 parvus, a, um väike
nēco 1. tapma
morsūs, ūs m. hammustus
spatiōsus, a, um avar, ruumikas; suur, ülisuur
vīpēra. ae f. madu
taurus, i m. härg
cānis, is m. koer
saepe (adv.) tihti
tēneo, -ui, -tum 2. kinni hoidma
āper, āpri m. kult, metskult
13 cerno — cernēre 3. nägema
ut (adv.) kuidas
ignāvus, a, um laisk
corrumpo, corrūpi, corruptum 3. rikkuma
ōtium, ii n. tõotus, laiskus; vaheaeg
vītium, ii n. viga, puudus

cāpio, cēpi, captum 3. võtma
vītium cāpēre hävinema, oma kõlbavust kaotama
nī = nīsi kui ei
luxūrio 1. prassima, liiderlikku elu elama, ülekatte minema 14
plerumque (adv.) enamasti
rēs secundae õnnelikud juhtumused, õnn
nēc, ja ei
fācilis, e kerge
aequus, a, um tasane, vaikne
commōdum, i n. õnnelik olek, õnn
mens, mentis f. mõistus, hing, süda
pātiōr, passus sum, pāti 3. kannatama
turpis, e häbistav 15
quīdem (adv.) küll ikka, tõesti, uskumata
diciū (II supīnum) ütelda
mōdo (adv.) ainult
vērus, a, um tõsi, tõsine
vēra, ōrum tõsi, tõde
fāteor, fassus sum, fatēri 2. tunnistama
vēra fatēri tõtt rääkima
vulgus, i n. rahvas, rahvahulk
amīcītia, ae f. sõprus
ūtilītas, tātis f. kasu
prōbo 1. hindama
dōnec seni kui 16
fēlix, fēlicis õnnelik
nūmēro 1. lugema
fuērint = facta ērunt
nūbilus, a, um tume, pilvine
sōlus, a, um üks
ōdi, odisse (perf. = praes., puudu-
lik pöörd.) vihkama, põlgama
quārē mispārast
fortasse (adv.) võib-olla
requīro, requisīvi, requisītum 3. küsima
nescio 4. ei tea

fio, factus sum, fiëri saama,
sündima, tehtama
sentio, sensi, sensum 4. tundma
excrücio 1. piinama

1. Terentius = P. Terentius Afer († 159 a. Chr.) luuletaja, naljamängude autor, kreeka keelest ladina keelde tõlkija.
 2. Plautus = T. Maccius Plautus luuletaja († 184 a. Chr.), naljamängude autor, kreeka keelest ladina keelde tõlkija.
 3. Iuvenälis = D. Iūnius Iuvenälis (60—140 p. Chr.), luuletaja, pilkeluuletuste looja.
 4. Cícëro = M. Tullius Cícëro (3/I 106—6/XII 43 a. Chr.), kõnemees; kõnede, filosoofiliste tööde ja kirjade autor
 5. Horätius = Q. Horätius Flaccus (65—8 a. Chr.), tunde luuletaja, oodide, pilkeluuletuste (satiiride), noomitusjutluste looja.
 6. Täcitus = Cornélius Täcitus (55—120 p. Chr.), ajaloolane, aastaraamatute autor.
 7. Ovidius = P. Ovidius Nāso (43 a. Chr. — 17 p. Chr.), tundeluuletaja ja lugulaulude looja (Metamorphoseis = ümbermuutumised ja t.).
 8. Catullus = C. Valërius Catullus (87—54 a. Chr.) tunde luuletaja.
-

Sisu.

	Lk.
Eesõna	3
Häälikuõpetus	5
Praktiline ladina keele grammatika vormi- ja lauseõpetus	7
I. Esimene käändkond (declinatio); isikulised asesõnad (pronõmīna personālia); abipöördsõna (verbum auxi- liāre): esse (olema); esimene pöördkond (coniugatio)	7
II. Teine käändkond; omadussõnad (adiectīva) 1. ja 2. käändkonna järele; mäarsõnad (adverbia); näitavad asesõnad (pronõmīna dēmonstrātiva); teine pöördkond	9
III. Kolmas käändkond; kõik asesõnad (pronõmīna); oma- dussõnad (adiectīva) 3. käändkonna järele ning määr- sõnad (adverbia); arvsõnad (numerālia); kolmas pöörd- kond; participium coniunctum (ühendatud kesksõna)	13
IV. Neljas ja viies käändkond; võrdlusastmed (gradūs com- paratiōnis); neljas pöördkond; ablatīvus absolūtus.	18
V. Dēpōnentia (tegevikuvormita pöördsõnad); gerundium (aegnimisõna) ja supīnum (aegnimisõna); gerundīvum (aegomadussõna), accusatīvus cum infinitīvo (kõnekäänd akkusatiiv infinitiiviga)	23
VI. Sententiae	30
VII. Jambilised senaarid	31
VIII. Heksameetrid	31
IX. Eleegilised paarisvärsid	31
Sõnastik	33

7681

1958

Hind 1 kr. 60 s.